

PLAYBOY

MAREC-APRIL 2018

Denise Dame

INTERVJU PROF. DR. MATJAŽ BUNC • INFLUENCERJI • PANIGALE V4 • LEXUS
LS 500H • POLARNI MEDVEDI, ZVEZDE GLOBALNEGA OGREVANJA • LEVJESRČNI
MILIJONAR Z DIRKAŠKO ŽILICO • SMUČARSKI BISERI • SPLETNE STAVE

5,99 €

9 771580 629004 >

PODARITE NAROČNINO NA REVIIJO!

Revije zanjo ali zanj - darilo za vas ali vaše bližnje.

Paket v vrednosti 25 EUR vključuje naročnino na izbrano revijo, odločate pa se lahko med 12 različnimi paketi.

AM Ljubljana, d.o.o., Bleiweisova cesta 30, Ljubljana

Knjižica z naročninami na revije je lahko popolno darilo za vse, ki želijo sebi ali svojim najbližjim podariti darilo, ki jih bo razveseljevalo dlje. Revije, vključene v paketu, pa boste vi ali vaši obdarjenci prejeli na dom do izteka naročnine.

Več informacij o ponudbi in seznam prodajnih mest preverite na spletni strani: <http://www.selectbox.si/>

ADRIAMEDIA
LJUBLJANA

IZBERITE SVOJO NAJLJUBŠO

SelectCard

PLAYBOY SLOVENIJA

Glavni in odgovorni urednik: **Borut Omerzel**
 Art direktor: **Gojko Zrimšek**
 Likovna in tehnična urednica:
Renata Grabner Čapelnik
 Digitalna obdelava fotografij: **Aleš Makovec**,
Simon Kjostar

Skeniranje: **AM LJUBLJANA, d. o. o.**

Sodelavci: Mišo Alkalaj, Nika Arsovski, Esad Babadžić, Branko Božić, Andrej Bučar, Staša Čafuta Trček, Noah Charney, Tina Čurk, Neja Drozg, Jasmina Dvoršek, Igor Fabjan, Sebastian Horvat, Darjo Hrib, Matevž Hribar, Jakica Jesih, Primož Jurman, Brane Kastelic, Gaber Keržnik, Urška Košir, Hermina Kovačič, Špela Kožar, Goran Krstić, Bojan Levič, Danaja Lorencić, Jaka Lucu, Dušan Lukič, Dijana Matković, Max Modic, Gregor Pavšič, Stjepan Pervan, Sebastian Plevnjak, Petra Rozman, Vasa Semolič, David Stropnik, Tina Torelli, Zvone Šeruga, Erik Šifrer, Nataša Zajc, Gregor Zalokar, Marjan Žiberna

Fotografi: Andraž Blaznik, Aleš Bravničar, Bor Dobrin, Matej Grošelj, Saša Kapetanović, Helena Kermelj, Urška Košir, Ivana Krešič, Marko Delbello Očepček, Aleš Pavletič, Uroš Podlogar, Primož Predalič, Črt Slavec, Boštjan Vidraj

Izdaja: ADRIA MEDIA LJUBLJANA, založništvo in trženje, d. o. o., Bleiweisova cesta 30, 1000 Ljubljana, www.adriamedia.si

Predsednik uprave: **Tomaž Drozg**
 Uredniška direktorica: **Meta Kač**
 Direktorica prodaje in marketinga: **Špela Gutnik**
 Svetovalka uprave za oglasno trženje: **Gordana Kos**

Oglasno trženje:
 ADRIA MEDIA LJUBLJANA, založništvo in trženje, d. o. o., Bleiweisova cesta 30, 1000 Ljubljana, tel.: 3000 731, faks: 3000 715,
 trženje revije: **Nina Pranjič**, 01/3000 717;
 nina.pranjic@adriamedia.si
 trženje spletnih strani: **Urška Čadež Kržišnik**, 01/3000 794; urska.cadez.krzisnik@adriamedia.si

Naročniška služba:
 Informacije o naročninah: 01/3000 789, 01/3000 762
 Telefonsko naročanje: 04/511 64 44
 Spletno naročanje: <http://www.adriamedia.si/>;
 narocnine@adriamedia.si

Naročanje starejših izvodov: 01 3000 789;
 Pri naročanju starejših izvodov revij poštnina ni vključena v ceno.

Uredništvo:
 Playboy, Bleiweisova c. 30, 5. nadstropje, 1000 Ljubljana, tel.: 01 3000 700, faks: 01 3000 713,
 e-pošta: playboy@adriamedia.si

Tisk: **Radin print, d. o. o., Sveta nedelja, Hrvaška**

Distribucija: **Izberi d.o.o.**

PLAYBOY ENTERPRISES, INTERNATIONAL
 Hugh M. Hefner – USTANOVITEelj

U. S. PLAYBOY
 Ben Kohn – Chief Executive Officer
 Cooper Hefner – Chief Creative Officer
 Michael Phillips – SVP, Digital Products
 James Rickman – Executive Editor

PLAYBOY INTERNATIONAL PUBLISHING
 Reena Patel – Chief Commercial Officer & Head of Operations
 Hazel Thomson – Licensing

PLAYBOY, PLAYMATE, PLAYMATE OF THE MONTH, PLAYMATE OF THE YEAR, RABBIT HEAD DESIGN and FEMJIN DESIGN are trademarks of and used under license from Playboy Enterprises International, Inc.

© 2018 AM LJUBLJANA, d. o. o.

© 2018 PLAYBOY, as to material published November-December 2017, January-February 2018 U.S. Editions of PLAYBOY.

Na podlagi drugega odstavka 41. člena Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 117/06) in prvega odstavka 52. člena Pravilnika o izvajanju zakona na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 141/06 in 52/07), sodi revija med izdelke, za katere se obračuna in plačuje davek na dodano vrednost po stopnji 9,5 %.

Naklada: 5.800 izvodov

ISSN: 1580-6294

Fotografija na naslovnici: **Aleš Bravničar**

ADRIA MEDIA
 LJUBLJANA

Osnova uspeha

»Osnova uspeha je, da moraš vedno, četudi si še tako talentiran, delati nekaj več kot drugi. Zjutraj zgodaj vstajati, trenirati, študirati. Velikokrat se zgodi, da odločajo drobni delci, ali boš šel po poti doseganja cilja ali ne. In tisti, ki so vztrajni, dosežejo nekaj več ...« Tako pravi tokratni veliki intervjuvanec prof. dr. Matjaž Bunc in podobno je Tini za eno od prejšnjih števil dejal Kees Koolen: »Genialna knjiga Malcolma Gladwella *Prebojniki: Resnica o uspehu* govori o pravilu deset tisoč ur. Za kaj gre? Vsak človek ima talent. Vsak, brez izjeme. A sam talent sam po sebi ne pomeni ničesar, če nisi pripravljen zelo veliko delati. Zmaga tisti, s talentom, seveda, ki se mu najbolj ljubi, saj delati deset tisoč ur ni kar tako. To je po Gladwellu količina dela, ki jo človek potrebuje, da nekaj resnično izmojstri. Zmaga Mozart, ki ima v sebi voljo po garanju.« Vsekar preberite tudi to, kaj je Tini za to številko povedal še en izjemen človek, s katerim je prav tako govorila na reliju v Južni Ameriki, saj nam vsi ti ljudje razgrinjajo osnove svojega uspeha, mi pa vam skušamo na papirju z nekaj več truda prenesti to nekaj več.

Sredi noči, ko tik pred tiskom revije nastaja ta uvodnik, še povsem sveže iskreno upam,

da bo za vas, bralce in bralke, intervju s prof. dr. Buncem to nekaj več, saj je od priprave na ta intervju pa do zadnje pike pred tiskom revije minilo mesec dni in pol, Tini pa sem za ta njen zadnji intervju s poljskim milijonarjem skozi januar težil s popravki na reli Dakar tja nekam v Bolivijo, Čile ali Argentino, kjer je pač v tistem trenutku bila. Lastna hvala se pod mizo valja, zato nas nikakor ne želim hvaliti, želim se samo zahvaliti vam, da berete Playboy, ker brez vas ga ni, in upam, da vam je všeč tudi njegova oblikovna prenova. Da v reviji najdete tisto nekaj več.

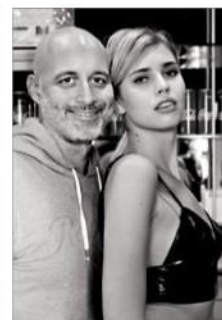
Just David

Borut Omerzel & prof. dr. Matjaž Bunc

Mišo Alkalaj

Aleš Bravničar & Denise Dame

Tina Torelli

Darjo Hrib

Dušan Lukič

Gojko Zrimšek

VSEBINA

LETNIK 18/ŠTEVILKA 3-4

SOCIALNO OMREŽENI Subjektivni izbor najboljših tвитov, instagramskih objav **006**

SANJSKO DEKLE Morgana Carneiro je moža Slovenca spoznala na potovanju **008**

KOLUMNA COOPERJA HEFNERJA Playbojeva filozofija: Feminizem **014**

TOVE LO Švedska pop pevka brez samocenzure **016**

IZ ZAKULISJA Povsem luksuriozno v hotelu Slon **018**

PANIGALE V4 Prvi Ducatijev serijski štirivaljnik je huda zver **024**

STELVIO QUADRIFOGLIO ALFA ROMEO Poročilo iz Dubaja **026**

MOBYLIZACIJA Glasbenik, producent, didžej, pevec spet udaril **028**

OSKARJI Ni vse zlato, kar je oskar **030**

NAPOVEDNIK Afrojack spet v Ljubljani **032**

DENISE DAME Ko Dame obmolknejo **034**

PLAYBOYEV INTERVJU: Prof. dr. Matjaž Bunc **044**

INFLUENCERJI Z njimi vstopamo v novo obdobje digitalnih medijskih vsebin **054**

LEXUS LS 500H Peta generacija je tehnološko izpiljena in dodelana ter vpadljiva **062**

KREATIVCI ZA PODNEBJE Z Zajcem nad posledice vremenskih ujm **066**

POLARNI MEDVEDI Zvezde globalnega ogrevanja **068**

KAYLA GARVIN Z angelskimi krili **074**

25V RAFAŁ SONIK Levjesrčni milijonar z dirkaško žilico **090**

ABBY BROTHERS Sorodni mački **096**

INTERVJU: prof. dr. Edvard Kolar **100**

TRIJE SKI BISERI Arlberg, Kitzbühel in Alta Badia **104**

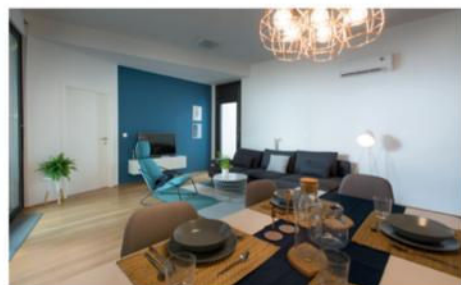
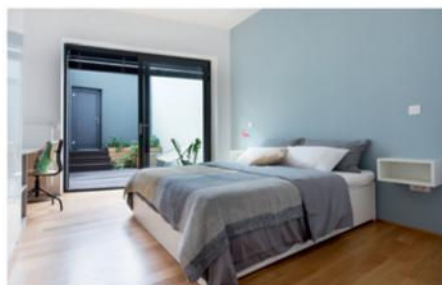
GOURMET CUP LJUBLJANA Vrhunski štiridnevni kulinarični festival **110**

PLAYBOYEV ZAJEC Kdo si ga je domislil? **114**

PLAYBACK Kim Farber **120**

NOKTURNO - UDOBJE S POGLEDOM NA MEDITERAN

Kupite stanovanje na Obali!

Nokturno je skrbno načrtovan **stanovanjsko-poslovni kompleks** na Markovcu, ki ponuja **pogled na morje in vse do Julijskih Alp**. Naselje v Kopru je zasnovano za tiste, ki cenite **odmik od mestnega hrupa in vrveža**, a radi ostanete **v bližini mestne infrastrukture**. Za **stalno ali občasno bivanje** na Obali kupite **stanovanje višje kakovosti na odlični lokaciji**!

- Stanovanja s pogledom na morje.
- Kakovostna gradnja in nadstandardni materiali.
- Izjemna lokacija v bližini morja.
- Bližina večjih mest (Trst, Ljubljana, Benetke).
- Ugodne cene.
- Bližina vse potrebne infrastrukture (trgovine, banke, vrtci, šole, mestni promet, zdravstvene ustanove).
- Možnost raznolikih aktivnosti v neposredni okolici.
- Razgibane strukture, velike terase in zelene strehe.

REZERVIRAJTE
SVOJ TERMIN
ZA OGLED

Kontaktirajte nas: 080 81 18 | www.nokturno.eu | info@nokturno.si

Za DUTB prodaja:

Energetski razredi: B1 23 kWh/m²a, B2 30 kWh/m²a, B2 35 kWh/m²a | Leto izgradnje 2010 | Cene stanovanj od 1.700 EUR/m² do 2.300 EUR/m² prodajne površine z DDV | Okvirna cena parkirnega mesta 6.200 EUR z DDV | Neto tlorisne površine od 97 do 134 m²

GARANCIJA: Kupci bodo ob nakupu stanovanja deležni jamstva za odpravo morebitnih skritih napak v lastniških in skupnih prostorih naselja Nokturno, upoštevajoč vsebino Zakona o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES).

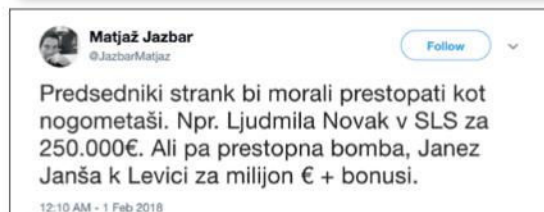
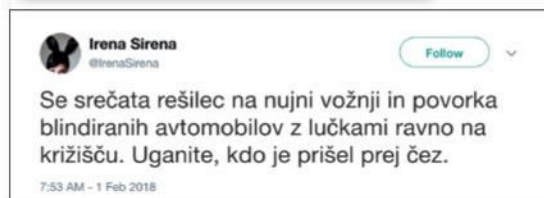

SOCIALNO OMREŽENI

#Playboyev izbor

V Playboyu sledimo najboljšim tvitom, instagramskim objavam in sploh vsemu, kar zanimivega vzremo v svojem absolutno subjektivnem uredniškem izboru, kadar to že počnemo ali ko nas na kaj iz tega digitalnega sveta opomni kdo iz cenjenega

bralstva. Uredništvo subjektivno izjavlja, da ni odvisno od spleta in socialnih omrežij. Naš izbor je malo zaresen in predvsem šaljiv, kakršne so tudi kakšne objave predsednika te republike na sončni strani Alp.

„RITA ME
MOTIVIRA.“

BODI V DRUŽBI SAMIH ZVEZD
Z NOVO APLIKACIJO HITRADIO CENTER!

HITRADIO
center

MORGANA CARNEIRO

FOTO **ALEŠ BRAVNIČAR** TEKST **DARJO HRIB**

Morgana je bila rojena v Braziliji, v obmorskem mestu Vitoria, kjer se je zelo zgodaj podala na manekensko pot. Pri rosnih trinajstih jo je mama prijavila na lepotno tekmovanje, na katerem je Morgana zastopala svoje mesto in zmagala. Nato je podpisala pogodbo z lokalno modno agencijo in pri petnajstih je prvič odpotovala iz Brazilije, seveda v Milano. Morgana pa ni pozabila, da lepota ni vse, zato je med manekensko kariero končala šolo za radiologijo, ostala pa zvesta modnim brvem.

PB: Na kaj si v življenju najbolj ponosna?

MC: Najbolj na poroko, saj si že od otroštva želim imeti veliko družino. Moža, ki je Slovenec, sem spoznala na potovanjih in sedaj skupaj živiva in delava v Sloveniji. Vem pa, da bom dosegla še veliko stvari, na katere bom ponosna.

PB: Kaj je bila tvoja največja življenjska izkušnja?

MC: Vsekakor priložnost, da sem lahko že zelo mlada potovala po svetu. S tem sem se ogromno naučila, spoznala sem veliko različnih kultur in začela razumeti in spoštovati raznolikost ljudi, običaje, hrane in tudi miselnosti. Tako sem postala takšna, kakršna sem danes.

PB: S čim te moški najbolj navduši?

MC: S presenečenjem. Obožujem občutek, ki me takrat preplavi po vsem telesu. Pa ni treba, da je kaj velikega, mora pa biti od srca.

PB: Kaj te pri moških najbolj odvrne?

MC: Ignoranca, sebičnost, pretiran ego in brezsrčnost.

PB: Kakšni so tvoji načrti?

MC: Kratkoročno želim končati vse pogodbene obveznosti, tako da bom v času izida Playboya delala v Milanu. Potem se nameravam vrniti v Slovenijo in uživati v poletju. Dolgoročno pa z možem načrtujeva družino in selitev iz mesta v hišo na podeželju.

LIČENJE: Nika Veger, STILIRANJE: Inja Savski. Bodij Lisca Cheek, hlačke Calvin Klein, hlačne nogavice La Perla Gemini, dokolenke Diesel, čevlji Guess,
Za gostoljubje se zahvaljujemo konceptualnemu salonu pohištva Velana Living (www.velana.si) z ekipo.

KOLUMNA

Playboyeva filozofija

FEMINIZEM

Feminizem. Tako kot ljubezen ima tudi beseda feminizem veliko različnih pomenov za veliko različnih ljudi. Na prvi pogled je definicija feminizma preprosta – zagovarjanje pravic žensk in enakopravnosti med spoloma, pa vendar s seboj prinaša skrite podtone, ki danes spodbujajo prav toliko

TEKST **COOPER HEFNER**

debat kot v preteklem stoletju. Skozi čas je bil Playboy zagovornik gibanja in tudi njegov sovražnik – odvisno od tega, koga vprašamo. Odnos med Playboym in feminizmom se je začel med drugim valom feminizma. Potem ko so si ameriške ženske leta 1920 z ratifikacijo 19. amandmaja zagotovile pravico do udeležbe na volitvah, so se po drugi svetovni vojni lotile družbenih in političnih tarč. Ko je država vstopala v petdeseta leta, se je dogajala ameriška renesansa, ki je spodbujala nacionalno razpravo o seksualnih navadah in spolnih vlogah. Ta premik v miselnosti, ki se je odvil v naslednjih dveh desetletjih, je sprožil kulturno in družbeno revolucijo. Drugi val je izpodbijal predvsem vlogo žensk v družbi, ki je od njih pričakovala, da služijo kot krotke gospodinje, in ne kot lastnice svoje seksualnosti.

Playboy je zasedal vmesni prostor in na svojih straneh raziskoval čudesa seksa, zagovarjal pravice posameznika in vnovič opredelil pojem neomajnega kritičnega misleca, ki hkrati ceni užitek. Naše fotografije niso plašile le verskih skrajnežev; zmotile in užalile so tudi marsikatero feministko. V številnih feminističnih krogih je postalo stalna praksa, da se je Playboy enačilo z nazadnjaškimi ameriški moškimi, ki vztrajajo, da ženske niso upravičene do subjektivnosti in pravzaprav tudi ne do lastne seksualne objektivnosti.

Leta 1963 je svobodna novinarka in bodoča ikona feminizma Gloria Steinem za revijo Show napisala odmeven članek, v katerem je opisala svoje mnenje o negativnem delovnem okolju v enem od Play-

boyevih klubov. Čeprav takrat ni bilo interneta, lahko rečemo, da se je prispevek razširil za tiste čase enako bliskovito. Med drugim je ugotovila, da je *Priročnik za zajčice* [*Bunny Manual*], vodnik za vse nove zaposlene, opominjal, da »obstaja veliko načinov, ki jih lahko [kot natakari- ca] uporabiš, da prodaš več alkohola«. Med nacionalno razpravo, ki je sledila, je postalo jasno, da tarča feministk niso več volilne skrinjice, ampak spalnice.

Pol stoletja pozneje, ko krmarimo na drugem valu feminizma, smo se znašli na nekakšnem sivem območju. Veliko današnjih vplivnih feministk, vključno z Beyonce, Ellen DeGeneres in Leno Dunham, zagovarja Playboy in hkrati spoštuje delo pionirskih feministk, kot je Gloria Steinem. Če lahko takšne kulturne ikone najdejo ravnovesje med obema filozofijama, se znova postavlja vprašanje:

Kaj je feminizem?

Po našem mnenju je odgovor preprost. To je pravica vsakega človeka, da svobodno izbere življenje, ki ga želi živeti.

Problem ne leži toliko v tem, kako definiramo feminizem, temveč v tem, kako interpretiramo seks. V šestdesetih in sedemdesetih letih so Gloria Steinem in druge feministke izražale stališča, primerna za tisti čas, in pri tem pogosto napadale Playboy. Povzdignile so glas in oznanjale, da ženske so in vedno bodo več kot le spolni objekti. Pustimo ob strani dejstvo, da že 64 let ne-

prekinjeno zagovarjamo prav to stališče. Playboy je poleg tega opozoril na napačno mišljenje, ki pogosto spremlja te izjave: da je sovražnik seks. Za nas je takšno dožemanje čisto protislovje tega, kar feminizem je, in kaže na odmik od zdravih človeških poželjenj.

Spomnil sem se nečesa, kar je moj oče napisal za Esquire leta 2002: »Največ koristi od spolne revolucije imajo prav ženske. Omogočila jim je, da so, tako kot moški, naravna spolna bitja. Feminizem bi se že ves čas moral zavzemati prav za to. Na žalost pa obstaja v feminizmu čistunski in prohibicionistični element, ki je naperjen protu seksu.«

Čeprav se večina tega zdi resnična, se ne strinjam z glavno trditvijo. Mi vsi imamo enako korist od spolne revolucije, ker je omogočila moškim in ženskam, da v en glas izjavijo: *vsí imamo radi seks*.

Vsak inteligenčen moški in vsaka inteligentna ženska bi si morala želeli, da bi bila spolni objekt. Demoniziranje tega poželjenja zanika ključno komponento tega, kar nas dela človeške, kar nam omogoča, da se povežemo na ravni, ki jo je pogosto težko opisati z besedami – kar omogoča naš obstoj. Preprosto povedano, zavestno in prostovoljno objektiviziranje samega sebe in drugih omogoča, da se svet vrti naprej.

Obstajali bodo tudi drugi valovi in tudi v njih bomo sodelovali. Toda zdaj, ko plujemo na trenutnem, je jasno kot beli dan, da je Playboyeva filozofija, tako današnja kot jutrišnja, feministična, kolikor je le mogoče. ■

ILUSTRACIJA **KATIE BAILIE**

Sensa joga vikend

Bohinj ECO hotel, 2. do 4. marec 2018

Stres? Ne, hvala!

Večina nas je ujeta v vse hitrejši življenjski tempo. Prisiljeni smo opravljati več dejanj hkrati, tako smo med kosilom z družino z mislimi v službi, med igro z otroki odgovarjamo na telefonske klice ... Časa ni nikoli dovolj, nenehno se nam mudi. Pa je res tako?

Joga je metoda umiritve miselnih vsebin. Ko se umiri um, se naša percepcija časa močno spremeni. Občutek, da imamo dovolj časa za vse, spremeni telesni odziv na zunanje dražljaje.

Na Sensinem joga vikendu se boste seznanili z različnimi tehnikami, s pomočjo katerih boste sprostili telo in um, zmanjšali napetosti telesa, povečali stopnjo osredotočenosti in na okoliščine pogledali z drugega zornega kota. Naučili se boste preprostega protokola, ki ga boste lahko izvajali vsak dan doma.

Program:

PETEK

17.30–18.00: uvodni nagovor

18.30: večerja

20.00–21.00: Kaj je POZORNOST? Kje je moj um, ko delujem v trenutku?

SOBOTA

7.00–8.00: jutranja praksa HATHA joge

8.00–10.00: zajtrk

10.00–12.00: delavnica: STRES? NE, HVALA!

12.00–14.00: kosilo

17.00–18.30: IZVEN CONE UDOBJA

18.30–20.00 večerja

20.00–21.00: joga NIDRA – vodena meditacija globokega sproščanja

NEDELJA

7.00–8.00: jutranja praksa joge

8.00–10.00: zajtrk

10.00–12.00: delavnica:

AKTIVNA SPROSTITIV telesnih napetosti

12.00: kosilo

Program bo vodil **Robert Hönn**, izkušeni učitelj joge ERYT, IRUJ, mentor in strokovni vodja šole joge RYS JogaDo.

Cena celotnega paketa je 200 €.

Cena paketa vključuje dve prenočitvi v Bohinj ECO hotelu**** s polnim penzionom, uporabo bazena, vadbo v fitnesu in delavnice.

Doplačilo za enoposteljno sobo: 40 €,

doplačilo za sobo z balkonom je 10 €.

Prijave na: booking@2864.si ali na tel. št.: 08 200 4140.

Udeležence prosimo, da prinesejo s sabo blazine za jogo.

Pridržujemo si pravico do spremembe programa.

NOVICE

TOVE LO

Švedska pop pevka, ki pesmi tudi piše in se je nezmožna cenzurirati. To smo opazili že takoj leta 2013, ko je na sceni eksplodirala z zasvajajočim hitom *Habits* (*Stay High*). Naslednja štiri leta je osvajala vedno večje odre, največkrat le z bleščicami, posutimi čez bradavičke, in house ritmi, dopolnjenimi s sint-pop melodijami, ki jim je dodala še nefiltrirane zgodbe o seksu, drogah in težko osvojenem odkrivanju same sebe. Rezultat je nova paradigma o tem, kako se ženske predstavljajo v pop glasbi. Poleg tega, da je napisala pesmi za Lorde, Nicka Jonasa in Ellie Goulding, je Lo prevzela vajeti tudi v zakulisju, saj je sama financirala snemanje videov, ki so leta 2016 pospremili izid njenega albuma *Lady Wood*. Mimogrede, ta naslov je ženska različica moške anatomije (*wood* je pogovorni izraz za erekcijo). Njen novi album *Blue Lips* je tako še ena predrzna besedna igra. Oba naslova namigujeeta na nepotešljiv apetit, to pa je tema njenega vodilnega singla *Disco Tits* z novega albuma. V spremljevalnem videospotu je Lo v družbi rumene lutke z izbuljenimi očmi, ki z njo pobegne v avtomobilu – in jo vmes še malce oralno zadovolji. V tem leži ključno orožje njenega arzenala. »Redko vidimo, da se kdo norčuje iz ženske seksualnosti,« pove Lo. »Goli moški v filmih so seksi ali smešni, ženske pa ne. S tem se rada poigravam.« Nedavno tega je Lo dopolnila 30 let, z novo glasbo in novo ljubeznijo pa je kot prerojena. »Do tod sem prišla,« pravi z nasmehom, »zdaj sem celovita.«

TEKST **EVE BARLOW**
FOTO **FELISHA TOLENTINO**

NOVICE

SIRNI ALI MESNI

Burek, svetovno znana balkanska jed, svojo priljubljenost v prestolnici verjetno dolguje prav **Bureku Olimpija**, ki poslastico iz testa na tradicionalen način pripravlja že skoraj 40 let. Do danes so jih na Bavarskem dvoru, kamor na malico včasih zaide tudi predsednik republike, prodali že več kot pet milijonov. Ta slastna, mednarodno nagrajena pita, narejena iz 100-odstotno naravnih sestavin, je na voljo z najrazličnejšimi polnili. Na jedilnem

listu vas tako vabijo mesni, sirov, jabolčni in pica burek, poleg tega pa se pri Olimpiji dobijo tudi slastni **panzerotti**, prepognjeno testo s pica nadevom. Španski časopis *El Pais* je Burek Olimpijo uvrstil na seznam desetih lokacij, ki jih turisti v Sloveniji morajo obiskati. Nekateri domačini tudi pravijo, da je to še zadnje mesto, kjer se lahko začuti okus pristne Jugoslavije. Če želite izkusiti pravo, tradicionalno kombinacijo, potem si morate

ob bureku kakopak privoščiti še jogurt Ljubljanskih mlekarn. Podjetji uspešno sodelujeta že skoraj štiri desetletja in skupaj ustvarjata harmonijo okusov za svoje zveste stranke. Legendarni kiosk Bureka Olimpija najdete v centru Ljubljane nasproti pošte na Bavarskem dvoru, le nekaj korakov od Slovenske ceste in hotela InterContinental. Odprti so 24 ur na dan, zato ni izgovora, da ne bi vanj zagrizli takoj, ko vas popade lakota. Povejte jim, da vas pošilja Playboy, in dobili boste jogurt brezplačno. In kdo ve, morda za prodajnim okencem zopet uzrete Denise Dame.

TEKST **PLAYBOY** FOTO **ALEŠ BRAVNIČAR**

NOSIMO JIH S PONOSOM

Oblecite se kot naši olimpijci – in ogrejte srca.
Peak bunde, majice in pletenine. Navijamo za naše.

TANKA BUNDA
Na voljo v Mercatorju
in v spletni trgovini
Telekoma Slovenije.

TANKA BUNDA
Na voljo v Mercatorju
in v spletni trgovini
Telekoma Slovenije.

MAJICA NAVIJAŠKA
Na voljo na Petrolu,
v Mercatorju in
v spletni trgovini
Telekoma Slovenije.

PLASTENKA
Na voljo na Petrolu
in v Mercatorju.

SKODELICA
Na voljo na Petrolu
in v Mercatorju.

KAPA
Na voljo na Petrolu,
v Mercatorju in pri
Telekomu Slovenije.

KAPA S ŠILTOM
Na voljo na Petrolu
in v Mercatorju.

ROKAVICE
Na voljo na Petrolu,
v Mercatorju in pri
Telekomu Slovenije.

NOVICE

LUKSURIOZNO

Po vsaki uspešni fotografiji, ki jih lahko občudujete na straneh 34 do 43, je sledil kozarček izbrane kapljice in Denise smo čedalje bolj spoznavali. Poznavalka prestižnih znamk in jet-seta je velika ljubiteljica znamke Gucci, ko pa beseda nanese na izbor najboljšega med seksi ženskim perilom, Denise prisega na znamko Agent Provocateur.

A preden ji, dragi bralci, začnete pošiljati darila v upanju na njeno pozornost, vedite, da boste morali pokazati še kaj več od poznavanja modnih znamk. »Izbran okus pri meni sega tudi na področje moških,« pove Denise. »Dobri so za mene tisti moški, ki ženske spoštujejo. Poleg tega sta nujni tudi inteligenca in karizma.«

Četudi je Denise tu, da »ruši tabuje, ki jih je v mejah naše majhne Slovenije še kako veliko«, je lepotica več kot le model in influencerka. Je tudi humanitarka in borka za pravice skupnosti LGBT, saj je po njenih besedah prav ta v Sloveniji še vedno preveč zatrta in si zato želi prispevati kar čim več k temu, da se to spremeni.

Seveda lahko pričakujemo nadaljnjo širitev njene pojavnosti, njenega imena in njene estetike, vse to, s čimer ime Denise Dame postaja prepoznavna tržna znamka. Vsem njenim načrtom pa seveda najlažje sledite s spremljanjem njenih profilov na socialnih omrežjih.

BUREK
OLIMPIJA
SINCE 1979

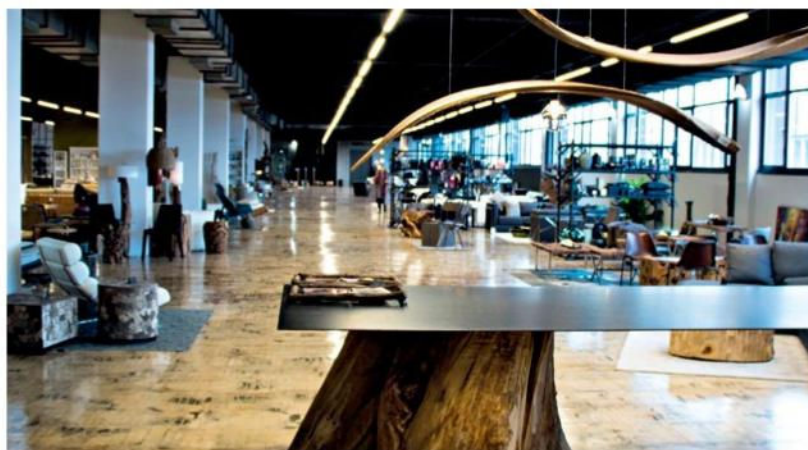
NOVICE

ZAPUŠČENI RAJ ZA ZAHODNO MEJO

Razgret pesek, razgaljeno izklesano telo in pripekajoče sonce. Očem nekoliko bolj skrita plaža italijanskega Lignano se je prelevila v čudovito kuliso zapuščenega otoka, prelestna plesalka ukrajinskih korenin **Nadiya Bychkova**, dvakratna svetovna in evropska prvakinja, ki je ne samo moškim pošteno dvignila temperaturo tudi na Otoku, ko je nastopila v plesni oddaji *Strictly Dancing*, pa je sončnim žarkom nastavila svoje obline in se prepustila objektivu fotografa **Aleša Bravničarja** za fotografije koledarja podjetja **Blažič Robni trakovi**.

Salon z dušo

Estetika gibanja v prostoru. Ko preprosto začutiš energijo prostora in vse dodatke, pohištvo in zavese, ki so v njej – to je **salon Velana Living**. Ko stopaš v prostor po zanimivih industrijskih stopnicah iz drugega časa ... kjer je čutiti in v zidovih slišati stare tkalske in pletilne stroje ... v stavbi se skriva zanimiv in čaroben prostor.

V industrijski stavbi Velana je v prvem nadstropju prostor, opremljen z dušo. Nastal je v sozvočju tradicionalne blagovne **znamke Velana** in sodobno začrtanih smernic Velana Living. Vsak kos pohištva je natančno umeščen v prostor, kjer igra notranjega interierja odpira nove dimenzije, predvsem pa je v prostoru čutiti sozvočje zaves in drugih dodatkov in izdelkov za dom ter pohištva. Tam, kjer je nekoč stala tradicionalna proizvodnja zaves, se danes razširja sodobno in konceptualno postavljen prostor, salon z dušo. Prijetno te objamejo zanimivo oblikovana tla ali v prostor natančno umeščen kovinski prodajni pult, igra senc in svetlobe, pohištvo rustikalnih linij blagovne znamke Riviera Maison. V Velani Living je veliko zanimivih kottičkov, ki jih je treba raziskati in pogledati.

TEKST **PLAYBOY** FOTO **VELANA**

TEKST **NIKA ARSOVSKI** FOTO **ALEŠ BRAVNIČAR**

NOVICE

je povezava evropske umetnosti z Azijo. Ob odprtju so organizirali poslovno-umetniško delegacijo AAMI, ki od 4. aprila do 4. maja v Hongkongu obsega predstavitev AAMI platforme, družbe BTC in BTC Living Laba, umetniško razstavo ter predstavitev drugih sodelujočih partnerjev AAMI in podjetij, tudi z uradnim katalogom, ki bo tujim podjetjem omogočil vpogled v Slovenijo, slovensko gospodarstvo, umetnost in poglobljeno razlago dela glavnih akterjev delegacije, AAMI-ja in BTC-ja.

Miha Murn, ustanovitelj, lastnik in direktor AAMI, predsednik Botticellijevega in Salvadorjevega kluba, pravi, da je njihova »vizija postati vodilna organizacija za razvoj in sistematizacijo kulture v svetu. Prepričani smo, da v družbi lahko izvajamo spremembe z razvojem kulture. Prepričani smo, da bomo z našim generalnim partnerjem družbo BTC d.d. te spremembe tudi dosegli.« Koncept vsekakor je svetovno najmanj drzen, zato se mu bo Playboy v okviru širše problematike tudi slovenske upodobitvene umetnosti posvetil v eni od prihodnjih števil.

Tako sta lani otvorila 1. ART Expo Ljubljana predsednik uprave družbe BTC d.d. Jože Mermal in ustanovitelj, lastnik in direktor AAMI Miha Murn.

DRZNI KONCEPT AAMI

V zavodu Atelje Art Murn International (AAMI) verjamejo, da je pozicioniranje kulture na trgu s podobnimi potmi, kot jih prehodijo podjetja iz drugih panog, ključna. Da se miselnost ljudi in odnos do umetnosti spremenita, ko kulturo postavimo na isti nivo kot druge panoge v gospodarstvu. AAMI je ustanovil umetnik in podjetnik **Miha Murn** leta 2015 z namenom, da bi pomagali različnim ustvarjalcem predstavljati se na trgu. Posel je povezal s kulturo, tako da zavod organizacijam in kreativcem prek partnerjev in ekosistema AAMI ponuja pro-

tore za razstavljanje, promocijo, dogodke in prodajo na več tisoč kvadratnih metrov razstavnih površin v Ljubljani, Pragi in celo v Hongkongu. Sestavni del delovanja je ozaveščanje in izobraževanje širše javnosti o umetnosti, poleg tega pa se ukvarjajo še s svetovanjem pri nakupu umetniških del, celostnimi grafičnimi podobami podjetij, izvedbami dogodkov, notranjim oblikovanjem, poslovnimi darili, tiskom, fotografijo, slikarstvom ...

Novo poglavje sistema AAMI je odprtje **Institute AAMI Hong Kong**, katerega cilj

TEKST **BORUT OMERZEL** FOTO **AAMI**

JUNAKI LEDU IN SNEGA

Čakaj, le čakaj, ti Južna Koreja,
naš **#olimpijskiponos** ledu in snega.

SPONZORJI OLIMPIJSKE REPREZENTANCE SLOVENIJE

GLAVNI SPONZOR

VELIKI SPONZORJI

SPONZORJI

Odkrito o erektilni **DISFUNKCIJI**

Nelogično se zdi, da bi lahko obstajala seksualna tematika, o kateri se nihče noče pogovarjati, ko pa živimo v družbi, za katero se zdi, da se na vsakem koraku ukvarja zgolj in samo s seksom. To seveda ne drži za Playboy, ki ne pozna tabujev. K erektilni disfunkciji, temi, ki smo se ji že večkrat posvečali, nas je spet pritegnila novica, da se s to težavo uspešno kosa tudi slovenska farmacija.

Seks ni samo osnovni pogoj za nadaljevanje naše vrste, ampak je tudi primarna komunikacija med žensko in moškim, brez katere je človeštvo obsojeno na propad, zato se nam pogosto zdi, da je pogovor o njem nekaj najbolj naravnega. Toda dejstvo je, da se v resnici pogovarjamo le o njegovih zabavnih, žgečkljivih platih, ko pa beseda nanese na najbolj delikatne stvari, kot je erektilna disfunkcija, večina ljudi, tako moških kot žensk, nenadoma obmolkne. Strahovi so različni, morda se bojimo, da nas družba ne bo sprejela, če se bo izvedelo, da nismo ves čas na svojem seksualnem vrhuncu, da bomo izobčeni. Te svoje težave si moški velikokrat ne upamo priznati niti zdravniku, četudi ta težava dejansko kroji naš vsakdan in četudi je tudi od našega zadovoljstva v postelji odvisno tako zasebno kot poslovno življenje. Kdor pravi, da ni tako, si zatiska oči.

Pri erektilni disfunkciji pogosto že takoj na začetku naredimo prvo napako – stvari vzamemo v svoje roke. No, ne dobesedno. Največkrat tako, da skočimo na internet in začnemo mrzlično iskati rešitve, pri čemer se nagibamo k tistim, pri katerih se lahko povsem izognemo vsakršni človeški interakciji. Nato po spletu naročimo eno od razvpitih tablet za odpravljanje erektilne disfunkcije, pri tem pa se ne zavedamo možnih neželenih stranskih učinkov oziroma jih lahko celo zavestno zanemarimo, četudi so te pilule nepreverjene in zdravniško nepotrjene ter zato še kako nevarne, ne nazadnje lahko že zaradi našega telesnega stanja. Mag. Dejan Bratuš, dr. med., specialist

mag. Dejan Bratuš, dr. med.

urologije iz UKC Maribor, zato opozarja:

»Pri teh tabletah nikoli ne vemo, kaj točno vsebujejo in kakšni so možni zapleti in stranski učinki. Če gre zgolj za slabšo

učinkovitost, je posledica le izguba denarja, če pa gre za prisotnost kakšnih potencialno škodljivih snovi, so posledice seveda lahko hujše.

To velja predvsem za tista zdravila, ki se prodajajo po spletu pod istimi ali podobnimi imeni kot zdravila na recept, so pa pogosto ponarejena in lahko vsebujejo marsikaj.«

Zato erektilne disfunkcije nikar ne rešujete na lastno pest,

opogumite se in stopite k zdravniku ter odkrijte, kaj vas pesti. Asistent Bojan Štrus, dr. med., specialist urolog iz UKC Ljubljana, opominja: »Moški naj težavo zaupa izbranemu zdravniku, ne internetu. Danes imamo na voljo veliko različnih zdravil, ki lahko uspešno pomagajo pri težavah z erekcijo.« Zdravnik v tem primeru igra ključno vlogo ne le zato, da vam lahko predpiše najustreznejšo terapijo, ampak tudi zato, ker je erektilna disfunkcija lahko opozorilni znak za različne bolezni, ki zahtevajo različne rešitve. Vzrokov je lahko več.

Kot pravi asistent Bojan Štrus, jih je sicer več kot 80 odstotkov organskih – pri teh se težava skriva v ožilju, živčevju, hormonskem ravnovesju ali kombinaciji vseh teh –, preostali pa so psihogeni. Le redko je erektilna disfunkcija posledica le vaše letnice rojstva,

asist. Bojan Štrus, dr. med.

čeprav jo laiki največkrat pripisujemo prav staranju. »Ereksijska sposobnost s staranjem seveda upada, vendar ni nobenega razloga, da zdrav moški ne bi spolno funkcioniral v pozno starost. Spolna aktivnost je odraz splošnega dobrega počutja in ima vpliv na zdravje,« dodaja sogovornik.

Če v tej točki že razmišljate, ali ta vaš organ deluje, kot bi moral, asistent Bojan Štrus pravi, da so znak normalnega delovanja spontane nočne erekcije. »Spontane

nočne erekcije so povsem fiziološki odgovor vsakega moškega na delovanje avtonomnega parasimpatičnega živčevja, ki je v nočnem času bolj aktiven. Moški tako zazna občasno ponoči otrdel spolni ud, kar ni vezano na spolno vznburjenje. Fiziološko lahko tako potrdimo, da je stanje pri moškem povsem normalno in

zato je tudi ob spolnem aktu pričakovati dobro erekcijo.« Torej, če vam penis ponoči sam od sebe otrdi, je to znak, da vse deluje tako, kot bi moralo. Če pa pred samo posteljno akcijo vaš ponos ni zadosti trd, je velika verjetnost tudi, da vas

**Brezplačno
svetovanje urologa***

080 2 69 2

vsak četrtek
od 17. do 18. ure

* v februarju in marcu 2018

zafrkavajo vaše lastne misli, ki še kako rade onemogočijo erekcijo. V tem primeru vam za umiritev ne bo škodila tudi kakšna meditacija.

Ne glede na vzrok morate vedeti, da s to težavo niste edini. Da niste unikat v kruti igri usode. Številke govorijo, da se v Sloveniji z erektilno disfunkcijo srečuje že vsak peti moški, kar je približno 130 tisoč Slovencev. Za te številke kriv je tudi sodoben tempo življenja, saj živimo v koktajlu stresa, slabih prehranskih navad in premalo gibanja. Vse to se odraža na naši volji, zmoglostih in končno tudi telesu. »Če nimamo časa za običajen pogovor, kako naj imamo potem čas za spolnost,« pravi asistent Bojan Štrus. Ravno zato, ker smo družba, ki tako visoko ceni seksualno potenco in aktivnost, lahko motnje erekcije še bolj udarijo po samozavesti, kar vodi do odtujevanja ne le od samega sebe, ampak tudi od partnerja. Dlje ko molče trpimo, bolj to razjeda naše zdravje, samopodobo in odnose.

Medicina ima za to težavo več odgovorov, kot ste morda mislili. Ogromno je mogoče narediti že s pravilno izbiro zdravila. Krka, tovarna zdravil, d. d., Novo mesto je svoji ponudbi kakovostnih in učinkovitih **zdravil za zdravljenje motnje erekcije** dodala novo zdravilo z učinkovino tadalafil. Spada med tako imenovane zaviralce encima fos-

fodiesteraza tipa 5, ki uravnavajo pretok krvi v spolnem udu in s tem omogočajo erekcijo ali pa jo izboljšajo. Mesečni strošek za posameznika in za par pogosto predstavlja veliko finančno breme, zato so dobrodošla dostopnejša, a enako kakovostna in varna zdravila med katera sodi Krkin tadalafil. Glavna prednost učinkovine tadalafil je dolgotrajno delovanje. Učinek traja **do 36 ur**. Brez skrbi, to ne pomeni, da 36 ur hodite po svetu z erekcijo, temveč da ta nastopi zgolj ob vznburjenju oziroma stimulaciji. To je ena od možnosti, ki vam jih ponuja medicina, pri tem pa mag. Dejan Bratuš dodaja, da se pogosto splača poskusiti več različnih zdravil in odkriti tisto, na katero se boste najbolje odzivali. Če tablete ne pomagajo, pa pot do rešitve še zdaleč ni zaključena. »Kadar zdravila v obliki tablet niso učinkovita ali jih bolnik ne prenaša, imamo na voljo zdravljenje z injekcijami, ki si jih bolnik sam daje pred spolnim odnosom direktno v spolni ud. Ta način je še nekoliko bolj učinkovit od zdravil, res pa gre že za invazivno obliko zdravljenja. Če tudi to ni učinkovito ali pa si bolnik injekcij ne želi dajati, imamo na voljo še uporabo vakuumske črpalke in na koncu še operativno vs-tavitev penilnih protez,« razloži mag. Dejan Bratuš. Če imate težavo, ne oklevajte, poiščite zase primerno rešitev.

Midva.com

www.midva.com

**Dostopnejša
pomoč za
moško moč**

O morebitnih težavah z erekcijo in načinu zdravljenja se posvetujte s svojim zdravnikom ali farmacevtom.

 KRKA

NOVICE

PREMIKA MEJE

Ducati je z motociklom panigale V4 postavil nov mejnik v svoji zgodovini. Prvič je naredili serijski bajk, ki ga namesto dveh valjev poganjajo štirje. Ti pojejo fantastično, kot bi sedel na stroju za motoGP, a z vso potrebno opremo za cestno vožnjo. Ni čudno, da nam je konec januarja ob predstavitvi v Valencii filharmonični orkester zaigral klasično glasbo.

Motor V4, štirivaljni V-zasnove pod kotom 90 stopinj, je tesno povezan z motorjem, ki je še pred nekaj leti rohnel na dirkah motoGP, v homologirani izvedbi euro 4 pa zmore največjo moč 157,5 kilovata (214 'konj') pri 13.000 vrtljajih v minuti, kar ob suhi masi motocikla, ki znaša le 174 kilogramov, pomeni razmerje med močjo in maso 1,1 'konja' na kilogram! Pripravljen za vožnjo pa tehta le 188 kilogramov. Motor je vpet v aluminijast monokok okvir, težak le 4,2 kilograma in nagnjen nazaj za 42 stopinj, kar pomeni boljšo centralizacijo mase.

Panigale V4 S pa z Akrapovičevim dirkalnim izpušnim sistemom iz titana pridobi poskočnih 12 'konj' in je sploh zgodba zase. V tretji in četrti prestavi se mi je ves čas dvigal na zadnje kolo, ampak v primerjavi s popolnoma serijskim mo-

delom bolj linearno. Lažje sem tudi agresivno izpeljal ovinke, skozi katere sem s standardnim modelom vozil v drugi prestavi. Nagnil sem ga še globlje v ovinek, zaviral pozneje in pri pospeševanju so bili drugi novinarji na standardnih motociklih lahek plen in sem jih hitro polovil. Res pa je, da je takšna vožnja primerna samo za dirkališče.

Cena motocikla je ustrezna njegovim vrhunskim zmogljivostim. Osnovni model stane 24.990 evrov, točno tak, kot sem ga vozil v Valencii, torej malce bolj športno opremljen panigale V4 z oznako S, ki ima spredaj in zadaj Öhlinsovo vzmetenje ter Akrapovičev izpuh, pa vas olajša za 29.990 evrov. Omejena serija 1500 primerkov s pridevkom speciale, ki se ponaša z ultralahkimi komponentami, pa potegne iz vašega žepa 43.990 evrov.

TEKST **PETER KAVČIČ** FOTO **MILAGRO**

NOVI AVTO MAGAZIN

AKTUALNO: KRAJE AVTOMOBILOV S PAMETNIMI KLJUČI

št. 3 • 7. februar 2018 • letnik LII

**avto
magazin**

3,99 €

RAZKRIVAMO

TEST FORD FIESTA 1.0I ECOBOOST (100 KM)

**CITROËN
C5** &

PEUGEOT PRIHAJA ŽE V ŽENEVO,
CITROËN ČEZ LETO DNI

**PEUGEOT
508**

VOZILI SMO: ★ PORSCHE 911 GT3 TEST: ★ HYUNDAI KONA MOTO: ★ DUCATI PANIGALE V4 S

VOZILI SMO RENAULT MEGANE R.S.

TEST SEAT ARONA

**avto
magazin**

www.avto-magazin.si

NOVICE

NEUKROČENA TRMOGLAVKA

Stelvio bi sicer morali opisovati v moškem spolu, a Italijani pravijo, da je stelvio quadrifoglio najprej alfa romeo in šele nato premijski križanec. Pa tudi za Playboy je lepše, da pišemo o njej.

Tako kot o cesti, ki leži v nam tujem, odročnem in na trenutke nerazumljivem svetu. Odkrite erotike v njem ni, prikrite pa zelo veliko. Vsaj tako pravijo tam živeči nedomačini. Pa tudi sicer je splošno znano, da so tamkajšnje ženske pod dolgimi oblekami oblečene

hudičevo dobro. Da ne omenjamo spodnjega perila. A to ni tema tega članka, zato se vrnimo k njej oziroma k njima. Najprej k cesti, nato še k alfi.

Cesta na goro Džebel Džais se dvigne iz puščavskega mesta Ras Al Khaimah (uro vožnje od bolj znanega Dubaja) do 1934 metrov nadmor-

ske višine, s čimer je to tudi najvišji vrh v Združenih arabskih emiratih. In ker je bila gorska cesta na Džebel Džais oziroma Džebel Hafit že nešteto krat nagrajena z nazivom najlepše gorske ceste, je jasno, da je pravi poligon za avtomobilске navdušence. In čista erotika za tiste, ki razumejo, kaj imam v mislih.

Ne trdim, da bi tudi v drugačnih okoliščinah bilo moje početje razumljivo tamkajšnjim policistom, a glede na to, da med vožnjo na to goro srečuješ različne por-scheje, forde mustange in nissane, tiste superhitre z oznako GTR, so policisti tam, na tistem posebnem koncu sveta, očitno bolj slabovidni. Ali pa zgolj dobrasrčni. Ker to, kar cesta ponuja vozniku, je čista poezi-

ja. Oziroma, če niste poet, čista erotika.

Zlasti še, če se po njej zapodiš s hudo lepo lepoticco, ki rohni tako prelestno, da niti za hip ne pomisliš, da bi prižgal radio. Skozi četvero izpušnih cevi namreč bruha ogenj, za katerega je kriv 2,9-litrski šestvaljnik. Vozniku je na voljo 510 'konj', osemstopenjski samodejni menjalnik v položaju race prestavlja v zgolj 150 milisekundah in štirikolesni pogon grabi cesto pod sabo, kot bi ju ustvarili enega za drugega. Tudi zato z mesta do 100 km/h pospeši v vsega 3,8 sekunde. A če želiš, izključiš asistenčne sisteme in pustiš, da zadek povsem nadzorovano opleta kot ritke Victorijinih angelčkov na modni pisti v Miamiu.

TEKST **SEBASTJAN PLEVNJAK** FOTO **SEBASTJAN PLEVNJAK, TOVARNA**

BRZINA.si - pravo mesto za vse, ki nam
avto pomeni **več kot prevozno sredstvo**

www.brzina.si | **041/236-831** | **info@brzina.si**

AST, Linea Corse, Moton, Motul, Rota, Rundfahren, QSP

VISOKA KAKOVOST PO KONKURENČNIH CENAH!

Dobrodošli v svetu visokih hitrosti!

GLASBA

MOBYLIZACIJA

Didžej, ki je postal producent, ki je postal vohun, predstavlja album s pogledom, obrnjenim nazaj.

Kar nekaj časa nismo slišali nič odmevnega o Mobyju, ameriškem glasbeniku, nekdanj silno popularnem producentu, didžejju, pevcu, piscu in tudi izrazitem borcu za pravice živali. Na prelomu tisočletja, ko je s petim albumom *Play* čez noč eksplodiral na globalni elektronski sceni, se je zdel najbolj vroča roba na trgu. Prinesel je drugačen profil elektronskega ustvarjalca, ki mu je uspelo takrat še zelo marginalizirano glasbeno formo unikatno in prepričljivo pretihotapiti na osrednjo sceno. Kar osem uspešnih singlov (še pomnite recimo *Bodyrock*, *Porcelain* in kakopak *Why Does My Heart Feel So Bad?*) se je v letu 2000 znašlo na albumu *Play*, in ker so bili vsi po svoje žanrsko mejni, ne čisto elektronski, ne čisto pop, s pridihom temačnega in celo pankerskega, je celo rokarska nacija Mobyja sprejela kot užiten obed.

Za nekaj let je bilo to očitno dovolj. Moby je z bolj eksperimentalnimi glasbenimi podvigi zdrnil nazaj na rob mainstreama in po albumu *Hotel*, ki je zaradi nestandardiziranih melodičnih prijemov prejel

mešane kritike, smo za kakšno desetletje nanj popolnoma pozabili. Potem pa je spet utripnil na radarju. A ne kot glasbenik, temveč kot nekakšen vohun! Pred slabim letom je namreč na družbenih omrežjih oznanil, da ima doka-

skim spinom postavil v središče zanimanja in to izkoristil za izdajo singla.

Dišalo je po tem, da bo zagrizen vegan in nasprotnik obstoječe politične administracije pripravil pank-elektronsko obarvan album in se tako zgražal nad aktualnim stanjem, a se je 52-letni Moby odločil za drugačen pristop.

Zdaj stavi na tisto, kar je zažgalo že prvič: »Album je preplet raziskovalne spiritualnosti, individualnosti in zlomljenega človeštva.« To ga je melodično povleklo k njegovim orkestralnim, trip-hoperskim, soulovskim in gospelovskim koreninam, pri čemer mu pomagajo izbrani vokalisti, z losangeleško soul pevko Raquel Rodriguez na vodilnem singlu *Like a Motherless Child*, ki ga z uhlji že lahko ujamemo na spletu.

In prav na spletu bo celoten album, ki tudi z naslovom *Everything Was Beautiful, And Nothing Hurt* namiguje na nekdanje lepše, prijetnejše čase, na voljo prej kot v fizični obliki. Moby, sicer velik nasprotnik organizacije RIAA, ki po njegovem

mnenju sprejema napačne odločitve v boju proti piratizaciji, verjame v pretočno glasbeno prihodnost, tako da bo album uvodno ponudil na Spotifyju in Youtubu. ■

NUJNA INVENTURA

Porcelain

To je himna za vsako obliko žalosti in verjetno najboljši komad za poslušanje, če ste rav-

no razdrli romantično razmerje. Slišali smo ga tudi v filmu *Plaža*.

Natural Blues

Komad, ki se ga verjetno najbolj asociira z mobyjevim zvokom.

Vokalni hakeljc *Trouble So Hard* je v letu 1937 pela Vera Hall in ima tu nekoliko nadnaraven pridih.

Bodyrock

'Love Rap' je pod Mo-

byjevo taktirko dobil popolnoma novo podobo. Le pet sekund originalne skladbe je spremenil v ponavljajočo se definicijo elektronike devetdesetih.

In This World

Prepoznaven spot, v katerem trem mini vesoljčkom ne uspe predramiti pozornosti ljudi. Sladka melodija, hrapav vokal in upesnitev samote.

FOTO PROFIMEDIA/SIPA USA

Znanost za vsakogar

PRESENEČENJE Z JUPITRA

Sonda Juno že leto in pol od blizu preučuje Jupiter. Podatki, ki jih pošilja, kažejo, da se tako notranjost kot zunanost skrivnostnega planeta popolnoma razlikujeta od pričakovanj astronomov.

PRIKLOP NA INTERNET

Danes že lahko preproste ukaze računalniku posredujemo z mislimi, več raziskovalnih skupin po svetu pa razvija tehnologijo, s pomočjo katere bi lahko vsak brskal po spletu, ne da bi mignil s prstom.

STRUP JE OMOGOČIL ŽIVLJENJE

Znanstvenikom je s posebno metodo analize DNK uspelo ugotoviti izvor in pomen strupa pri živalih. Izkazalo se je, da je strup prispeval več življenju, kot jih je vzel.

SCIENCE ILLUSTRATED

27.99
FEBRUAR 2018
4,50 EUR

ENOSTAVNO O ZAPLETENEM

GNEČA NA LUNI

2018-2020
RUSKOTAVJA
POVRNJA

2024-2020
ISKANJE RUSKOTAVIA
RUSKOTAVIA

2021-2040
RUSKOTAVIA
RUSKOTAVIA

Prvo mesto na Luni se je...
Bamo v tem letu naj bi...
satelit odpravilo...
med njimi ena s...
Najkasneje leta...
tudi prva...

**LETNA NAROČNINA
CENA ZA 12 ŠTEVILK
54€
+ darilo**

Darilo: Pametna ura Xfact

Večnamensko uporaben enostaven merilnik srčnega utripa. Ura ima različne funkcije: merjenje trenutnega srčnega utripa, povpr. srčnega utripa, časa, ...

Naročite na:

www.sil.si

02 / 23 53 326

narocilo@sil.si

FILM

NI VSE ZLATO, KAR JE OSKAR

Pogled v ozadje podelitve najprestižnejših filmskih nagrad.

Akademija znanosti in umetnosti gibljivih slik, ki od leta 1929 podeljuje najprestižnejšo filmsko nagrado v ZDA, je zadnja leta deležna številnih očitkov. To ni presenetljivo, saj kopica nemarno bogatih zabavljačev, ki se zberejo zato, da drug drugemu podelijo zlate humanoidne kipce, ne more imeti kaj dosti stika z realnostjo tega sveta. Oskarje bodo oziroma so jih, pač odvisno od tega, kdaj to berete, letošnjega 4. marca podelili že devetdeseti, z obredom, ki pa še zdaleč ni avtomatiziran miks bleščic, botoksa in zahvalnih govorov. V ozadju se namreč skriva kar nekaj procesnih tegob, ki nagrade Akademije pestijo že skoraj celo stoletje.

Snovanje scenarijev za sam dogodek

V središču dogodka je praviloma oseba, ki je vsaj približno deklarirana za duhovito, tako da potem na sproščeno zabebantski način povezuje podelitev nagrad. Gledalec mora ob tem imeti občutek, da izbrani humorist na odru le izvaja samega sebe, pokašale, ker mu je to v naravi. Seveda je fino, če je gledalec prepričan, da si je Jimmy

Kimmel sam spisal scenarij, saj je profesionalni komik. V resnici imajo oskarji, tako kot tudi pogovorne oddaje, v ozadju armado piscev, ki mesece pred dejansko prireditvijo spišejo t. i. dinamični scenarij. Oskarji namreč niso linearen dogodek, ki bi elegantno tekli od začetka do konca, zato mora biti scenarij ustrojen za *vsako* možno situacijo. Rezultat je na stotine listov dolg tekst, ki vključuje vse potencialne razplete – za morebitno zmago čisto

vsakega nominiranca.

Scenaristi so prisotni tudi na sami prireditvi in so ves čas v pripravljenosti, da se odzovejo na kakršnakoli odstopanja, saj je igralski ego še kako nepredvidljiv. So igralci, ki preprosto ne želijo slediti scenariju, in so igralci, ki so katastrofalni, ko ne igrajo in morajo samo biti to, kar so. In potem so tu še tisti, ki svoj zahvalni govor spremenijo v svoj lastni podcast o vojni na Bližnjem vzhodu. Scenarij se zato sproti prilagaja poteku prireditve.

In da ne bo pomote – scenarij ni spisan za nas, ki ob treh ponoči gledamo podelitev na polovično odplačanem LCD-ju. Ustvar-

Prvi kipec je leta 1928 v Los Angelesu naredil kipar George Stanley, iz bron pa jih je izdeloval Guido Nelli v California Bronze Foundry. Od lani je osnova kipca spet iz bron (poprej je bila 33 let osnova zlitina britanija), kipec pa so tudi malce povišali in mu bolj poudarili mišice, da je bolj podoben kipcu iz leta 1929.

jen je za navzoče na dogodku, za hollywoodsko elito, stlačeno v veliko dvorano, katere ponos je z vsako nagrado, ki je niso dobili, še malce bolj ranjen. Zvezdniki, ki ne dobijo kipcev, običajno ne ostanejo prav dolgo na svojih mestih, ampak preprosto zapustijo prizorišče, na njihova mesta pa sedejo tajnice in pripravniki iz filmskih studiev, da kamera kdaj po nesreči ne bi ujela vrste praznih sedežev. Scenaristi so na te odhode opozorjeni in morajo scenarij spet prilagoditi. Po originalnem scenariju lahko namreč čez sedem minut sledi šala na račun Leonarda DiCapria, medtem ko na njegovem mestu, kamor bi ob šali skočila kamera, zdaj

FOTO PROFIMEDIA: UNITED ARCHIVES, ZUMA PRESS, SPLASH, AKG, NIKLAUS STAUSS, FRANCIS SPECKER/ALAMY; A.M.P.A.S.

3

4

5

sedi utrujena Paramountova tajnica in piše sporočilo možu, da bo danes pozna.

Pravila se iz leta v leto spreminjajo

Še tako dobro podmazan sistem postane po devetih desetletjih nekoliko dotrajan, sploh če ga vodi esencialno isti tip ljudi. Leta 2009 so tako Akademiji očitali, da je njihov jubilejni nabor nominacij za najboljši film leta precej pust. Takrat so to konkretno utemeljili s tem, da si *Temni vitez* (tisti *Batman* z odličnim Heathom Ledgerjem v vlogi Jokerja) zasluži mesto v izboru najboljšega filma leta. Akademija se je zato odločila, da število nominacij v tej kategoriji razširi s tradicionalnih pet na deset in s tem da možnost tudi filmom, ki niso na smrt otožne biografije. To pravilo so potem že čez nekaj let spet spremenili in določili, da bo nominacij v tej kategoriji nekje med pet in deset, odvisno od letine. Lani je bilo tako nominiranih osem filmov.

Najslabše pa se vsekakor godi kategoriji dokumentarnega filma. Pravila so skorajda neverjetna. Kvalificirajo se le dokumentarni filmi, ki so imeli recenzijo ali v New York

Timesu ali v Los Angeles Timesu. Leta 2014 so dodali še pravilo, da se izločijo vsi dokumentarci, ki niso imeli vsaj sedemdnevnega predvajanja v kinih z minimalno štirimi ogledi na dan v terminu od 12. do 22. ure ter vsaj enega ogleda med 18. in 22. uro.

Večno vprašanje relevantnosti

Da bi vsaj nekoliko osvežili volilno telo, so pred časom sprejeli pravilo, da ne štejejo glasovi tistih članov, ki so v filmski industriji neaktivni deset ali več let. Bilo je namreč sumljivo, da so z oskarji nagrajeni filmi imeli sicer precej mizerne rezultate pri prodaji kinovstopnic. Kmalu je bila odkrita ključna korelacija – ogromno glasovalcev je bilo namreč še iz časa dinosavrov, in to so pač hollywoodski fosili, ki jih družbenokritične zgodbe o razvoju rap glasbe ali pa v netopirja našemljeni superheroji preprosto ne zanimajo. Zato v zadnjih letih oskarji niso bili več odraz tistega, kar moderno občinstvo razume kot kakovostno filmsko zabavo.

Smo namreč v času, ko je filmska industrija zelo pestra, ko odlični filmi nastajajo

tudi še kje drugje kot v Hollywoodu in ne samo v žanru drame. Zadnjih nekaj let se čutijo prve spremembe v Akademiji, ko se med nominacije za najboljše filme uvrščajo filmi, ki jih prej ne bi zasledili, od *Gospodarja prstanov* in *Avatarja* do *Neslavnih barab*, *Pobesnelega Maxa* in *Gravitacije*. A razen *Gospodarja prstanov* ti filmi niso bili zmagovalci. Kajti komedije, grozljivke in znanstveno fantastiko kljub vsemu pretežno ignorirajo, tako da zmagujejo predvsem drame o zgodovinsko relevantnih dogodkih, biografije in filmi, kot so *Argo*, *Birdman* in *The Artist*, ki so v bistvu filmi o sami industriji šovbiznisa.

Številni so zato prepričani, da te slavne nagrade niso prikaz tistega, kar je (bilo) globalno najbolj všečno, ampak prej tistega, kar prija izbrani populaciji delavcev v filmskem cehu. Počasi se stvari premikajo na bolje, toda ameriška Akademija znanosti in umetnosti gibljivih slik je vendarle kompleksen mastodont, ki potrebuje svoj čas, da skoraj stoletje staro kolesje začne vrteti v drugo smer. ■

PLAYBOYEVI NAJBOLJŠI FILMI LETA 2017

1. ZBEŽI! (GET OUT)

Grozljivka z elementi komedije, ki dregne v rasno problematiko sodobne Amerike s šokantnim konceptom, udejanjenim v bolnih umih pretirano bogate elite.

2. OBLIKA VODE (THE SHAPE OF WATER)

Guillermo del Toro vedno ponudi filmski unikat in ta preplet vohunske drame, romantične komedije in muzikala je še eno praviljično popotovanje z močnimi sporočili. Film

z največ nominacijami za oskarje v letu 2018.

3. DUNKIRK

Vojni film, kot ga še niste gledali. Ne govori o zmagi in tudi ne o porazu. Govori o preživetju. Christopher Nolan nas z mojstrskim prepletom treh časovnic popelje v veliki trenutek druge vojne.

4. ČUDEŽNA ŽENSKA (Wonder Woman)

Po dolgem času superherojski

film, ki ga lahko gledamo tudi odrasli. Pa ne le zaradi Gal Gadot, ki se je prepričljivo živela v amazonsko bojovnico, ampak tudi zaradi smiselne in prepričljive zgodbe.

5. IZTREBLJEVALEC 2049 (Blade Runner 2049)

Impresivno nadaljevanje ene najbolj kultnih znanstveno-fantastičnih zgodb oživi estetiko, dramaturgijo in vznemirljivost originala. Eden najboljših ZF-filmov zadnjih let.

NAPOVEDNIK

DRAGOCENI MOJSTER REMIKSOV

Kdo: Afrojack
Kdaj: 30. marca
Kje: Gospodarsko razstavišče, Ljubljana

Tridesetletnemu nizozemskemu didžeju Nicku van de Wallu je uspelo. Njegovo umetniško ime Afrojack je danes sinonim za dobičkonosno elektronsko glasbo, sam pa je od leta 2010, ko je za BBC Radio 1 ustvaril odmevni *Essential Mix*, nato je bil predstavljen v Pitbullovem globalnem hitu *Give Me Everything* in začel sodelovati z Davidom Guetto in Madonno ter postal del svetovne didžejske elite, zato tudi nikoli ne manjka čisto pri vrhu uradnega seznama najboljših didžejev na svetu (trenutno je

na osmem mestu). Je med desetimi najdražjimi didžeji in njegov lanski opus nakazuje, da galopira naprej. Z Guetto in Ester Dean je aprila 2017 zažgal s hitom *Another Life*, septembra 2017 pa je z Bellyjem in Rick-jem Breakerjem izdal

single *No Tomorrow*.

To, da prihaja v Ljubljano, je krasna priložnost za vse ljubitelje elektronske glasbe, ne bo pa to njegov prvi obisk naše prestolnice. Leta 2011 se mu je

v Stožicah pridružila tudi Paris Hilton. Ne kot pevka, ampak takrat kot njegovo uradno dekle. Skupaj sta držala celih šest mesecev. Afrojack je sicer vaje lepotic. V preteklosti je bil v razmerju z nizozemsko manekenko Amando Balk, s katero ima hčerko Vegas. Ja, Afrojack je otroka poimenoval po razvpitem mestu, še preden sta Kim in Kanye iz tega naredila trend.

Model ima na domači polici gremija, ki ga je prejel leta 2011 za najboljši remiks za skladbo *Revolver*, ki jo sicer izvaja Madonna. Naslednje leto je bil spet nominiran za gremija, takrat za najboljšo rap pesem, in sicer za komad *Look at Me Now*, in spet za najboljši remiks, za že omenjeni Pitbullov svetovni hit *Give Me Everything*, ki ga tistega leta ni bilo mogoče ne slišati v nočnih klubih.

ZGODNJI ZAČETKI

Didžejsko pot je začel zelo zgodaj. Za mešalnimi mizami je stal že kot 14-letni pobič in glasbo vrtel v barih in klubih domačega mesta Spijkenisse na Nizozemskem. Denar si je služil z izdelavo spletnih strani za kolege glasbenike, pod imenom Afrojack pa je prvo stvaritev izdal leta 2007. S skladbo *In Your Face* se je podal na pota svetovne slave. Prvi resen odmev na mednarodni sceni je dosegel s skladbo *Take Over Control*, v kateri je pela tudi nizozemska glasbenica Eva Simons. Videospot (z zelo skromno oblečeno Evo in še bolj skromno oblečenimi plesalkami) in skladba sta še danes nepozabni relikviji iz bližnje zgodovine elektronske glasbe.

ZLATA DVOJICA

Kdo: 2Cellos
Kdaj: 23. marca
Kje: Arena Zagreb, Hrvaška

Slovensko-hrvaški glasbeni fenomen se ne ustavlja. Violončelista, ki sta navdušila svet, se bosta na začetku pomladi spet potikala po naši okolici. Splitskemu koncertu bo sledil nastop v Zagrebu, ki po napovedih in izkušnjah prinaša enkratno doživetje. Luka in Stjepan znata narediti žur – zaigrata nekaj za oboževalce, nekaj za turiste in nekaj, kar vsi poznajo. In publika je vsakič znova na nogah.

REPERSKO PREBUJENJE

Kdo: The Game
Kdaj: 16. marca
Kje: Kino Šiška, Ljubljana

Privrženci rapa še kako dobro poznajo surovega, prodornega in predvsem glasnega mojstra, ki se je krojil pod nadzorom Dr. Dreja in je bil elementarni član 50 Centovega skupka G-Unit. The Game je leta 2005 s prvencem *The Documentary* že v prvo deklariral novo hiphop klasiko in se tako nemudoma postavil ob bok novodobnim snoalcem tega urbanega žanra.

ŠLAGERSKI REPETE

Kdo: Magnifico
Kdaj: 1. aprila
Kje: Dvorana Tabor, Maribor

Ljubljanski božični koncert Magnifica je bil vsesplošen uspeh, o katerem tisti, ki so ga doživeli, govorijo še danes. Magnifico s svojim bedom pač zna poskrbeti za kul žur, ki si ga sedaj obetajo tudi v štajerski prestolnici. S tem se nam vsem ponuja priložnost, da še enkrat zažingamo na večne Magnificove klasike in zamigamo, kot da je klub Tivoli še vedno odprt.

TEKST **DARJO HRIB** FOTO **PROFIMEDIA, ARHIV AML**

velana Living

PROMO

POHIŠTVO | ZAVESE | IZDELKI ZA DOM
www.velanaliving.si

Ko Dame

FOTO **ALEŠ BRAVNIČAR/WWW.BRAVNICAR.COM**

ohmolknejo

LIČENJE: Nastja Pestivšek FRIZURA: Marko Štruel za Studio Minimal
ASISTENTA FOTOGRAFA: Andraž Blaznik, Uroš Kramberger
STILIRANJE: Denise Dame

Nakit Uršula Rihtar, krznene kreacije Krznarstvo Eber Ljubljana (krznarstvo-eber.com), hlačne nogavice Gucci, ruta Marc Jacobs, bodi House of CB, perilo Bluebella, čevlji Christian Louboutin in Gucci, nogavice Calzedonia. Za gostoljubje se zahvaljujemo Best Western Premier hotelu Slon (hotelslon.com). Posneto januarja 2018 v Ljubljani za Playboy Slovenija s pomočjo ekipe Burek Olimpija.

Lansko jesen je v Sloveniji zasvetila nova spletna zvezda in zdi se, da so takrat nenedoma vsi govorili o Denise Dame. O lepotici s koroškimi koreninami, ki sicer že lep čas živi v Ljubljani, in njeni novi vlogerski poti, ki jo je na YouTubeu začela z odmevnim posnetkom *MY 5000€ GUCCI HAUL*. In medtem ko je ta vlog do danes nabral že več kot 330.000 ogledov, je Denise svoj youtubovski kanal, dosegljiv tudi prek njene uradne strani *denisedame.com*, vestno polnila z vedno novimi, vedno atraktivnimi posnetki, ki brez težav požanjejo več kot 100.000 tisoč ogledov. Denise, sicer uspešen model doma in v Ameriki, je zdaj na sceni še kot influencerka in želi v slovenski prostor vnesti več glamurja.

Pri sodelovanju s Playboyem je imela Denise na voljo vso umetniško svobodo, da se na fotografijah lahko izrazi njena vizija estetike. »Nisem bila samo model, temveč tudi stilistka in kreativna direktorica. Skoraj vsi prestižni kosi oblačil so moja last. Tudi lokacija, frizer in make-up artist so bili domena moje ekipe.

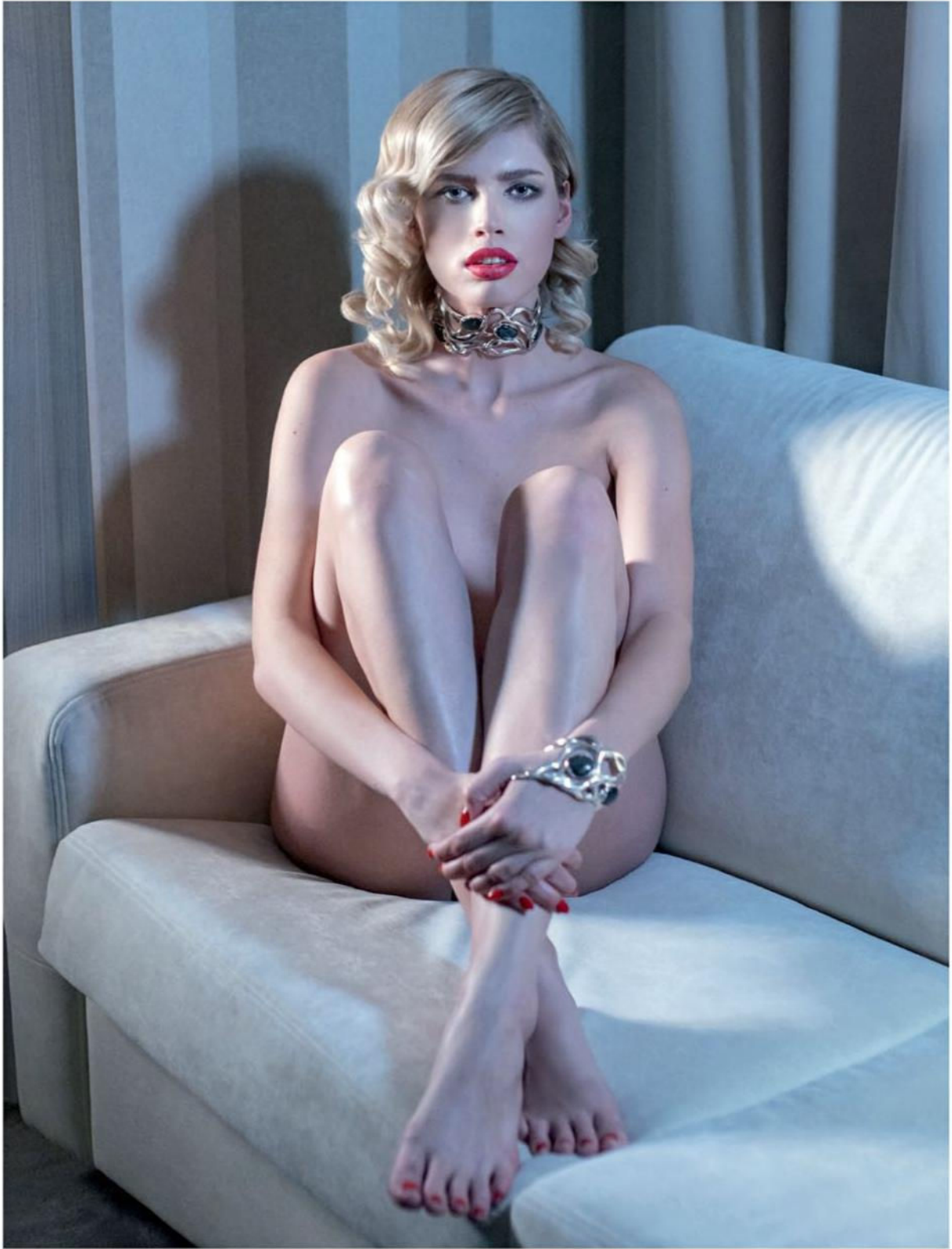
TEKST **DARJO HRIB**

Želela sem, da je vse v okviru moje estetike.« In Playboy je vsekakor odlična platforma za njeno sporočilo, za njeno poslanstvo, saj ji znamka že od nekdaj pomeni prestiž in ekskluzivnost.

»Večkrat sem si izposodila očetove številke Playbojev in navdušeno opazovala mična dekleta, ki so krasila strani in si želela postati kot one. Želja se mi je uresničila, vendar malo prepozno, saj je Hefner žal že pokojen in ga tako ne morem spoznati na eni od njegovih zabav.« ■

**PLAYBOYEV
INTERVJU:**

PROF. DR. MATJAŽ BUNC

Je eden najboljših interventnih kardiologov v Sloveniji in širši regiji, vodja katetrskega laboratorija KO za kardiologijo Interne klinike UKC Ljubljana in dvojni profesor na ljubljanski medicinski fakulteti.

Po letu 2008 je v klinično delo uspešno uvedel več najsodobnejših tehnik za perkutano zdravljenje bolezni srca, ki zamenjujejo klasične kirurške operacije na odprtem srcu: sem sodijo retrogradni pristop za odpravo dolgoročnih zapor koronarnih žil, zdravljenje puščanja mitralne zaklopke z mitralno sponko, zapiranje puščanja ob kirurških zaklopkah in metoda TAVI za zdravljenje bolnikov z operativnim tveganjem, pri katerih ni primerna klasična kirurška zamenjava aortne zaklopke. Perkutano pomeni, da postopke izvaja skozi žilo, ne da bi bilo treba odpreti prsni koš,

zato so ti postopki malo invazivni, torej z minimalnim posegom v telo. Širši slovenski javnosti je postal znan leta 2014, ko je bil takrat še kot vodja oddelka za strukturne bolezni srca na Interni kliniki zaradi novosti pri zdravljenju srca na perkutani način predlagan za Delovo osebnost leta 2014, bralci pa so mu med posamezniki namenili največ glasov, takoj za gasilci. Javnosti je znan tudi kot mlajši brat mag. Violete Bulc, evropske komisarke za promet. Oče dveh nadobudnih deklet, družinski človek, zdravnik, športnik, vinogradnik, raziskovalec, prijatelj.

Preden pa potrkamo na vrata majhnega kabineta brez dnevne svetlobe v pritličju ljubljanskega Univerzitetnega kliničnega centra, še kratka predstavitev profesorja Bunca: Rojen 18. februarja 1969 v Novem mestu. Na Kliničnem oddelku za kardiologijo zaposlen od leta 2003. Od leta 2008 do 1. januarja

TEKST **BORUT OMERZEL**

2016 je vodil oddelk za strukturne bolezni srca na interni kliniki, od 1. januarja 2016 je na pobudo tedanje predstojnice in na željo sodelavcev vodja Katetrskega laboratorija za strukturne bolezni srca na Interni kliniki v UKC Ljubljani. Je izredni

»V UKC Ljubljana opravimo veliko število posegov, velikokrat na robu človeških zmogljivosti, ob tem pa dosegamo visoke mednarodne standarde.«

»Če kot zdravnik nisi sposoben prenesti, da se pri posegu lahko tudi zaplete, da bolnik lahko tudi umre, potem interventna kardiologija ni najboljša izbira.«

»Bil sem kar opažen. Dobil sem ponudbe Crvene zvezde, Cibone in podobnih. To je bilo v drugem, tretjem letniku srednje šole, tam leta 1986, 1987.«

FOTO **PRIMOŽ PREDALIČ**

univerzitetni
klinični center ljubljana

INTERVJU

profesor za patološko fiziologijo in redni profesor za interno medicino. Je specialist za kardiologijo in kardiovaskularno medicino, specialist za klinično fiziologijo in specialist za interno medicino. V zadnjih sedmih letih je uvedel številne nove metode, med drugim implantacijo aortnih zaklopk brez operativnega posega, vstavev mitralne sponke pri bolnikih s puščanjem mitralne zaklopke, zdravljenje pooperativnega puščanja obkirurške zaklopke s posebnimi zapirali ter tudi zdravljenje najkompleksnejših koronarnih bolnikov s kroničnimi zaporami žil. V programu ima tudi uvedbo zdravljenja s kompletno vstavitvijo mitralne zaklopke. V zadnjih nekaj letih je objavil več kot 400 znanstvenih in strokovnih del, med katerimi je več kot 100 člankov s faktorjem vpliva, ki splošno uporabljajo kot objektivno merilo ugleda oziroma pomembnosti znanstvenih revij, s tem pa tudi raziskovalcev, ki v teh revijah objavljajo. Je vabljeni predavatelj na številnih mednarodnih kongresih in večini najpomembnejših na področju interventne kardiologije, vodi različne seje na najbolj prestižnih interventnih kongresih, tudi na področju žilnih opornic. Leta 2013 je postal proktor oziroma učitelj prakse v 12 regijskih kliničnih centrih za posege na žilah in vstavev srčnih zaklopk v državah nekdanje Jugoslavije ter Bolgariji. V okviru tega učenja pridejo zdravniki najprej v Ljubljano pogledat posege, potem pa jim, dokler niso samostojni, zagotavlja strokovno podporo pri uvajanju metode in izvajanju posegov. S fotografom naju je že pred dogovorjeno 12. uro pričakal v velikem preddverju ljubljanskega UKC in naju povedel v svoj kabinet. Še dobro nismo sedli, ko je profesor že z veliko vnemo razlagal.

BUNC: Poleg običajnih diagnostičnih metod, ki jih izvajajo po vseh bolnišnicah, mi delamo težje klinične primere, tudi najtežje, kot so odpiranje popolne zapore

koronarnih arterij s kombinirano antero-gradno in retrogradno tehniko. Fokus kliničnega oddelka in tudi moj osebni glavni fokus, ob tem sledim svetovnim trendom, pa je zdravljenje vseh bolezni srca perkutano. To pomeni, da opravimo posege na obolenem srcu brez odpiranja prsnega koša. Mi zdaj že deseto leto vstavljamo perkutane aortne zaklopke, o katerih je bilo tudi v medijih že kaj nekaj govora. Naj pokažem, kakšne so. [s police vzame dve vrsti zaklopk in ju da na mizo] **PLAYBOY:** Takšne so torej te zaklopke. **BUNC:** Ja, to so te perkutane zaklopke v naravni velikosti. Vstavimo jih kar brez

Povsem obnemogel 85-letni bolnik je bil po vstavitvi zaklopke sposoben za daljši sprehod. Za tako velik preskok gre.

operacije v bolno aortno zaklopko. Periferno gremo skozi žilo na nogi, naredimo luknjico in potem damo vanjo posebno vodilo ter po njem zaklopko pripeljemo po aorti do mesta, kamor jo na koncu postavimo. Stara srčna zaklopka ostane notri in služi novopostavljeni zaklopki kot sidrišče. To je postala v zadnjih letih priznana metoda zdravljenja. Na začetku smo zdravili bolnike, ki so bili prešibki za velike kirurške operacije, v zadnjem času pa se uveljavlja tudi kot metoda zdravljenja vse manj rizičnih bolnikov in s tem tudi mlajših bolnikov. Po začetku leta 2009, ko smo jih imeli od 25 do 30 na leto, jih zdaj naredimo od 80 do 90, slovenska potreba je pa zdaj po mednarodnih strokovnih kriterijih 180. Mi jih bomo letos skušali narediti vsaj 150.

PLAYBOY: To delajo tudi drugje pri nas? **BUNC:** UKC Maribor je že zelo blizu. Oni so uvajali program, tukaj so bili na šolanju, pripravljena je bila že celotna ekipa in skupaj z njimi smo že izbirali bolnike. Obstajajo različni razlogi, zaradi katerih programa še niso pričeli. Toplo upam, da bo v bližnji prihodnosti drugače, saj njihovo pomoč potrebujemo. Zdaj vse bolnike usmerjajo k nam in začela se nam je nabirati čakalna vrsta. To so pa bolniki, ki nujno potrebujejo oskrbo. Bolnik, ki ga boli hrbtenica, lahko morda na zdravljenje še malo počaka, hud srčni bolnik pa mora biti oskrbljen

takoj. Če mu pravočasno pomagamo, se mu lahko življenje neverjetno spremeni. Na primer, povsem obnemogel 85-letni bolnik je bil po vstavitvi zaklopke sposoben za daljši sprehod. Za tako velik preskok gre.

PLAYBOY: To metodo ste pri nas uvedli leta 2008?

BUNC: Leta 2008 je ta metoda dozorela za širšo uporabo in bili smo med 38 izbranimi centri na svetu, vključno s študijskimi centri. Izbrali so zgolj najboljše in najbolj izkušene srčne centre, ki smo izvedli že veliko zahtevnih posegov na ožilju srca, sicer vključitev v program cen-

trov za perkutano implantacijo zaklopk sploh ni bila mogoča. Leta 2009 smo naredili prvo implantacijo. Šolanje je bilo pa klasično. Najprej smo šli v Frankfurt v učni center, potem smo šli gledat dva posega v Bruselj. Potem pa je sem prišel proktor, zunanji strokovnjak, učitelj novih metod, a ker smo bili že prej dobro pripravljeni na program, je prišel samo za dve zaklopki in nato smo začeli delati sami. Jaz zdaj recimo proktoriram v 12 centrih tod okrog in navadno je treba opraviti nekaj deset posegov, da postanejo operaterji samostojni.

PLAYBOY: Vi ste pa za to potrebovali samo dva primera?

BUNC: Naredili smo dve takšni in šest teh [pokaže zaklopki na mizi]. Vam bom

INTERVJU

pokazal, kako izgleda en tak poseg, da si boste malo predstavljali. [pokaže na računalniškem zaslonu] Celotna procedura zdaj traja kakšne pol ure, skupaj s pripravo bolnika pa okrog uro in pol.

PLAYBOY: Celotna operacija!?

BUNC: Ja, izurjen strokovnjak z izurjeno ekipo lahko zdaj naredi tako hitro. Vidite, tukaj je aorta, tukaj pod njo je v steno stisnjena stara zaklopka, nova se usidra vanjo. Nova zaklopka ima lističe in takoj, ko jo razpremo, tlak v žili zapre lističe in zaklopka začne delovati. Razvoj medicinske znanosti se je s tovrstnimi posegi začel na aortni zaklopki, naslednji korak je uporaba tovrstne metode tudi na mitralni zaklopki. Najpogostejše okvarjeni zaklopki sta namreč aortna in mitralna. Mitralna zaklopka je med levim preddvorom in levim prekatom, preprečuje vračanje krvi med srčnim iztisom iz levega prekata v levi preddvor. Aortna zaklopka pa je zaklopka srca, skozi katero srce potisne kri po celotnem telesu [pokaže sliko

srca]. Problem mitralne zaklopke je, da navadno pušča, aortna je pa zožena. Imamo pa za letos v načrtu prve vstavitve mitralne zaklopke. Na vsem svetu je bilo do zdaj vstavljenih 47 takšnih, interes srčnih centrov je pa zelo velik, saj tovrstno zdravljenje pomeni enega glavnih izzivov perkutane kardiologije.

PLAYBOY: Kako je torej z dostopnostjo novih tipov mitralnih zaklopk?

BUNC: Ker gre za novo tehnologijo, tovrstne umetne zaklopke niso prosto dobavljive. V Evropi je za program zamenjave konkretne mitralne zaklopke izbranih kakšnih deset vrhunsko usposobljenih centrov, ki od proizvajalca prejmejo omejeno količino zaklopk. Novi

postopki vstavitve se izvajajo pod skrbnim nadzorom stroke in proizvajalca, da je zagotovljena varnost bolnikov, kot to velja pri vseh novih metodah zdravljenja.

PLAYBOY: Kdo jih pa izdeluje?

BUNC: Trenutno najnaprednejše in za bolnike najprimernejše zaklopke izdeluje mlado zagonsko podjetje. Tudi v medicini so tovrstna podjetja nosilec razvoja. Uspešne izdelke kmalu vzamejo pod svoje okrilje znani veliki proizvajalci. Glede na dosednji razvoj stroka ugotavlja, da so te zaklopke daleč najboljše tehnična rešitev. Mi smo se v tok dogajanja vključili že

pred tremi leti in dobro smo presodili, saj je bilo tedaj kar nekaj zelo dobrih zaklopk na trgu. Ocenili smo, da je ta zaklopka najboljše in najbolj perspektivna, in izkazalo se je, da je v tem trenutku res tako.

PLAYBOY: Zasledil sem, da imate namen uvajati tudi zdravljenje puščanja zaklopk s posebno tehniko.

BUNC: Da, to je tudi sodobna metoda, ki obeta. Princip je, da okrog zaklopke postavijo poseben obroč, ga zategnejo in tako zmanjšajo obseg zaklopke in s tem puščanje. To potrebuje kar veliko bolnikov. Metoda bo potencialno uporabna za zdravljenje puščanja trikuspidalne zaklopke. Veliko ljudi je, ki so sicer zdravi, samo ta zaklopka jim pušča, kar povzroča otečene noge,

povečana jetra, okužbe in življenjska doba je bistveno krajša. Pa še ena nova zadeva je, zdravljenje z vstavitvijo posebne opornice v osrednjo veno srčne mišice. Tako lahko olajšamo življenje bolnikom z bolečinami v prsih zaradi prešibke prekrvavitve srčne mišice. Ta žilna opornica je običajna jeklena, vendar ima obliko pečene ure. Ko se opornica vraste, povzroči prerazporeditev krvi po srčni mišici tudi na mesta, ki so sicer slabše prekrvljena. Ta metoda lahko pomeni nadgradnjo zdravljenja pri bolnikih, kjer zdravila ne pomagajo dovolj, klasična operacija pa je preveč tvegana.

PLAYBOY: Na koncu vašega pričanja v parlamentu pred dobrim letom dni je neka poslanka dejala, da si ne predstavlja, »da lahko nekdo opravlja toliko dela, glede na vašo strokovnost, pa še zraven, na koncu koncev, predavate, delite to svoje znanje, ki ga imate, tudi z drugimi«. Podobno čudenje sem zasledil še v nekaj člankih o vas in vašem delu, to, da ste izjemno delovni in disciplinirani, pa so mi ne nazadnje povedali tudi

vaši kolegi kardiologi, ko sem se pripravljaj na pogovor z vami. Zato sem vas želel že na začetku intervjuja vprašati, koliko ste delali v zadnjih dneh.

BUNC: Delal sem ves konec tedna in tudi včeraj [ponedeljek].

PLAYBOY: Kako pa je bilo med vikendom?

BUNC: Skupaj s sodelavci smo opravili 28 posegov pri koronarnih bolnikih.

PLAYBOY: Oho! Koliko pa ste torej bili ta konec tedna v bolnišnici?

BUNC: Že v petek sem bil od zjutraj, ko sem najprej vstavil dve perkutani zaklopki, potem sem delal do devetih zvečer. Potem so me s petka na soboto poklicali ob dveh zjutraj, nakar sem šel domov in sem se ob šestih zjutraj spet vrnil in sem

INTERVJU

bil v bolnišnici do petih popoldne. Nato sem šel domov. S sobote na nedeljo so me najprej klicali ob enih in potem še enkrat ob treh zjutraj. V nedeljo sem delal od osmih zjutraj do pete ure popoldan. Včeraj, v ponedeljek, sem bil pa tukaj 24 ur.

PLAYBOY: Včeraj ste bili v bolnišnici 24 ur!?

BUNC: Najprej sem bil v ambulantni, potem sem bil dežuren.

PLAYBOY: Do kdaj?

BUNC: Ja, do zjutraj. Nato sem se šel domov stuširat in sem prišel nazaj za ta intervju ob 12. uri in bom po njem delal nekje do petih.

PLAYBOY: Pa to je noro!

BUNC: Novinarki z ene od televizij sem predlagal, ko je bila tista gonja zaradi stentov, naj pride sem in bo en vikend z mano ali enim izmed mojih kolegov in bo videla, da si ustvari vtis. »Bomo, bomo ...« Pa jim še ni uspelo priti. No, kondicijo in voljo imam, predvsem pa me vse to veseli in zato to tudi delam. Lahko bi tudi manj delal, a potem bi bolniki v bolnišnici dlje ležali, čakalne vrste pa bi bile še daljše. Interventni kardiologi skupaj s sodelavci čez vikend naredimo ves program, ki ostane od tekočega tedna, pa še vse urgence. Sam sem pred časom opravil kar 32 posegov v enem koncu tedna, sicer pa naredimo v povprečju 24 posegov. Sama številka ne pove dosti, toda če vemo, da povprečni ameriški operater naredi 70 posegov na leto, potem je bolj jasno, koliko jih naredimo tukaj. Lani sem z ekipo naredil 860 posegov v UKC Ljubljana – od tega 82 zaklopk in 450 dilatacij.

PLAYBOY: Uf!

BUNC: To povem, da dobite občutek, da v UKC Ljubljana opravimo veliko število posegov, velikokrat na robu človeških zmogljivosti, ob tem pa dosežemo visoke mednarodne standarde. Mi smo velik center za evropske razmere. Lani smo v dveh katetrskih laboratorijih naredili 5400 kliničnih primerov. S tem, da sta v katetrskem laboratoriju stalno zaposlena samo dva interventna kardiologa, drugi pa delajo še vse preostalo, oddelek, ambulantno, urgentno ambulantno. Make-donski klinični center, ki ga tudi proktoriram in ki je tudi svetovno priznan, ima tri katetrske laboratorije in v njih sedem stalnih zdravnikov, mi enega, lani pa so naredili 5800 primerov.

PLAYBOY: Vi pa z dvema stalnima 5400. Neverjetno!

BUNC: Saj pravim, da se včasih čudiš.

PLAYBOY: Prebral in slišal sem, da redno skrbite za kondicijo. Pa ne, da ste bili danes zjutraj celo še kje na rekreaciji?

BUNC: Ne, danes pa ne, ker sem moral iti ob pol osmih na raport, da sem poročal o dežurstvu, potem sem hitel domov, se vrnil in naredil še en primer, po tem pogovoru pa moram narediti še štiri, ker so težki primeri in bolniki čakajo. Sicer pa imam v neposredni bližini doma in tudi bolnišnice Golovec, grem gor do vrha ali pa tudi do Orl, odvisno od časa. Poleg tega skoraj vsak dan vsaj 30 minut vozim sobno kolo. To je zdaj pozimi zjutraj najlažje. Ob sobotah grem pa včasih teč deset kilometrov. Na teku čez Čatež pa sem uradno tek 21 kilometrov eno uro in 24 minut, kar je moj osebni rekord.

PLAYBOY: Torej ste res v izvrstni kondiciji, saj greste po najinem pogovoru narediti še štiri posege.

BUNC: Tako je, saj nekateri bolniki čakajo že ves teden. Prej, ko je bil tukaj primarij dr. Zorman, sva si jih razdelila, februarja pa je šel v pokoj in intenzivno učimo nove interventne kardiologe.

Pri nas se je zgodila zamenjava generacij. Ko so zgradili Klinični center, so zaposlili cele generacije študentov, takrat leta 1969, 1970. Vmesne generacije pa nimamo. In zdaj je šla večina profesorjev v pokoj. Še prof. dr. Šinkovec, ki je zdaj predstojnik, bo odšel čez nekaj let, potem sem pa jaz skoraj najstarejši, pa bom star 49 let. Za mano je nekaj zdravnikov, starih 46, 47 let, potem imamo vrzel in naslednjo generacijo, staro od 32 do 38 let. In ti se zdaj vsi učijo. Mlajšim kolegom stojimo ob strani, jim pomagamo, svetujemo, da bomo vzgojili dobre operaterje, ki bodo morda nekoč zdravili tudi nas. Kot sem že povedal lani v parlamentu, a naj tukaj ponovim za Playboyeve bralce, se mora zdravnik specialist, ki hoče opravljati tovrstne posege, šolati vrsto let. Najprej je šest let fakultetnega šolanja, sledi šestletna specializacija in zatem subspecializacija, ki zahteva od pet- do desetletno usmerjeno izobraževanje in opravljanje velikega števila posegov, da prideš do ekspertize, da lahko varno opravljaš posege predvsem pri najbolj kompleksnih koronarnih bolnikih. In to šolanje imamo v našem Univerzitetnem kliničnem centru zelo dobro organizirano

medgeneracijsko, tako da upamo, da bo tudi v prihodnosti dovolj nadobudnih mladih zdravnikov, ki bodo pripravljeni svojo energijo, deloma pa tudi zdravje usmeriti v razvoj tega področja.

PLAYBOY: A vi imate koga, da vas zamenja, če imate, na primer, slab dan. Da vsaj 'samo' asistirate. A to kdo že zna?

BUNC: Cilj je, da imamo za vsako metodo, ki jo opravljamo, vsaj dva kompetentna operaterja. Določeni posegi pa so zelo specialni in zahtevajo poleg volje še druge kvalitete operaterja. Pa saj ni tako samo v Ljubljani, vsak operativni center ima pač nekoga, ki je v danem trenutku ključen. Recimo, tukaj sem trenutno edini za opravljanje kronične popolnoma zaprte koronarne arterije z zahtevno retrogradno tehniko in tudi v širši geografski regiji ta poseg izvaja le majhno število operaterjev. Obstaja pa operativni standard, ki ga morajo doseči vsi operaterji, ki delajo v univerzitetnem katetrskem laboratoriju. Ustrezni tehniki in strategije dela sistematično učimo vse nove operaterje, tako da bodo vsi usvojili določen nivo. Pri vsakodnevnem delu starejši operaterji delamo z mlajšimi. In tako se postopno osamosvojijo. Uvesti skušamo tudi določeno okvirno skupno strategijo dela v katetrskem laboratoriju, da bomo lahko vsi približno enako delali primerljive stvari. In to je kar velik napor, kajti smernice niso čisto jasne, klinično delo pa mora upoštevati številne posebnosti kliničnih primerov ter dovoliti strokovno svobodo operaterja; saj veste, več poti vodi v Rim. Uvedli smo tudi vse moderne metode za fiziološke meritve, kar je trend sodobne obravnave koronarnih bolnikov. Vse več bolnikov bomo lahko obravnavali s sodobnimi pristopi, ob tem pa upoštevali strokovne dogovore. Ob sodobnih spoznanjih skušamo opredeliti bolezenske spremembe koronarnih žil pacientov, ki dejansko potrebujejo zdravljenje. Travmatičnost koronarne preiskave zmanjšujemo tudi z načinom izvajanja preiskav. V preteklosti smo posege izvajali skozi arterijo v dimljah, zdaj pa domala vse delamo skozi žilo na roki, kar omogoča, da bolniku po posegu ni treba ležati v postelji. Ko smo včasih šli skozi žilo na nogi, so lahko nastale večje podplutbe. Na tistem mestu se lahko nabere več podkožnega maščevja, zato smo včasih težko našli žilo in so bili zato

INTERVJU

zapleti ter so ljudje morali dlje ostati v bolnišnici. Sam zdaj opravi več kot 90 odstotkov posegov skozi roko, razen pri strukturnih boleznih, drugi operaterji pa se temu približujejo. Dodatni cilj dela v katetrskem laboratoriju je tudi dnevna oskrba bolnikov, ki potrebujejo koronarne preiskave. Dnevna bolnišnica je sodoben način obravnave bolnikov: bolnik bo prišel zjutraj, opravili bomo poseg in čez nekaj ure bo šel domov.

PLAYBOY: Torej brez hospitalizacije. Kolikšna pa je bila prej?

BUNC: Vsaj 24-urna.

PLAYBOY: Kaj pa pri zaklopkah?

BUNC: Po kirurški zamen-

javi zaklopke bolniki navdano ostanejo v bolnišnici vsaj teden dni, še zlasti starejši od 80 let. Pri vstavitvi aortne zaklopke skozi dimlje bolniki navadno ostanejo v bolnici od pet do sedem dni, odvisno od klinične ocene, pozneje pa ne potrebujejo dodatne rehabilitacije. Čas bivanja v bolnišnici je možno pri mlajših bolnikih skrajšati.

PLAYBOY: Nekje ste rekli, da pri človeku po očeh prepoznate, koliko ima še volje do življenja.

BUNC: Dejansko je tako. Za nas ni star človek tisti, ki je star 75 let, ampak se zdaj starost začne pri 85 letih in več. Pri teh ljudeh prav vidiš, ko prideš v sobo, koliko so vitalni. Gre za žar v očeh. Poleg tega je kazalnik vitalnosti samostojnost pri dnevnih opravilih, iskričnost v pogovoru. Neka bolnica je bila stara 92 let in je vsak dan rešila dva sudokuja, pa sem timu, v katerem je devet ljudi, predlagal, da bi ji implantirali zaklopko. Pa so rekli, ah, spet pretiravaš. Sem rekel, no, gremo gospo pogledat v sobo. Gospa je dremala. Gospo zbudim in ji med drugim rečem: »Zdaj pa, gospa, imate kvalifikacije! Povejte, kdo je sekretar na ministrstvu za promet!« Buf, ustreli. In sem rekel: »No, vidite, vse ve!« [smeh] In smo ji vstavili zaklopko. Zdaj je stara 96 let. Pred posegom ni mogla prehoditi nekaj metrov, potem pa sva se po hodniku brez težav sprehodila gor in dol.

PLAYBOY: Torej starost res ni ključna.

BUNC: Poznati moramo meje metode in pomembna je življenjska energija. Imamo bolnika, ki je star 75 let in povsem brezvoljen in mu damo zaklopko in je še vedno tak. Posledično bo celoten učinek zdravljenja omejen. So pa ljudje, ki so še celo starejši in še igrajo hokej, golf, tenis, hodijo na izlete, vzgajajo vnuke ... Ta moment je važen, zato gremo bolnika vedno na koncu skupaj pogledat člani konzilija, z njim se pogovorimo. Pri bolnikih, za katere vstavitve zaklopke ni primerna, lahko uporabimo tudi druge metode za izboljšanje kakovosti življenja. Na primer,

gre dejansko ob izboljšanju kakovosti življenja tudi za podaljševanja življenja bolnikov.

PLAYBOY: Kako se pa vi soočate s smrtjo bolnika?

BUNC: Pri zahtevnih posegih, pri katerih je od izida posega odvisna usoda bolnika, je tudi nevarnost zapletov, žal tudi smrtnih izidov. V določenih primerih se dejansko borimo za življenje, bolniki so lahko močno prizadeti zaradi nenadnega srčnega obolenja. Takrat odločajo trenutki, bistvene so pravilne odločitve, hitrost in pravilno izvajanje postopkov. Kljub vsemu pa vedno ne gre vse po željah.

Če kot zdravnik nisi sposoben prenesti, da se pri posegu lahko tudi zaplete, da bolnik lahko tudi umre, potem interventna kardiologija ni najboljša izbira. Sam imam konec tedna posege pri več kot dvajsetih bolnikih, med katerimi so številni izrazito življenjsko ogroženi. Ob tem se lahko zgodi tudi tragičen izhod posega. Vseeno moram nadaljevati delo, včasih s še bolj zapletenimi kliničnimi primeri, zdravim pa tudi prijatelje, znance, mlade paciente, ki prihajajo naključno zaradi nenadnih bolezni. V takih trenutkih moram strokovnost potisniti pred

čustva in postopke opraviti tehnično brezhibno. Se pravi, moram biti sposoben resetirati samega sebe. To narediš tako, da si strokoven, da veš, kaj delaš, in če se ti zaplete, sam pri sebi narediš analizo in se poskušaš še izboljšati.

PLAYBOY: Večina ljudi bi se pri tem gotovo zlomila. Dovolite, da vas primerjam s košarkarskim šampionom Dragičem, ki da v polni dvorani ljudi, ki skandirajo proti njemu, v ključnem trenutku koš.

BUNC: To je pa dober primer, ker sem mlad igral košarko in sem bil kar perspektiven.

PLAYBOY: Sem slišal, da ste bili v reprezentanci.

BUNC: Da, v kadetski. Bil sem kar opažen. Dobil sem ponudbe Crvene zvezde, Cibone in podobnih. To je bilo v

Zdaj se starost začne pri 85 letih in več. Pri teh ljudeh prav vidiš, ko prideš v sobo, koliko so vitalni. Gre za žar v očeh.

zaklopko razširimo z balonom, kar lahko izboljša stanje za nekaj mesecev, lahko pa tudi za daljše obdobje. Bolnik se bolje počuti, bolje živi, postopek pa lahko večkrat ponovimo.

PLAYBOY: Kolikšna pa je umrljivost?

BUNC: Tridesetdnevna umrljivost po perkutani vstavitvi aortne zaklopke v UKC Ljubljana je štiriodstotna. Zdaj to velja za prvih 400 bolnikov.

PLAYBOY: Kaj pa pomeni 30-dnevna umrljivost?

BUNC: To je odločilen čas, najpomembnejša doba po posegu, potem pa so še letne statistike. Pri populaciji povprečne starosti 82 let imamo 86-odstotno enoletno preživetje. Ob podatku, da je pričakovana življenjska doba v Sloveniji krajša,

INTERVJU

drugem, tretjem letniku srednje šole, tam leta 1986, 1987.

PLAYBOY: V katero srednjo šolo ste pa hodili? Tega podatka nisem nikjer zasledil zapisanega.

BUNC: Na novomeško gimnazijo. Imel sem srečo, da so bili profesorji dobri in so nas veliko naučili. Pa imeli smo dobro košarkarsko ekipo in smo vedno premagali novomeški šolski center. Osebnih metov skoraj nisem nikoli zgrešil in odločilno trojko sem praktično vedno zadel.

PLAYBOY: Imam podatek, da ste dali 96 od 100 prostih metov in 87 od 100 trojk.

BUNC: To je bilo povprečje. Sem pa velikokrat proste mete

zadel 100-odstotno, 98 od 100 je bilo že slabo.

Trojke sem pa na treningu redno zadel od 73 do 78 od 100. Je pa bilo pa tako, da sem koš na koncu, ko ga je bilo treba dati, večinoma tudi dal.

Ni me bilo strah, to je bil izziv, dokazovanje.

PLAYBOY: Je bil vaš vzornik Dražen Petrovič?

BUNC: Res je, tudi on.

PLAYBOY: On je bil blazno predan in popolnoma discipliniran.

BUNC: Da, on je hodil še posebej trenirati. Osnova uspeha je, da moraš vedno, četudi si še tako talentiran, delati nekaj več kot drugi. Zjutraj zgodaj vstajati, trenirati,

študirati. Velikokrat se zgodi, da odločajo drobni delci, ali boš šel po poti doseganja cilja ali ne. In tisti, ki so vztrajni, dosežejo nekaj več ... Spomnim se, kaj je bilo zame skoraj odločilno na fakulteti, ko sem delal raziskovalno za prvo Prešernovo nalogo. Zmanjkovalo mi je časa pred oddajo naloge, na koncu sem razmišljal, da ne bi oddal. Pa sem šel k profesorju Kordašu, ki je dejal: »Tudi če boš oddal solato, končati moraš, ker to bo tvoj princip razmišljanja v življenju. Sicer boš vedno pred koncem odnehal.« Nalogo sem oddal. Od takrat vsako stvar dokončam. Potem sem naredil še dve takšni nalogi. Imeti moraš disciplino in pa vizijo, kaj bi rad.

PLAYBOY: Imate sestro dvojčico, kajne?

BUNC: Da, imam. Ona je kemijski tehnolog. Zdaj dela v Belupu, prej je pa delala v Plivi v Ljubljani. Odgovorna je za zdravila brez recepta. V napornem vsakodnevem življenju ni veliko možnosti za druženje, sva pa povezana na daljavo.

PLAYBOY: Menda pa je na vas bolj vplivala starejša sestra, mag. Violeta Bulc, ki je zdaj evropska komisarka v Bruslju.

BUNC: Saj tako navadno je v družini, da starejši otrok vpliva na mlajše. Igrala je košarko v prvi jugoslovanski ligi, bila je celo v jugoslovanski državni košarkarski kadetski reprezentanci. Bile so evropske kadetske prvakinje in takrat bi morala iti

kot sestra ni nič vplivala. Toda ali vam to kdo vendarle očita?

BUNC: Ah, to pogosto slišim. Vendar to lahko pravijo tisti, ki me ne poznajo. Ko mi to kdo reče, odvrnem, da sem nanjo ponosen ter da sva pač brat in sestra, seveda imava določene skupne ideje in razgovore. Mi pa pri mojem delu in kariери ni mogla pomagati, saj ima čisto drugačno življenjsko profesionalno pot.

PLAYBOY: Malo prej ste omenili žure. Ste torej med študijem tudi žurirali?

BUNC: Zelo.

PLAYBOY: Res?

BUNC: Ja, kaj pa! [smeh]

PLAYBOY: Ste bili tudi v nekdanjem razvpitem Pajzlu?

BUNC: Nisem bil pajzelčan. Zabaval sem se v okviru tega, da sem igral košarko, uh, od sedmega razreda naprej sem hodil po žurih.

PLAYBOY: A harmoniko še igrate?

BUNC: Samo včasih, če se usedeva z očetom.

PLAYBOY: V družini menda vsi poje.

BUNC: Ja, samo ne ravno vrhunsko. [smeh]

PLAYBOY: Baje poznate tudi bivšo jugoslovansko rokovsko sceno. Kaj ste poslušali?

BUNC: Marsikaj. Srebrna Krila, Prljavo kazalište, Bijelo Dugme, Zabra-

njeno pušenje ... Z znanim srbskim pevcem Cunetom, ki je umrl lani, pa sem na srbskem mednarodnem srečanju na odru zapel Kafu mi, draga, ispeci [gramofonska plošča Predraga Gojkovića Cuneta s to pesmijo je izšla leta 1962 in je dosegla zlato naklado s 50 tisoč prodanimi primerki].

PLAYBOY: Za vsakim uspešnim moškim stoji ljubeča ženska ...

BUNC: To res ni prazna fraza. To drži. Pomembno mi je, da razume, da se moraš v določenem trenutku povsem posvetiti karieri, če hočeš uspeti ali pa izpolniti svoje obveznosti. Rezultate mojega dela tako po obsegu in vsebini deloma 'plačuje' tudi moja družina. Gre za veliko odrekovanja, prilagajanja, uničenih počitnic, neprespanih noči ...

Osnova uspeha je, da moraš vedno, četudi si še tako talentiran, delati nekaj več kot drugi.

na evropsko prvenstvo, a si je zvila nogo. Tako sem videl, kaj pomeni poškodba pri športu, da čez noč ni nič. Takrat sem bil pred odločitvijo, da bi vsaj prva štiri leta malo profesionalno igral, a je bila prva izbira študij. Med študijem sem imel tako urejeno, da sem do tretjega letnika igral v drugi slovenski ligi, proti ekipam Polzele, Idrija, Šentjur, Laško, Litija. Ob ponedeljkih, četrtnih, petkih sem hodil na treninge v Trebnje, v soboto je bila tekma in po njej žur, v nedeljo pa počitek. Ko sem študiral, pa je bila disciplina, čas, namenjen knjigam.

PLAYBOY: Na podlagi vsega, kar sem prebral o vas in kar sem tudi sicer izvedel, vem, da starejša sestra Violeta vaš profesionalni uspeh razen s svojim zgledom

INTERVJU

PLAYBOY: Na uho mi je prišla anekdota z enega od mednarodnih medicinskih kongresov. Zvečer je bila večerja in spat se je šlo pozno, okrog druge ure, zjutraj pa so vaši kolegi rekli, gremo k Buncu potrkat na vrata sobe, ali je že vstal – vi pa odprete vrata oblečeni, zgodaj zjutraj ste bili že na teku in na tleh ste imeli več člankov in še svojega ste napisali.

BUNC: [smeh] Tistega sem pa res čez noč končal, ker se je mudilo. Najprej sem se zabaval s kolegi in nato sem šel pisat prispevek. Z oddajo prispevkov se velikokrat mudi. Prav zdaj imamo spet takšne razmere. V zadnjem mesecu so nam v pomembnih tujih revijah objavili štiri članke. Imam številne zagnane sodelavce, ki si želijo napredovati, strokovno nadgraditi. Dodatno smo organizirali zbiranje podatkov o našem delu in rezultatih, v pripravi so številni prispevki. In tako računam, da bomo imeli na naslednjem evropskem interventnem kongresu več kot pet prispevkov. Iz prispevkov pa navadno sledijo članki.

PLAYBOY: Kolikor vem, ste bili znanstvenik že na samem začetku študija. V tretjem letniku študija ste začeli delati kot raziskovalec na Inštitutu za patofiziologijo.

BUNC: Že v prvem letniku sva pa s kolegom prof. dr. Podbregarjem, ki je trenutno vodilni slovenski intenzivist, začela delati na Inštitutu Jožef Stefan in na Inštitutu za biologijo celice Medicinske fakultete v Ljubljani. Tam sva delala prvo nalogo. Takrat je bilo kar zanimivo liposome uporabljati za kožne kreme. Hotela sva pogledati, koliko vsebine iz kreme dejansko pride v celice. Učinke sva preučevala na govejih levkocitih, jih zlivala skupaj z liposomi in z metodami paramagnetne resonance merila, koliko se zlijejo skupaj. Pokazala sva, da je fuzija samo enoodstotna. Se pravi, da pri tisti kremi, ki ima liposome, ne gre skoraj nič v celice. To je bila prva takšna naloga. Potem sem šel pa na Inštitut za patološko fiziologijo. Tam je bilo veliko število akademikov in vsak je imel kak izziv, veliko so publicirali, delali poskuse. Tam sem začel sodelovati kot demonstrator s profesorjem Kordešem, ki je akademik. Nato sem slučajno srečal profesorja dr. Šuputa, ki je bil do nedavna osem let dekan medicinske fakultete, in se je začelo. No, po študiju medicine sem pri 29 letih

najprej doktoriral na Inštitutu za patofiziologijo in tam pozneje postal izredni profesor. Pozneje sem se na povabilo prof. dr. Kocijančičeve usmeril tudi v interno medicino in tako sem dvojni profesor. [smeh]

PLAYBOY: Ste zdaj za obe področji redni profesor?

BUNC: Ne, redni profesor sem za interno medicino in izredni za patološko fiziologijo. Dvojna habilitacija je zahtevna. Obe habilitaciji sta povsem ločeni, kot da ju prijavljata dva človeka. Objave lahko unovčiš le enkrat. Enako je z mentorstvom. To je po svoje malo nesmiselno, še posebej pri vsaj deloma sorodnih področjih znanj. Ampak dobro, to so zahtevali, pa sem kljub temu dosegel pogoje. [smeh]

PLAYBOY: Ali je telesna pripravljenost povezana tudi s številom vaših posegov?

BUNC: Gotovo je. To zlasti pride do izraza v primeru več zaporednih posegov ali pa pri zahtevnih dolgotrajnih posegih, ko sta stopnja koncentracije in vztrajnost pomembni komponenti uspeha in varnosti za bolnike.

PLAYBOY: Prebral sem, da ste se ene izmed novih metod naučili v univerzitetnem centru Hamburg-Eppendorf, ki je v Nemčiji med petimi najpomembnejšimi centri za zdravljenje strukturnih boleznih srca, ter da ste bili tudi v Frankfurtu pri prof. Sievertu, ki je bil leta 2012 najboljši interventni kardiolog na svetu. Bili pa ste tudi v ZDA v Texas Heart Inštitutu (THI) v Houstonu, kjer je delal tudi dr. Igor Gregorič, ki je zdaj predstojnik kirurškega oddelka centra za napredovalo srčno popuščanje na univerzitetni kliniki Memorial Hermann Hospital v Houstonu. Ste z njim kaj v stiku?

BUNC: Nekajkrat sem šel v Houston, ko je bil tam še dr. Radovančič, in pa na izobraževanje prof. dr. Vrtovca, ki je vodilni svetovni strokovnjak na področju zdravljenja napredovelega srčnega popuščanja, s katerim sva nekaj let skupaj delovala pri programu transplantacij srca. S prof. dr. Gregoričem sva občasno v kontaktu. Na prošnjo Medicinske fakultete v Ljubljani mi je napisal strokovno oceno mojega dela in objav, ki je potrebna kot del postopka za naziv redni profesor. Ko sem to mnenje pokazal svojemu stricu prof. dr. Mirku Buncu, ki je na Harvardu predaval vzhodnoevropsko ekonomijo,

je rekel: »To si spravi, česa takšnega v življenju ne boš zlepa več dobil.« Tako pozitivna in spoštljiva je bila ocena strokovnjaka, ki se vse življenje prebija v neizprosni sistemu zdravstva v ZDA.

PLAYBOY: V Sobotni prilogi Dela je bil konec lanskega decembra objavljen članek o treh najboljših diplomantih ljubljanske medicinske fakultete v letih 2014, 2015 in 2016 in Jurij Hanžel, najboljši diplomat medicinske fakultete leta 2015, je bil v Houstonu pri profesorju Gregoriču in je dejal, da je »tam medicina enaka kot pri nas, da znajo v Sloveniji kirurgi narediti skoraj vse, kar znajo tam«.

BUNC: Določene stvari še bolje. A če to jaz rečem, bodo rekli, da se hvalimo. Ponovno poudarjam, v UKC Ljubljana operaterji opravljamo veliko število posegov in smo posledično dobro trenirani. Zaradi dobrih referenc smo priljubljen center za izobraževanje domačih in tujih strokovnjakov. Naj dam nekaj za primer. Olaf Franzen je bil pred petimi leti evropska super zvezda metode vstavitve Mitral-Clipa. On je uvedel to metodo v Evropo, vsi smo ga poznali, on je na kongresih delal primere z neposrednim prenosom. No, ko sem ga gledal, sem si rekel, o, ko bi tudi jaz dosegel ta nivo ... Pa se to včasih obrne. Na enem izmed kongresov sva se zapletla v razgovor. Povabil sem ga na strokovno srečanje v Slovenijo, iz česar se je razvilo sodelovanje in prijateljstvo. Sedaj sodeluje pri našem programu MClip, on pa se pri nas uči tehnik kompleksnih koronarnih posegov in je navdušen.

PLAYBOY: Pri stentih oziroma žilnih opornicah ne moreva mimo te afere, v katero ste padli, ker ste bili član razpisne komisije za javno naročanje leta 2012.

BUNC: Poglejte, te žilne opornice, če vam tako povem, so pač politično blago in pa želja posameznikov, ki so tukaj zraven asistrali, po strokovni eliminaciji določenih ljudi, med njimi tudi mene. V zadnji razpis za žilne opornice sem bil ponovno vključen na zahtevo vodstva UKC Ljubljana, ker delam strokovno in pošteno. Mi smo zdaj naredili tako, da smo dobili pet odličnih žilnih opornic po sorazmerno ugodnih cenah. To bo Univerzitetni klinični center Ljubljana stalo približno 800 tisoč evrov. Za občutek, o kakšnem denarju se pogovarjamo.

INTERVJU

Proračun UKC Ljubljana je v letu 2017 znašal več kot 500 milijonov evrov.

K temu bi še dodal, da sem zdravil precej pomembnih ljudi iz ene in druge politične opcije. In ko sem se pošalil, katero žilno opornico naj jim dam, ni še nobeden od njih rekel, naj mu dam slabo, najcenejšo opornico. In sem rekel: »No, za koga so pa poceni žilne opornice?« Pa so bili vsi tihi. Zato smo v UKC Ljubljana naredili tako, da bo za vse paciente dobro, kupili smo boljše, sodobnejše materiale.

PLAYBOY: Kako pa ste ob vsem svojem delu zdržali pritisk ob aferi z žilnimi opornicami?

BUNC: V vsej tej zgodbi sem vedel, kakšno je ozadje in da imam sam pred sabo čisto vest, saj delam strokovno, dobro in pošteno, v dobro bolnikov. Tako sem dejansko samo še več delal in o tem sploh nisem več razmišljal.

PLAYBOY: Pa vas je kdaj zamikalo, da bi šli drugam? Ste prejeli kakšno ponudbo iz tujine?

BUNC: Takšne ponudbe stalno prihajajo. Imam denimo možnost, da bi šel delat v Arabske emirate za zelo visoko plačo. Vendar, koliko denarja pa potrebuješ v življenju? Iz slovenskega okolja ne bi šel trenutno nikamor. Tukaj bi rad skupaj s sodelavci ustvaril razmere za delo, da se bomo lahko razvijali, strokovno napredovali, ustvarili priznan mednarodni center. In zdaj smo na zelo dobri poti.

PLAYBOY: Ali je bilo kaj resnice v tem, ko so Finance 20. julija lani pisale, da sta zagrozila z odstopom s položaja predstojnik kliničnega oddelka za kardiologijo prof. dr. Matjaž Šinkovec in vi kot vodja katetrskega laboratorija?

BUNC: To je bila pa situacija, ki je bila dejansko že alarmantna. Imeli smo stare aparature, ki so se kvarile celo med posegi pri bolnikih. Tega nismo mogli dopustiti. Zato sva rekla, midva odstopava in dajte druge ljudi, če bodo lahko kaj spremenili. Potem pa najin odstop ni bil potreben, saj so se stvari začele hitro premikati in smo v enem mesecu dobili nov katetrski laboratorij. Imamo pa že odobrena sredstva tudi za tretjo dvorano, ki bo hibridna.

PLAYBOY: Kaj pomeni hibridna?

BUNC: To pomeni, da lahko izvajamo v dobro opremljeni dvorani zahtevne kirurške in perkutane posege. To pomeni, da ima dvorana vso sterilnost, zunajteles-

ni obtok, vse napeljave s kisikom in drugo potrebno opremo. V njej kirurg enako operira kot v kirurški dvorani. Tudi v primeru nekirurškega posega se lahko poseg spremeni v kirurškega, če je to potrebno. Eno tako dvorano že imamo na Kliničnem inštitutu za radiologijo, ki ga vodi doc. dr. Kuhelj, kjer imamo možnost enkrat na teden izvajati kompleksnejše posege.

PLAYBOY: Zanima me tudi vaše mnenje o razmerah za delo v osnovnem zdravstvu. Na primer, Maja Logar, najboljša diplomatka medicinske fakultete leta 2014, ki dela v ambulanti družinske medicine v kranjskem zdravstvenem domu, je v že omenjenem članku o najboljših študentih medicine dejala, da si želi biti družinska zdravnica in delati v urejenih razmerah, a si razmer, kot so v družinski medicini, ni mogla predstavljati ter da bo, če se ne bo nič spremenilo in bo začutila, da je preobremenjena, zapustila zdravniški poklic.

BUNC: To je splošen problem v zdravstvu. Po eni strani se zelo poudarjajo pravice bolnikov, ki so legitime. Oni plačujejo in si s tem zagotavljajo javno obljubljenе pravice. Uresničevanje pravic pa je omejeno s prostorskimi in človeškimi kapacitetami zdravstva in finančnimi zmoglostmi. Več kot krivično pa je, da je glavni krivec za vse razmere v zdravstvu zdravnik, ki je le izvajalec v zdravstvenem sistemu, slednji pa je odgovornost zdravstvene politike, na katero zdravniki nimamo vpliva. Zaradi več let trajajočega političnega poudarjanja slabosti v zdravstvu pacient vsako neprijetnost pripisujejo neurejenim razmeram in nam, ki delamo v zdravstvu. Tako ni čudno, da bolnik v nekem trenutku reče ali pa si misli: zdravnik, 'ti si len, ti si korumpiran, ti kradeš'. To politično izmišljotino bolniki in državljani poslušajo že leta in očitno se je prijelo. V resnici pa je zgodba drugačna in smo zaposleni v zdravstvu pogosto edini zagovorniki bolnikov in v danih okoliščinah zagotavljamo najboljše možno zdravstvo. Poglejmo samo kardiologijo. Leta 2017 je bila slovenska kardiologija po indeksu Euro Heart peta v Evropi, celotna slovenska medicina pa 24. Interventna kardiologija pa je bila po ekonomski učinkovitosti skupaj s švedsko na prvem mestu, pri tem so upoštevali 30 para-

metrov, zdravstvenih kazalnikov. In s kako malo zdravniki vse to naredimo! Bil sem v državni bolnišnici v Eppendorfu, ki je državna bolnišnica in po številu zdravljenih bolnikov in vsebinah primerljiva z UKC Ljubljana. Nas je na kardiološkem oddelku trenutno zaposlenih 30, največ nas je bilo 33, koliko jih je pa tam? 106. Zdravnikov. Mi bi bili zelo zadovoljni, če bi nas bilo vsaj 55. Tega standarda pri nas verjetno nikoli ne bomo dosegli.

Kardiološki oddelek ima odobrene zdravnike, pa jih ni. Ni jih na trgu, ne moremo jih dobiti.

PLAYBOY: So tudi vas poklicali, da gasite požar na otroški srčni kirurgiji?

BUNC: Ne, tukaj nismo bili vključeni, to je izjemno specifično. Otroška kirurgija je izjemno zahtevna. Pri bolnih otrocih po eni strani vsakdo pričakuje, da bo šlo vse najboljšo, če pa ne gre ... in ne gre vedno. Zdaj so ustvarili take razmere, da je, če gre kaj narobe, vse razumljeno kot napaka zdravstvenega osebja. In takih razmer ni mogoče prenašati. Zato zdravniki odhajajo.

PLAYBOY: Slišal sem za primer, da je otroški srčni kirurg pred nekaj leti sredi operacije zaradi izčrpanosti jokal.

BUNC: Ja, saj. Kardiokirurgi so neverjetno obremenjeni. Koliko jih je? Še osem ali devet. Mladi so cele vikende tukaj in so čisto iztrošeni. Hitreje se starajo in trošijo. Ko bodo ti onemogli, kdo bo delal? Takrat, ko je bil Zufj, niso dovoljevali zaposlovanja in so enako omejevali, ali boš zaposlil enega v knjižnici ali boš zamenjal medicinsko sestro ali pa zdravnika, ko bo šel v pokoj. In to se nam zdaj vsem pozna, obsega dela ne moremo več obvladovati. Dejstvo pa je, da je predvsem mariborsko območje kadrovskega zelo podhranjeno, ker je tam Avstrija blizu in hodi zdravstveno osebje tja delat v veliko boljše razmere in za boljše plačilo. Zdaj imamo v primerjavi z Avstrijci po nekaterih ocenah v zdravstvenem sistemu približno 1200 zdravnikov premalo. Toliko jih manjka v sistemu, da bi lahko imeli enak številčni standard, kot ga imajo Avstrijci. To je kar veliko, kajne?

PLAYBOY: V kakšnem stanju je torej naš zdravstveni sistem?

BUNC: Podrobnega finančnega vpogleda vanj nimam. Na primer, ko govorijo o izgubah v zdravstvu, rečejo, da ima UKC Ljubljana 24 milijonov evrov izgube. Lani

INTERVJU

je imel proračun več kot 500 milijonov. Ta zguba torej predstavlja polmesečno tekoče poslovanje. Ne vem, ali je to resna izguba. Ker če bi gledali druge sisteme, pogledajmo recimo državne banke, številke in posledice niso niti približno primerljive.

PLAYBOY: Ravno ta konec tedna je Sobotna priloga Dela objavila članek predsednice Zdravniške zbornice Slovenije Zdenke Čebašek-Travnik, ki je zapisala, da ji je kirurg iz salzburške bolnišnice dejal, da imajo vsako leto več deset milijonov izgube in da te pokrijejo v glavnem iz proračuna regije, nobenemu politiku pa ne pade na misel, da bi prebivalcem odtegnili zdravniško oskrbo zaradi pomanjkanja denarja.

BUNC: Pogledajmo ljubljanski UKC, ki je pri nas v zelo specifičnem položaju. Vse slovenske bolnišnice si lahko privoščijo skleniti, da so letni plan izpolnile in da ne bodo več delale, nato pa paciente vozijo v Ljubljano, kjer moramo sprejeti vse. Pa če to imamo v programu ali ne. In tisti presežki, ki se ne naredijo drugod, tukaj pa niso plačani, se prelivajo v neposredno izgubo za ljubljanski UKC. Tako mislim.

PLAYBOY: Kaj bi morali narediti za zdravstveno reformo, da bi bila dobro zastavljena in da bi uspela?

BUNC: Za to potrebujemo finančno transparentnost in vključiti bi morali motivacijski dejavnik, kjer bi bila ustrezna stratifikacija zaposlenih po obsegu in kakovosti dela. Če bi bilo tako, bi se potrudili tudi tisti, ki morda zdaj niso tako obremenjeni.

PLAYBOY: Nova strokovna direktorica UKC Ljubljana prof. dr. Jadranka Buturovič Ponikvar je dejala, da zdravnikov primanjkuje povsod, naši zdravniki so cenjeni, ponudbe prihajajo, veliko mladih si pa vseeno želi priti v UKC.

BUNC: To je tako, kot če pogledamo Union Olimpijo, ko je bila evroligaš. Plače so bile nizke, vendar je športnik, ki se je tam izkazal, lahko dobro napredoval. Veliko jih je šlo v NBA in drugam. Tudi zdravniki vedo, da se v UKC Ljub-

ljana lahko razvijejo, se veliko naučijo in napredujejo, postanejo vrhunski strokovnjaki. UKC je še vedno mednarodna referenca. Mladi zdravniki radi pridejo, žal pa tudi gredo. Kar seveda ni težava samo pri nas. Zadnjič sem bil v državni bolnišnici La Sapienza v Rimu, ki je približno takšna kot ljubljanski UKC in kjer imajo tudi težave s kadri. Kot sem že dejal, vzgojiti enega specialista, recimo na področju interventne kardiologije, da postane res vrhunski operater, traja deset let garanja. In potem je žalostno, da se nihče ne vznemirja, če odide vrhunski zdravnik. Če bi jaz rekel, da grem

**Če bi jaz rekel,
da grem stran,
se prav tako ne bi
prav dosti vznemirjali. Nekateri
bi bili veseli in bi
rekli, naj kar gre.**

stran, se prav tako ne bi prav dosti vznemirjali.

PLAYBOY: Zakaj ne?

BUNC: Nekateri bi bili veseli in bi rekli, naj kar gre, saj ni edini, ki kaj zna. Tako nekateri vidijo prizadevanje posameznika, da bi dosegel nekaj več, zunaj utečenih okvirov. K sreči tak odnos ni prevladujoč, vendar sem omenjene besede sem že večkrat slišal in to v času, ko sem bil prepričan, da dobro delam in da so bolniki zadovoljni. Naše delo kot odlično ocenjujejo tudi tujci, ki prihajajo k nam. Doma pa smo drug z drugim neprizanesljivi.

PLAYBOY: Kaj imate pa sicer radi od življenjskih zadovoljstev v prostem času? Menda ste gurman.

BUNC: S kolegi grem rad na degustacijo

vin, na dobro hrano. Med drugim smo bili tudi v Bordeauxu. Enkrat na leto naredimo kombinacijo ogleda vrhunske nogometne tekme in degustacijskega ogleda.

PLAYBOY: Katere vino vam je najbolj všeč?

BUNC: Kot Dolenjcu mi je všeč modra frankinja. Če je dobra, mi je primerljiva z refoškom. Moram pa povedati, da se slovenska vina, na primer Simčičeva, Kristančičeva, vina Valterja Sirka, za moj okus lahko povsem kosajo z vsemi tistimi dragimi vini po nekajkrat višji ceni. Kot klasično vino pa imam najraje cabernet sauvignon. Bela vina mi niso tako blizu.

Cviček mi je pa fajn kot Dolenjcu, če imamo kakšen žur. Imeli smo celo svojega domačega vse do lanskega leta, ko ga je oče, navdušen vinogradnik, Primorec, še lahko delal.

PLAYBOY: Kako pa konjak in viski vplivata na krvožilni sistem?

BUNC: Dobro, sproščujoče. [smeh]

PLAYBOY: Za Playboy vas moram nujno vprašati, kako je s spolno aktivnostjo in srcem. Kakšna je to obremenitev za srce, koliko se priporoča?

BUNC: Odvisno od tega, kako jo človek jemlje.

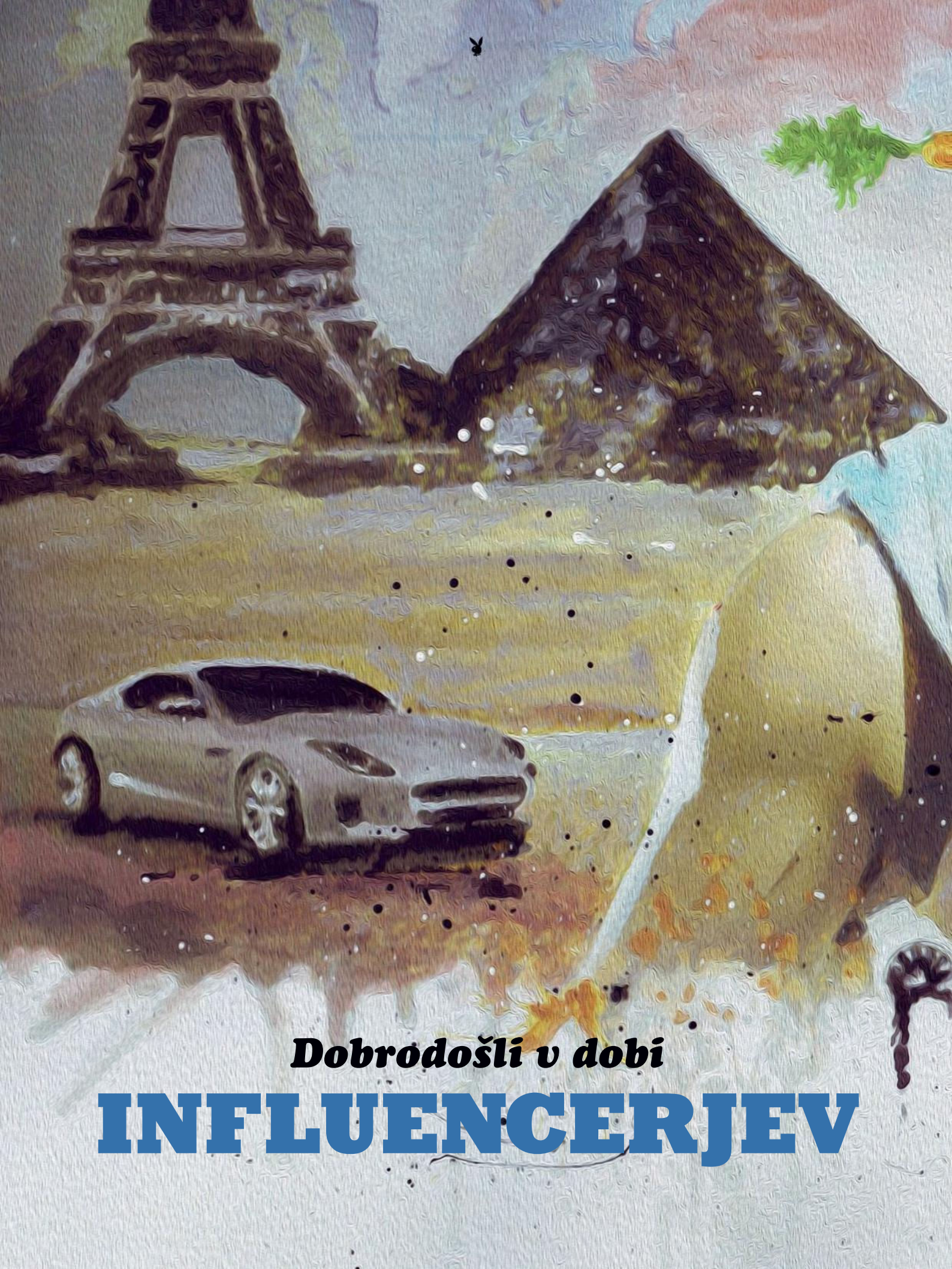
[smeh] Koliko čustveno in koliko fizično. To je

zelo različno, vendar je, dokler smo zdravi, to zelo dobra kardio vadba, ki nam je vsem v veselje. Je pa hkrati obremenitev za kardiovaskularni sistem in srčni bolniki morajo biti previdni. Sploh z dodatki, z raznimi 'viagrami'. Stranski učinek zdravila, ki povzroča tudi erekcijo, ima lahko negativen učinek na srce.

PLAYBOY: Ta intervju bo izšel dva dneva po vašem 49. rojstnem dnevu. Kaj si letos želite za rojstnodnevno darilo?

BUNC: Želim si zdravja, notranjega miru in da bo moja družina srečna. Želim si še naprej ustvarjalno in mirno delati tisto, kar me veseli. Pomembno pa je tudi, da si znamo vzeti čas za drobne stvari in radosti ter seveda za prijatelje. ■

Dobrodošli v dobi
INFLUENCERJEV

Influencer, zelo trendna beseda, označuje ljudi, ki so si po družbenih omrežjih zgradili dovolj veliko, predvsem pa angažirano bazo sledilcev, da lahko svoj vpliv celo prodajajo. So novodobni poslovneži, ki omogočajo fokusirano in preverljivo posredovanje informacij. Zdi se, da živijo

sanje. Toda internet je neizprosna platforma, in medtem ko na eni strani vsak vplivnež išče vedno nove poti, kako v družbi, ki hlata po vedno več, ohraniti svojo relevantnost, se na drugi strani soočajo z vprašanjem verodostojnosti in pomanjkanjem ključnih regulativ.

INFLUENCERJI

O spletnih vplivnežih in njihovem razcvetu se zadnje čase veliko piše, a leto 2017 sta zaznamovali tudi dve neprijetni zgodbi. V začetku leta 2017 je The Wall Street Journal razkril, da je 28-letni švedski youtubovski zvezdnik Felix Kjellberg z vzdevkom PewDiePie v svojih posnetkih večkrat objavil antisemitske šale in nacistično simboliko. **PewDiePie**, takrat absolutno najmočnejši spletni vplivnež na področju videoiger z več kot 78 milijoni sledilcev in več kot 17 milijardami ogledov na Youtubeu, se je sicer začel glasno opravičevati in sklicevati na to, da nikakor ne podpira sovraštva in da je bilo vse vedno mišljeno kot šala ali potegavščina. Kljub temu se je njegova realnost tekom lanskega leta zelo spremenila. Z vrha je zdrsnil na dno lestvice desetih najmočnejših vplivnežev pri videoigrah, sodelovanje z njim pa sta nemudoma razdrla Disney in Google, njegova najmočnejša naročnika.

Na začetku letošnjega leta je meje dobrega okusa prekoračil še en mogočen influencer, **Logan Paul**. Komaj 22-letni Logan je ameriški youtubovski zvezdnik in igralec, ki z bratom Jakom pripravlja raznolike videopotegavščine, očitno tako zabavne, da mu na Youtubeu sledi skoraj 20 milijonov ljudi in da ima prek dveh kanalov skupaj več kot tri milijarde ogledov. Pri snovanju naslednje viralne potegavščine pa je Logan Paul storil nespametno napako. V japonskem gozdu Aokigahara, ki je znan kot gozd samomorov, je naletel na truplo obešenca in ob njem pokal neprimerne šale. Po izredno negativnem odzivu je video odstranil in se začel

opravičevati, da tega ni storil zaradi ogledov, ampak da je želel širiti zavedanje o samomori. Kaj veliko razumevanja ni požel. Na Twitterju so ga obsodili celo številni zvezdniki.

Borba v hiperkonkurenčnem svetu

Ta primera sta pomembna zato, ker se je ravnost zaradi njih takoj na začetku novega leta odprl pomemben diskurz, v katerem se v ospredje postavlja to, da gre pri PewDiePieju in Loganu pravzaprav za simptomatiko zelo aktualnega problema. Youtube (kot po svoje tudi Facebook, Instagram in Twitch) je namreč danes medijski gigant, na katerem lahko vsebino ustvarja čisto vsak prebivalec tega planeta, ki zna uporabljati miško in tipkovnico. To pomeni, da mora vsakdo, ki želi živeti, sploh pa obogateti z ustvarjanjem digitalnih vsebin za to platformo, vedno znova odkrivati načine, kako privabiti in obdržati milijone gledalcev, ki lahko vsako minuto izklopijo naročnino ali kar tako začnejo raje spremljati koga drugega. Gre za hiperkonkurenčen in neizprosni svet, kjer je čisto vse razumljeno kot vsebina. Dodaten problem ustvarja sam algoritem platforme Youtube, ki prioritizira po količini, in ne po kakovosti.

Ti algoritmi k sreči niso reprezentativni, ko o influencerjih govorijo tisti, ki se z influenčnim marketingom in razvojem koncepta vplivnežev na spletu ukvarjajo profesionalno. Sledilci seveda so pomemben segment profila vsakega influencerja, a formula za uspeh pod fasado številke zahteva še ve-

liko več – vpliv, doseg in seveda vsebino. Temu pritrjuje tudi Matej Klepec, direktor digitalne marketinške agencije D'Agency (www.dagency.si): »Številke pridejo šele sekundarno. Bistvena je vsebina, njena unikatnost in dovršenost. Uporabniki so potem tisti, ki imajo besedo, saj visok engagement rate z neko vsebino odraža njeno privlačnost, kar pa seveda pomeni boljše metrike, tako z vidika sledilcev kot interakcije s to vsebino (deljenja, komentarji, všečki). Te metrike so seveda neko merilo uspešnosti, vendar v medijskem zakupu dajemo prednost dosegu znotraj ciljne skupine uporabnikov.«

Uspešni in izkušeni vplivneži danes tako že vedo, da agencije in podjetja gledajo še veliko več kot samo število sledilcev in ogledov. »Sami skušamo pri izboru in sodelovanju z vplivneži dati poudarek kakovosti njihove vsebine – izvirnosti videoposnetkov, privlačnosti fotografij, humornosti zapisov ipd., šele nato se lotimo 'numerologije', torej števila sledilcev in naročnikov na posamezni platformi,« pove Julija Somrak, strateginja vsebinskega marketinga pri agenciji Render-space. »Tu lahko izpostavim nedavni uspešni sodelovanji s parom Barbi in Matic (@barbinmatic) ter Susko (@anjasuska).«

Najprej vsebina, potem številke

Norijo glede številke na koncu dneva ustvarjati prav mi, potrošniki spletnih vsebin, tudi zato, ker samodejno gravitiramo tja, kjer so številke višje, misleč, da s tem izbiramo preverjeno kakovostno vsebino. Algoritmi Youtubea nas pri tem podpirajo in servirajo tisto, kar je zelo gledano.

Številke dajejo vtis, da za njimi zelo verjetno tiči privlačna vsebina – ali je to zabaven in uporaben kuharski blog ali pa evforičen igralec videoiger, ki kriči kot osemletna deklica, ko igra strašljivo igro. Zakaj ima prvi sto tisoč sledilcev, drugi pa 78 milijonov, lahko razumemo kot ogledalo naše družbe, a zakaj bi influencer spreminjal vsebino, ki zanj deluje? Pomembnejše je verjetno vprašanje, ali snovanje vsebine, ki jo influencerji primarno oblikujejo za potrebe nenehne angažiranosti publike, prav tiste publike, ki je v digitalni dobi vsak dan željna večjih, bolj spektakularnih, bolj odštekanih, bolj norih vsebin, pomeni tveganje tudi za blagovne znamke, ki se parijo s temi vplivneži. Nadzora nad vsebinami influencerjev skorajda ni, influencer običajno deluje tako, kot ga vodi publika, kar je še toliko bolj očitno pri spletnih zvezd-

PewDiePie

Logan Paul

ILUSTRACIJA GOJKO ZRIMŠEK

57

INFLUENCERJI

drugim spletnim ustvarjalcem. Res je, da so influencerji močnejši pri potrošništvu (in so zato zelo vplivni v sferah mode, tehnologije, kulinarike, videoiger itd.) in ne toliko pri družbenopolitičnih vsebinah, četudi se tudi na tem področju pojavljajo vedno močnejši spletni komentatorji, ki deloma delujejo tudi kot influencerji (recimo komik Joe Rogan, ki je zdaj vpliven youtubovski družbenopolitični komentator, pa konservativni politični komentator Ben Shapiro, ki ima na Twitterju 1,1 milijona sledilcev, in liberalna komentatorska skupina The Young Turks, ki pripravlja youtubovske pogovorne oddaje za svojih 3.5 milijona naročnikov). A klasičnim novinarjem vendarle niso štete ure. »Klasične medijske vsebine imajo še vedno svojo težo, saj ne temeljijo le na enem vidiku, temveč je (oz. naj bi bila) vsebina predstavljena večplastno in objektivno. Ne bi bilo pa nič narobe, če bi tudi novinarji prispevke pripravljali v modernejših formatih, npr. vlogih, priloženih digitalnim kanalom,« pove Matej Klepec. Tradicionalno novinarstvo ima ob teh spremembah v paradigmi obveščanja še eno prednost – vsebinsko transparentnost. »Vprašanje, ki se tukaj pojavi, je, ali so dejansko ti vplivneži pošteno pri svojih predstavitvah ali pa gre za stvari, ki so plačane. In ko gre za tovrstna plačila, se postavlja še dodatno vprašanje, zakaj bi jim uporabniki lahko verjeli, ne le v smislu postavljanja trendov, ampak tudi, ko gre za kakovost nekega izdelka,« se sprašuje izr. prof. dr. Marko Milosavljevič s katedre za novinarstvo na Fakulteti za družbene vede in dodaja: »Ko gre za plačano vsebino, je kredibilnost manjša, težava pa se pojavi pri transparentnosti. Množični mediji morajo biti vsaj načeloma transparentni, ker je to zakonsko določeno tako v Evropi kot v ZDA. Oglas je oglas in mora biti kot tak označen. V novih digitalnih medijih pa navkljub različnim direktivam na ravni Evropske unije ali zahtev, ki jih postavlja Zvezna komisija za trgovino (Federal Trade Commission) v ZDA, takšnih označb ni.« Bo pa po besedah Milosavljeviča prav ta komisija, kot kaže, prva, ki bo naredila problemu te neurejenosti na spletnem področju konec, in to v relativno kratkem času. Vsaj v Ameriki. »Slovenija tu caplja zadaj, tako kot pri mnogih zakonskih vprašanjih,« sklene Milosavljevič.

Občinstvo pod vprašajem

O tem, da gre v svetu spletnih vplivnežev za res neizprosno boj za obstanek, pričajo tudi

sive in črne prakse samega pridobivanja občinstva. Slabo luč tudi na uspešne influencerje, ki so trdo garali, da so si organsko razvijali svoje občinstvo in dosegli vpliv, kakršnega imajo danes, mečejo 'vplivneži', ki so si svoje občinstvo ustvarili z umetnimi (bot) ali plačanimi sledilci. Če se kdaj znajdete v katerem od Twitch kanalov za gledanje igranja videoiger, boste tako lahko večkrat naleteli nad nič kaj prikrito omembo, kateri med uspešnimi twitcherskimi osebnostmi je to postal z uporabo nespoštljivih praks – influencerji namreč vedo ali pa vsaj sumijo, kateri med spletnimi vplivneži si umetno povečuje občinstvo. Kar je vsekakor problem, saj to še dodatno spodkopava verodostojnost samega položaja spletnega influencerja. Pri tem imajo tradicionalni mediji pomembno prednost. »Podatki o gledanosti televizije ali branosti časopisa so v rokah nekoga tretjega in na to televizija ali časopis ne moreta vplivati, na spletu pa je mogoče še kako manipulirati s podatki o občinstvu,« potrdi Milosavljevič.

In na tej točki je vredno pogledati tudi vlogo občinstva v tej novi medijski paradigmi. O tem, kar se nam ponuja po spletu, imamo kar živopisna mnenja. Kar je zdravo. Diskurz je pri takšnem navalu novih informacij nujen. A tveganja obstajajo. Marko Milosavljevič pri tem omenja tri skupine, ki so na spletu najbolj izpostavljene: otroci, starejši in tisti z nižjo izobrazbo, čeprav lahko klecne prav vsak, ki medijsko ni dovolj izobražen ali pa mu slaba medijska pismenost ne omogoča ustrezne kritične distance do posredovanih vsebin. »Množični mediji so zavezani strožjim pravilom, ki na spletu ne veljajo, zato bi bilo treba najbolj intenzivno poskrbeti za otroke in mladoletnike,« pravi Milosavljevič. Kar se v praksi potrdi že takoj, ko spet skočimo na Twitch, kjer so pravila za ustvarjalce vsebin zelo enostavna – nič krvografije in nič telesnih tekočin (torej nič krvi, bruhanja, blata, vode ali sperme). Vse drugo je podvrženo regulaciji s pošiljanjem prijav – torej, če se zdi kaj sporno, lahko gledalci prijavijo. Ker gre za platformo, namenjeno gledanju igranja videoiger, to niso zelo omejujoča pravila. Kar pa pomeni, da je večina sicer vprašljivih praks tu popolnoma *fair game*. Tako ni malo igralcev, ki na Twitchu med igranjem iger popivajo, kadijo in preklinjajo. Vse to so vsebine, ki so v oglaševanju prepovedane, na spletu pa mladoletnikom zelo enostavno dostopne. Da so mladi resnično najbolj na udaru,

potrjujejo tudi podatki, ki so ravno v tem času prišli z univerze Stanford. Tam so 7804 mladih s srednjih šol in kolidžev izpostavili različnim influencerskim vsebinam in prišli do strašljivih spoznanj. Kar 82 odstotkov vprašanih ni znalo ločiti med sponzorskimi vsebinami in dejanskimi novicami, večina pa je verodostojnost objav povezovala s količino podatkov ali kako velika je bila naslovna fotografija. Viri jih niso zanimali.

V boju z lažnimi novicami

Na tej točki se influencerji močno približajo še enemu odmevnemu pojavu digitalne dobe – fake news ali lažnim novicam. Ko ima nekdo moč in vpliv, se seveda rade pojavijo zlorabe te moči in vpliva. V zgodovini medijev proti temu niso bile imune niti velike medijske hiše, le da pri množičnih medijih obstaja vsak nekateri mehanizmi, s katerimi je to mogoče preprečiti. Te zlorabe spletnega vpliva pa po besedah Milosavljeviča povzročajo izdatno družbeno škodo t. i. državljanškemu novinarstvu, torej tistim posameznikom, ki so aktivni pri pisanju blogov in opravljajo koristno delo, čeprav niso del večje medijske organizacije. »Danes se povprečnemu uporabniku, ko vidi informacijo na spletni strani, ki ni neka obče prepoznana, prej zazdi, da je zadeva lažniva. S tem so nastradali predvsem t. i. mikrokomunikatorji, ki imajo dobre, kakovostne, korektne bloge ali novičarske portale, a ker v družbi niso tako prepoznavni, v uporabniku vzbudijo skepsa, vtis, da gre za fake news.«

Influenčna kakovost

Z vzponom influencerjev tako zagotovo vstopamo v novo obdobje digitalnih medijskih vsebin. Kot se pri vseh drastičnih premikih spodobi, kot družba pristopamo previdno, kritično, a tudi zelo sprejemljivo. Zaznali smo, da veliko influencerjev dela izredno dobre vsebine – kar so prepoznale tudi oglaševalske agencije in velike tržne znamke. Še več. Kot pravi Milosavljevič, je vzpon spletnih vplivnežev v širšem družbenem kontekstu zanimiv tudi z vidika demokratizacije. »Niso več samo skrbno izbrana velika podjetja in medijske hiše tisti, ki določajo trende, ampak je vpliv bolj razpršen.«

Priča smo torej tretji razvojni fazi spletnih tržnih znamk z globalnim vplivom. V prvi fazi smo pred leti dobili Yahoo, Google in Amazon. Sledila je druga faza, ko je splet postal dom velikim družbenim omrežjem in s tem novim mogočnim znamkam: Face-

INFLUENCERJI

book, Instagram, Youtube, Twitter. Zdaj, v tretji fazi, influencerji sami postajajo nove tržne znamke. Tisti podjetnejši so namreč že razvili čisto svoj *brand*, s svojo podobo, filozofijo in pojavnostjo.

Vsekakor bo na to področje prej ali slej prišla tudi ustrezna regulacija, uvedli se bodo kodeksi, še stotič se bodo spremenili algoritmi. A svobode interneta so tako razsežne, da jih bo težko omejevati na vseh straneh. Mi, uporabniki, se moramo medijsko izobraziti in začeti vsaj deloma z lastno presojo in odgovornostjo ločevati zrna od pleva. Ob tem pa prepoznavati verodostojnost tistih, ki te vsebine ustvarjajo. Kritična distanca je nujna. Ne bo pomagala

VIDEOIGRE

Tukaj bi bil na čelu spet PewDiePie, v letu 2016 najbolje plačani youtubovski zvezdnik. Zaradi antisemitskih vsebin, ki so vodile v resne poslovne težave, je v letu 2017 padel na 10. mesto. Na prvo mesto so tako pri Forbesu uvrstili profesionalnega igralca Daniela Middletona z vzdevkom **DanTDM**, ki je v 2016 prišel v Guinnessovo knjigo rekordov z največjim ogledom njegovega kanala, posvečenega samo igri Minecraft – 7,9 milijarde.

HRANA

Na prvem mestu se je znašel **Kevin Curry**, ki je svoj blog o zdravih in enostavnih re-

Skin Overalls in *Archive*. Razmišlja še o svoji liniji sončnih očal.

POTOVANJA

Prvi je **Johnny Jet**, potovalni guru, ki je leta 1995 začel pošiljati enostavne okrožnice, leta 1999 pa si je omislił svojo domačo stran. Znan je kot originalni potovalni influencer, ki je sodeloval s številnimi tržnimi znamkami, vključujoč Ritz-Carlton, Marriott in Avis.

FITNES

Na čelu seznama je švedska lepotica **Rachel Brathen**, znana tudi kot »Joga dekle«. Njen spletni vpliv ni bil načrtovan in je posledica njenega potovanja leta 2013, ko je po Insta-

DanTDM

Kevin Curry

Danielle Bernstein

Z VZPONOM INFLUENCERJEV VSTOPAMO V NOVO OBDOBJE DIGITALNIH MEDIJSKIH VSEBIN.

samo nam v našem hlastanju po vedno večjem obsegu vsebin, ampak tudi tistim kakovostnim, uspešnim, odličnim influencerjem, ki jim bomo tako omogočili, da lahko udobno živijo od nečesa, kar delajo dobro.

Vodilni svetovni influencerji v letu 2017

Forbes je opravil veliko raziskavo influencerjev in jih razvrstil po metodologiji, ki ni vključevala le dosega (števila sledilcev), temveč tudi njihovo vrednost, angažiranost, relevantnost pri delovanju in druge pisle, ki so jih posledično ustvarili (knjige, izdelki itn.)

ceptih zasnoval leta 2012, letos pa bo izdal tudi svojo prvo kuharsko knjigo. Njegove vsebine so doseglyve tudi na aplikaciji *FitMenCook*, ki si jo je snelo že več kot milijon ljudi. Skupno ima nekaj več kot dva milijona sledilcev.

MODA

Na vrhu lestvice je zasidrana **Danielle Bernstein** z dvema milijonoma sledilcev in izjemno tržno vrednostjo. Velike znamke so ji pripravljene plačati tudi 20 tisoč dolarjev za objavo. Začela je z modnim blogom leta 2010, zdaj je vsebine razširila tudi na moška oblačila in notranjo opremo. Ima dve lastni tržni znamki, *Second*

gramu na različnih koncih sveta prodajala vadbo joge. Danes je avtorica knjižne uspešnice, plačana objava na njenem instagram profilu pa stane najmanj 25 tisoč dolarjev. Vodi tudi svoj podcast.

LEPOTA

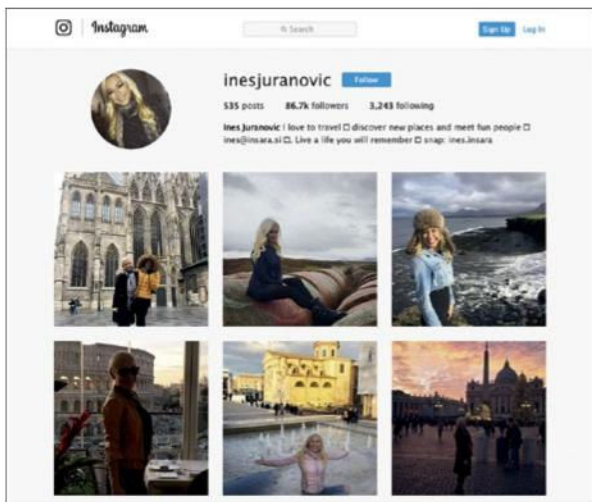
Nikki de Jager je danska umetnica ličenja z neverjetno bazo sledilcev. Petnajst milijonov jih ima prek štirih ključnih kanalov (Instagram, Youtube, Facebook, Twitter), od tega 7,2 milijona samo na Instagramu. Prvi video je objavila leta 2008. Od lanskega marca sodeluje s tržno znamko Ofra, v sklopu katere je uspešno lansirala tudi čisto svoje kozmetične izdelke. ■

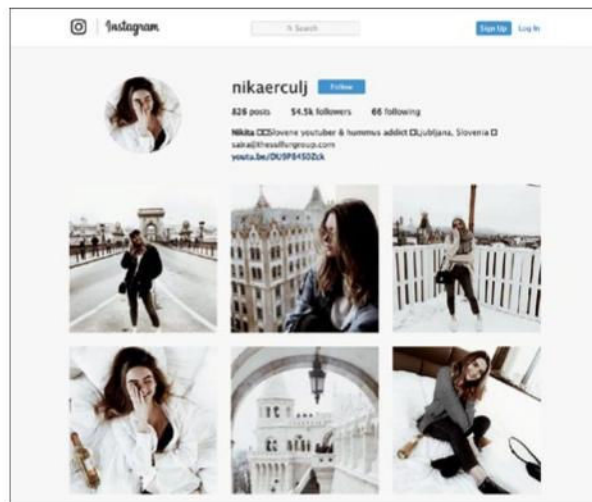
INFLUENCERJI

VODILNI INFLUENCERJI V SLOVENIJI

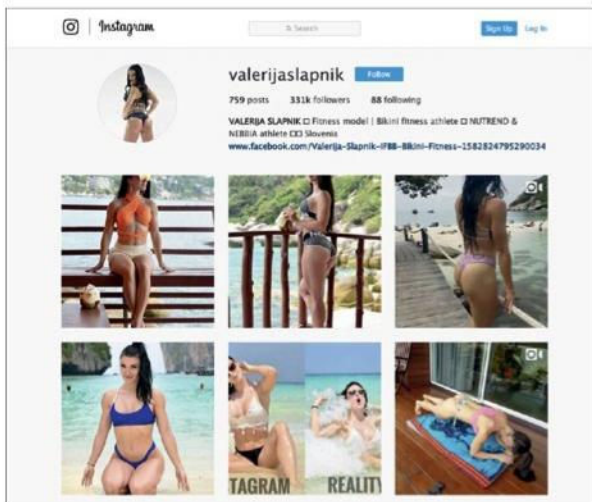
Kakšne poenotene klasifikacije influencerjev pri nas ni, zato je tu le nabor nekaterih slovenskih influencerjev z izjemno visokimi številkami sledilcev.

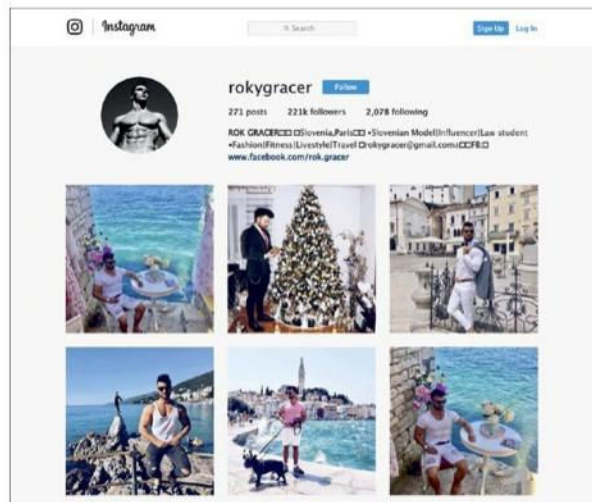
Ines Juranovič (@inesjuranovic)
pred leti Playbojevo dekle, danes lastnica modne agencije Insara
85.800+ sledilcev na Instagramu
1100 sledilcev na Facebooku

Nika Erčulj (@nikaerculj)
Uspešna youtuberka in influencerka na področju življenjskega sloga, mode in lepote
54.500+ sledilcev na Instagramu
331.000+ sledilcev na Youtubeu

Valerija Slapnik (@valerijaslapnik)
fitnes manekenka in NEBBIA atletinja, influencerka na področju zdravega življenja in fitnesa
331.000+ sledilcev na Instagramu
54.000+ sledilcev na Facebooku

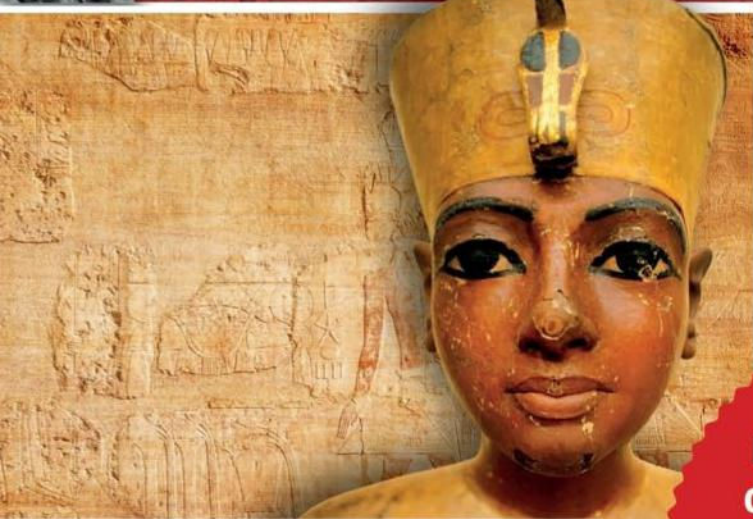
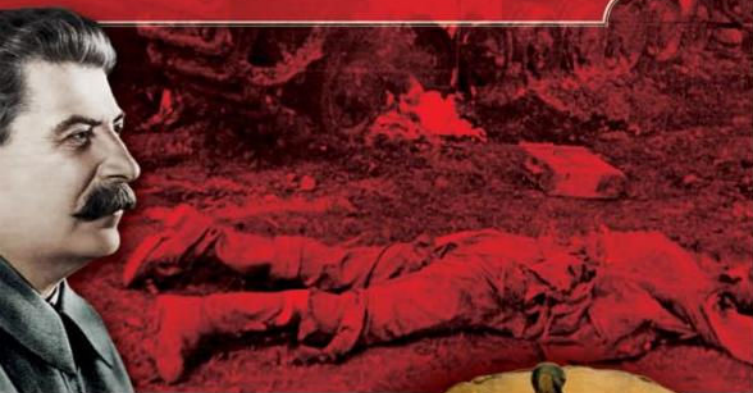

Rok Gracer (@rokygracer)
Maneken, študent prava, influencer na področju mode, življenjskega sloga in potovanj
222.000+ sledilcev na Instagramu
59.000+ sledilcev na Facebooku

STALIN JE POVOZIL HITLERJEVE OBOROŽENE SILE

22. junija 1944 so v Ukrajini stali v pripravljenosti najboljši nemški tanki. Čakali so na veliki napad Stalinovih sil. Namesto v Ukrajini pa je njegovih 1,6 milijona vojakov udarilo v Belorusiji, kjer Nemci niso imeli nobenih možnosti.

HAČEPSUT

Leta 1479 pr. n. št., ko je umrl faraon Tutmozis II., se je na prevzem prestola pripravljala njegov mladi sin, a Tutmozisova vdova Hačepsut je imela drugačne načrte.

DRŽNEŽI SO ZAČARALI OBČINSTVO

S cirkusom so drzni akrobati, brezdomni čarovniki in klovni dobili kraj, kjer so lahko delali in živeli.

Zgodovina za vsakogar

LETNA NAROČNINA
CENA ZA 12 ŠTEVILK

54 €
+ darilo

Ob letni naročnini si lahko izberete knjigo Ilustrirana svetovna zgodovina, izbirate lahko med izdajo Zgodnji srednji vek ali Med križem in polmesečem.

Naročite na:

www.revija-history.si | 02 / 23 53 326
revije@vecer.com

OBSEDENOST

Prva generacija lexusa LS je bila rezultat obsedenega dela skoraj tisočaka in pol inženirjev, ki so šest let razvijali in pilili podrobnosti, da bi izpolnili zahtevo, da morajo narediti najboljši avtomobil na svetu.

FOTO **LEXUS**

LEXUS LS 500H

mobile popravili pri kupcih doma, če je bil kupec predaleč od Lexusovega servisa. Če je bil dovolj blizu, so mu dostavili nadomestni LS in njegovega odpeljali (in vrnili) na popravilo.

Seveda: tedaj je bilo LS na cesti relativno malo, te dni pa jih je toliko, da takšen način dela marsikje ne bi bil več mogoč. A druga, že omenjena lastnost ostaja: LS je tih avto. Zelo tih.

Jasno je, da so se Lexusovi razvojniki razvoja pete generacije LS lotili enako resno, kot so se ga pri prvi. Jim je uspelo? Večinoma da, ne pa povsod.

Medtem ko je bila prva generacija tehnološko izpiljena in dodelana, a je bila njena zunanost žal precej dolgočasna, je peta generacije vse prej kot to. Oblika, ki si osnovne poteze deli s kupejem LC, je resnično vpadljiva in prav nič sramežljiva. Avto, ki si lahko privošči tako obliko prednjega dela, ni za kupce, ki si ne želijo biti opaženi. LS je nizek in športen, a na pogled dobro skriva zunanjo dolžino – na prvi pogled kar težko verjamemo, da je dolg 5,23 metra. Tukaj še omenimo, da ni več na voljo v različicah z navadno in podaljšano medosno razdaljo, temveč v le eni – in to dolgi. Sedeži omogočajo kar 28 različnih nastavitev, zadnji so lahko tudi fotelji s podporo za noge, vedno pa ogrevani ali hlajeni z možnostjo (vse to seveda velja za vse štiri) različnih in precej učinkovitih masažnih funkcij. Skratka: če se odločite za sedenje zadaj, boste uživali.

Nič slabše ni za volanom. Pri prvi generaciji smo zlahka zapisali, da je vožnja sicer udobna in tiha, a da je voznik preveč odrezan od dogajanja pod kolesi, tokrat pa ni tako. LS seveda ni športnik in se, na primer, ne more primerjati s športnimi izvedbami nemških prestižnih limuzin, a napredek je vseeno velik. Zdaj avto daje občutek, da se v ovinke zapelje z veseljem, skorajda z navdušenjem, in inženirji so vendarle doumeli, da povratne informacije na volanu niso nič neuglajenega, temveč so dobrodošle. Vse skupaj je na visokem nivoju predvsem zaradi štirikolesnega krmljenja, ki je serijsko, opsijsko zračno vzmetenje pa dodaja še tisto piko na i, ki zagotovi, da LS (v voznem načinu sport ali sport+) ni več le odlična limuzina za tiste na zadnjih sedežih, ampak tudi za voznika – v udobnem načinu pa

ostaja pravi lexus z odličnim blaženjem neravnin.

Tudi pogonsko tehniko si LS 500h seveda deli z LC500h, kar pomeni (nov) 3,5-litrski V6 z Atkinsonovim ciklom ter elektromotor s 131 kilovatov, ki skupaj zagotavljata 264 kilovatov (359 'konjev') sistemske moči. LS500h se lahko le na elektriko pelje s hitrostjo do 140 kilo-

metrov na uro, kar pomeni, da do te hitrosti pri majhni obremenitvi ugaša bencinski motor, sicer pa lahko le na elektriko pospeši do klasičnih 50 kilometrov na uro.

LS 500h ima tudi štiristopenjski samodejni menjalnik (manjši porabi v prid), a ker je ta seveda kombiniran z neskončnostopenjskim e-CVTjem, ki je del hibridnega sklopa, so se Lexusovi inženirji odločili, da se LS 500h ne bo obnašal kot klasičen hibrid (kar bi pomenilo, da deluje kot avto z neskončnostopenjskim men-

O tem, ali jim je tedaj uspelo, bi lahko debatirali na dolgo in široko, jasno pa je, da so s prvim LS na nekaterih področjih postavili merila, ki jih preostali proizvajalci prestižnih premijskih limuzin do tedaj niso ne poznali ne dosegali – od tega, kako tih mora biti avto, do tega, kako je treba delati z lastniki vozil. Zgodba o tem, kako so se odzvali na prvi vpoklic, je legendarna – enostavno so namreč razposlali inženirje, da so avto-

jalnikom), temveč so mu nastavili deset prednastavljenih prestavnih razmerij, da se pelje (skoraj) tako kot klasičen avto z desetstopenjskim menjalnikom.

Pri mestni hitrosti, ko ga večinoma poganja elektrika, je LS 500h tako tih, da boste morali povsem utišati radio in potnikom zaukazati tišino, če boste želeli slišati pogonski sklop – pri ostrejšem pospeševanju, sploh pri večji hitrosti,

LEXUS LS 500H

Tehnični podatki: Lexus LS 500h

največja moč (kW/KM pri 1/min)	264/359
medosna razdalja (mm)	3125
dolžina × širina × višina (mm)	5235 × 1900 × 1450
največja hitrost (km/h)	250
pospešek 0-100 km/h (s)	5,4
poraba goriva po ECE (l/100 km)	6,2
CO ₂ (g/km)	144

pa bi lahko bil bencinski motor tišji. Še vedno je na uho tišji od dizelske konkurence (v mestu zelo, zunaj njega pa razlika ni tako velika), a občutek je, da res dobri bencinski tekmeči tu pri večjih obremenitvah ponudijo več – če že ne tišine, pa vsaj prijetnejši zvok motorja. A ne pozabite: tudi takšni avtomobili ogromno oziroma večino kilometrov naberejo po mestu – in tam LS 500h ni le ekstremno tih, temveč je tudi veliko varčnejši od najbolj varčnih klasično gnanih tekmecev.

Nova platforma seveda pomni tudi na večini področij napredek pri digitalnih sistemih. Varnostno-asistenčni omogočajo ne le samodejno zaviranje, če pred avto stopi pešec, temveč tudi podporo krmiljenju pri izogibanju. LS je dobil še matrične LED žaromete, zna pa tudi samodejno opozoriti voznika ali zavirati, če v križišču zazna možnost trka s prečnim prometom, ter pri parkiranju in odparkiranju.

Kombinacija aktivnega tempomata (seveda s funkcijo start/stop) ter odlične asistence za ohranjanje smeri v voznem pasu (ta zna avto zelo nežno, a odločno držati sredi voznega pasu tudi v dokaj

Notranjost (pa seveda tudi zunanost) je seveda na nivoju, ki ga od LS pričakujemo – ne le po kakovosti izdelave, temveč tudi po pozornosti do detajlov. Oblikovalci, ki so naredili izstopajočo masko, so vseh

sedem tisoč površin, ki jih ima, oblikovali oziroma izdelali ročno, v notranjosti pa ne manjka podrobnosti (od oblog v vratih do aluminija v armaturni plošči), ki jemljejo dih. Tudi

ostrih ovinkih) pomeni, da se LS pelje polavtonomno. Pri Lexusu uradno pravijo, da gre za drugo (od petih) stopnjo avtonomnosti, a glede na to, da voznikov ukaz na volanu zahteva le vsakih 15 sekund, so morda kar preveč pesimistični.

tu je jasno, da je natančnost Lexusovih razvojnikov in oblikovalcev že mejila na obsedenost – in prav take malenkosti so tisto, kar avtu daje dušo – in v primerjavi s prejšnjimi generacijami LS tu vozniku ponuja veliko več. ■

NOVI AVTO KATALOG 2018

avto
magazin

www.avto-magazin.si

VEČ KOT
2800
MODELOV

6,99 €

avto katalog 2018

avto katalog 2018

Serijski avtomobili * Maloserijske znamke * Novosti * Tehnični podatki * Naslovi tovarn * Zastopniki

VSI AVTOMOBILI NA ENEM MESTU MODELNO LETO 2018

avto
katalog 2018

www.avto-magazin.si

UMETNOST

KREATIVCI ZA PODNEBJE

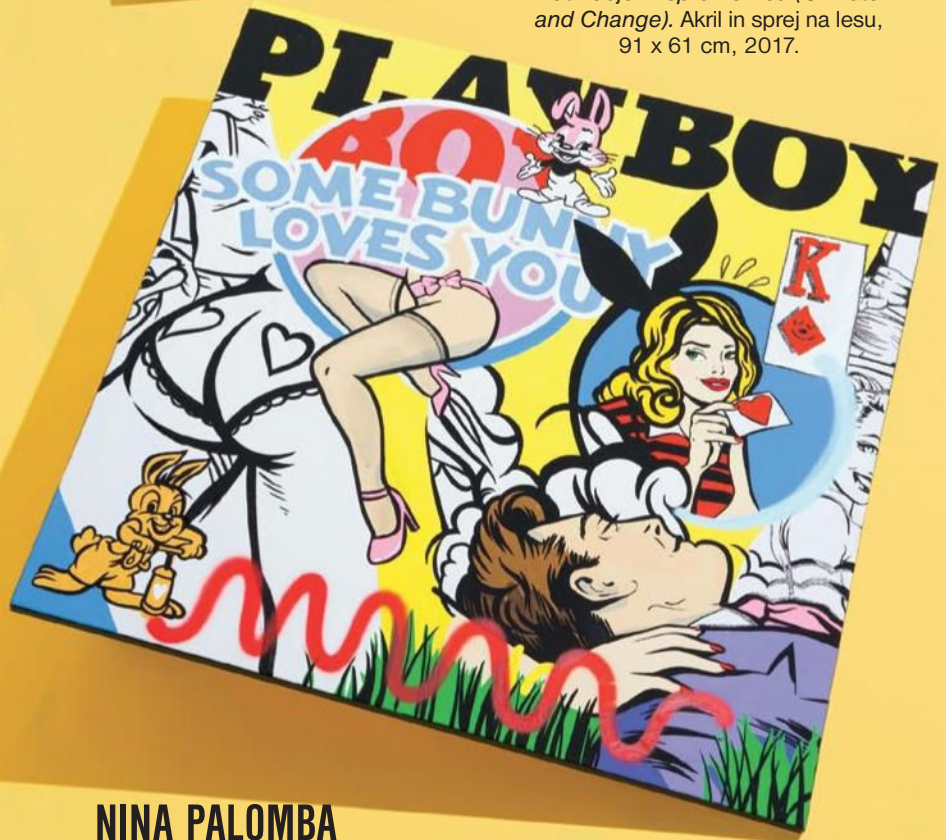
Predstavljamo skupino umetnikov, ki so se z Zajcem spravili nad posledice vremenskih ujm.

»Umetnost je odprto okno za nove ideje,« pravi Kii Arens, čigar platno *Play Joy* je tukaj reproducirano. »Besede se lahko izgubijo v mešanici vsega, kar se predvaja in objavlja, toda umetnost ne izgine.« Moč umetnosti za spodbuditev strastnega dialoga so imeli pri ameriškem Playboyu v mislih, ko so zasnovali kampanjo *Kreativci za podnebje* (*Creatives for Climate*), da z dražbo del priljubljenih umetnikov zberejo denar za posledice vremenskih ujm. Edina umetniška direktiva je bila: za to uporabite Zajca, in izkazala se je za spodbudno. »Kljub raznolikosti tega, kar ljudje vzamejo iz branja Playboyja, obstaja Zajec za vsakogar,« pravi umetnica Nina Palomba, ki je ustvarila pisan kolaž *Bunny Love* na desni. Kako je potekala dražba, kolikšen je bil njen izplen in kakšna je bila na začetku februarja spremljajoča zabava v Los Angelesu, seveda v tradicionalnem Playbojevem duhu, poglejte na www.playboy.com, tukaj pa objavljamo nekaj platen, ki jih je bilo mogoče kupiti.

BURTON MORRIS

Podnebje in sprememba (Climate and Change). Akril in sprej na lesu, 91 x 61 cm, 2017.

NINA PALOMBA

Zajčja ljubezen (Bunny Love). Mešana tehnika, 91 x 91 cm, 2017.

JOE SUZUKI

Serijska Vesela nezgoda – Playbojev zajec (Happy Accident Series – Playboy Bunny). Smola za vlivanje v kalupe in emajlna poslikava, različne velikosti, 2017.

KII ARENS

Igriva radost (Play Joy).
Tisk na platno,
122 x 91 cm, 2017.

STEPHEN PALLADINO

Užitek (Indulgence). Akril na
papirju, 101 x 66 cm, 2017.

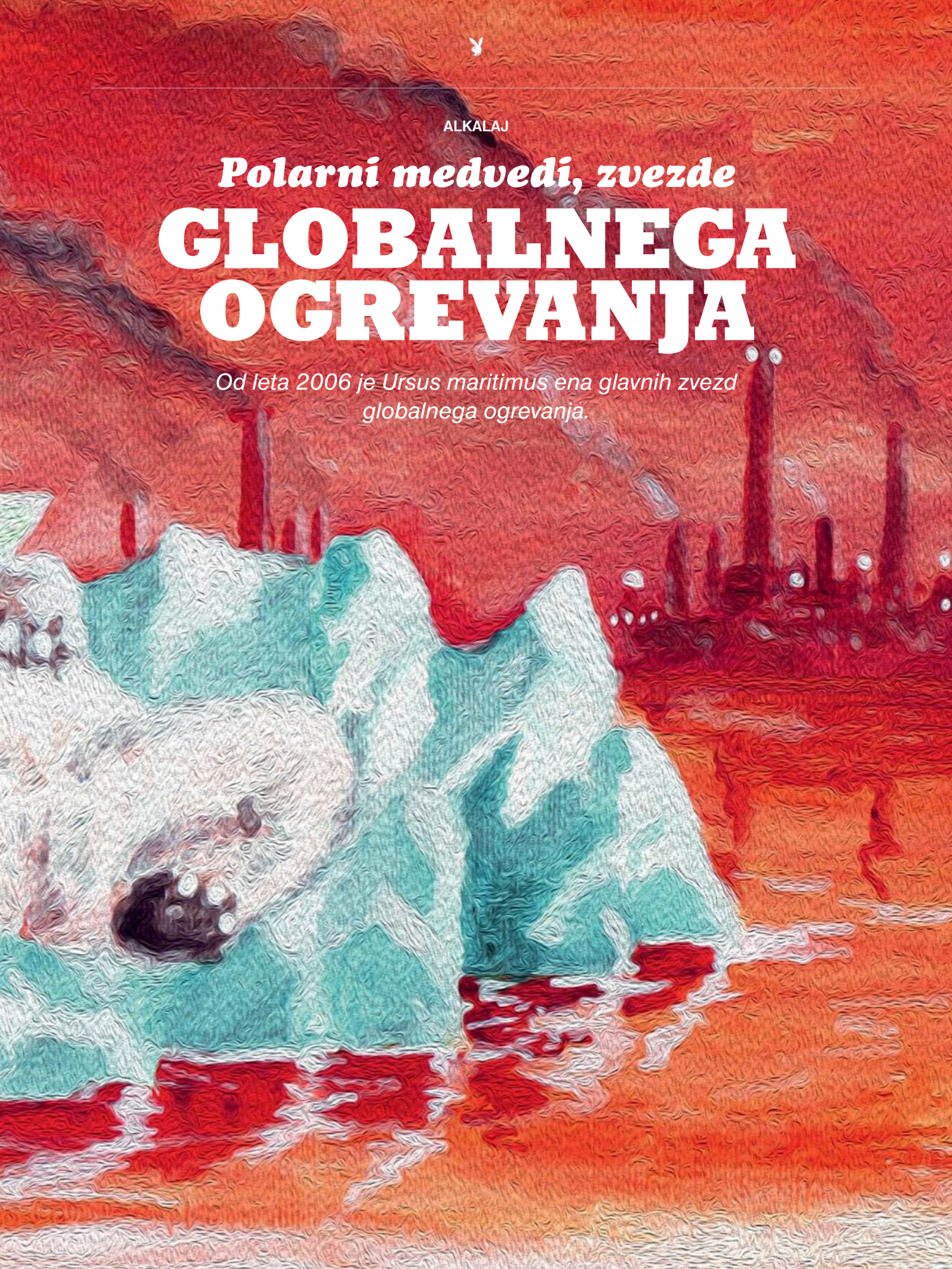

ALKALAJ

Polarni medvedi, zvezde
**GLOBALNEGA
OGREVANJA**

*Od leta 2006 je Ursus maritimus ena glavnih zvezd
globalnega ogrevanja.*

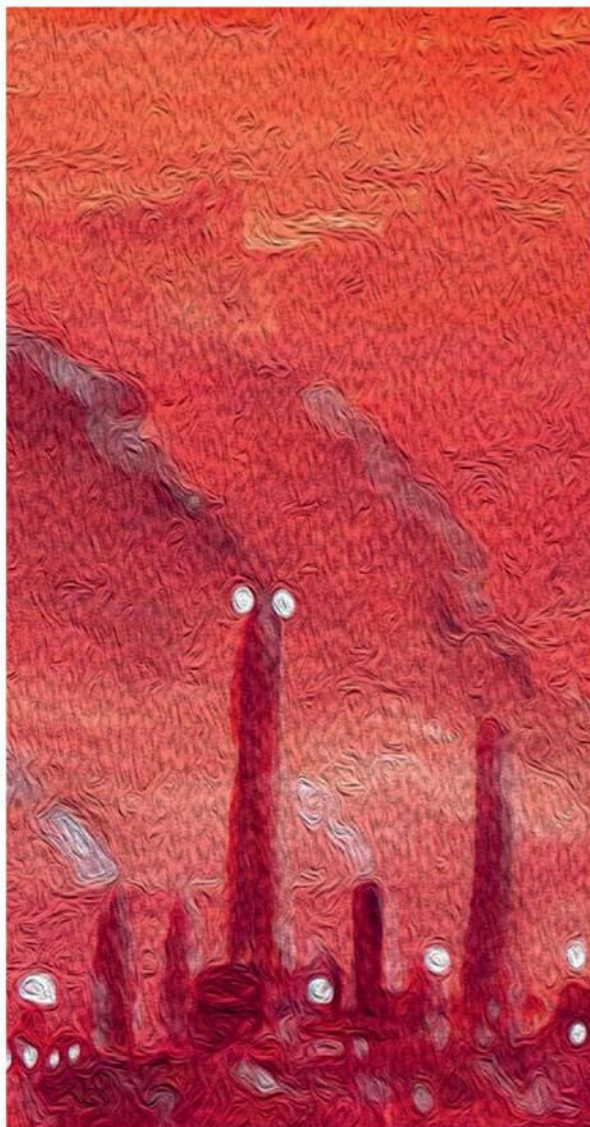
ALKALAJ

Tudi pri nas vse bolj sledimo ameriški ikonografiji in tako smo v lanskih zadnjih prazničnih dneh poleg posodobljenih, komercializiranih simbolov božičnega časa – v rdeče oblečenih dedkov Mrazov, jelenčkov, snežakov – vsepovsod srečevali tudi polarne medvede. Beli plišasti medvedki dajejo vtis, da gre za prijazne živali, a v resnici je *Ursus maritimus* eden najnevarnejših plenilcev na svetu. Odrasel tehta od 400 do 800 kilogramov, hrano, torej tudi nas, zavoha na razdalji več kot deset kilometrov in lahko doseže hitrost 40 kilometrov na uro. Kot že rečeno, od leta 2006 je *Ursus maritimus* ena glavnih zvezd globalnega ogrevanja.

V januarju 2006 sta **Charles Monnett** in **Jeffrey S. Gleason** (BOEMRE – urad ZDA za upravljanje morskih energetskih virov) v reviji *Polar Biology* objavila članek, ki je napovedoval povečano ogroženost belih medvedov zaradi taljenja arktičnega ledu, kar naj bi medvede sililo v plavanje na vse daljše razdalje.

Sklep temelji na precej šibkih podatkih. Znanstvena ekipa je medvede opazovala iz letal in jih je v letih 1987–2003 našla 315, od tega 12 med plavanjem v odprtem morju; v tem času niso opazili niti enega trupla. V septembru 2004 so pa našli 55 medvedov, 51 živih, od tega jih je deset plavalo v odprtem morju, štirje pa so bili (po oceni avtorjev) mrtvi zaradi utopitve. Iz tega sta Monnett in Gleason zaključila, da so se medvedi utopili, ker niso našli ledene plošče, na kateri bi si lahko med plavanjem odpočili (drugi raziskovalci so ocenili, da so se utopili v hudem neurju), in napovedala možnost, da bo globalno ogrevanje s taljenjem arktičnega ledu povzročilo še več smrti zaradi utopitve.

Če bi bilo to vse, bi se lahko le zgražali nad recenzijskim postopkom znanstvene

revije, ki je tako slabo raziskan članek s tako megleno utemeljenimi zaključki objavila. Namesto da bi znanstvena sfera objavo obsodila, so se pojavile še nove publikacije, ki so na osnovi metode Monnett-Gleason samozavestno napovedovale, da bo večina polarnih medvedov izumrla, ko se bo poletni arktični led redno zmanjševal na tri do pet milijonov kvadratnih kilometrov.

Beli medvedi kot 'dokaz' globalnega ogrevanja

Mediji so Monnettov članek povzeli v svojem običajnem senzacionalističnem slogu: **GLOBALNO OGREVANJE**

OGROŽA POLARNE MEDVEDE! Poklicne okoljevarstvene skupine in skrajni ekologi so primaknili svoj lonček. V vsakovrstnih protestih proti globalnemu ogrevanju (podnebnim spremembam) so se začeli pojavljati beli medvedi, od kostumov do velikih plišastih figur. Vztrajno ponavljanje znanstveno povsem neutemeljene teze o ogroženosti polarnih medvedov je le-te razširilo med splošno javnostjo. Takrat so svojo priložnost zavohali tudi politiki: bolj ali manj dramatično so ponavljali trditve o ogroženosti polarnih medvedov in obljubljali ukrepe za njihovo reševanje. In v neznanstvenem razmišljanju so postali polarni medvedi ter njihova domnevna ogroženost nič manj kot dokaz antropogenega ogrevanja (ali podnebnih sprememb, kot se temu danes reče) ter okoljevarstveno orožje proti tedanjemu amerškemu predsedniku Georgeu W. Bushu, ki naj bi premalo odločno nastopal proti človeškim izpustom toplogrednih plinov.

Propaganda skrajnih okoljevarstvenikov kaže bizaren obrat znanstvene logike, ki je za razpravo o podnebnih spremembah pogosto značilen: tudi če bi ogrevanje planeta povzročalo ogroženost polarnih medvedov (česar iz članka Monnetta in Gleasona ni

mogoče zaključiti), to še ne bi pomenilo, da so ogrevanje planeta povzročili človeški izpusti toplogrednih plinov, predvsem CO₂.

Propaganda in resničnost

Pomanjkljivi podatki in šibka logika v članku Monnetta in Gleasona seveda še ne pomenijo, da polarni medvedi niso ogroženi, zaradi podnebnih sprememb ali česarkoli drugega. A teorija velja le toliko, kot se njene napovedi izpolnjujejo. Dejansko izmerjeni podatki kažejo, da število belih medvedov ves čas od leta 1980 narašča in da jih je danes okoli 26.000 – več kot kdajkoli, od kar jih štejemo;

ILUSTRACIJA **GOJKE ZRIMŠEK**

ALKALAJ

vsaj tako pravijo podatki IUCN (agencija Združenih Narodov za zaščito narave). Kljub temu, da je obseg arktičnega ledu po letu 2007 večkrat padel pod napovedano kritično mejo. IUCN vseeno uradno označuje polarne medvede (*Ursus maritimus*) kot ranljivo vrsto (VU, ena stopnja pod ogroženostjo), kar lepo ilustrira moč propagande nad objektivnimi podatki.

Leta 2013 je bilo mogoče izvedeti celo, da so polarni medvedi nič manj kot oblegali rusko vas Čukotka. Ti plenilci sicer živijo samotarsko, a so v primeru prehranskih priložnosti in dovolj velikega lokalnega števila živali sposobni presenetljivo organiziranega obnašanja. Medvede je v bližino Čukotke privabilo večje število nasledih kitov. A medtem ko se je večina mastila s trupli, se je vedno našla dovolj velika skupina medvedov, ki je nadzorovala vse izhode iz vasi, nekateri so se celo sprehodili po sami Čukotki. Ali so s tem le branili zalogo kitovega mesa ali pa so prebivalce Čukotke 'varovali' kot naslednji obrok, ne vemo, saj je trop – ki je med tem narastel na več kot 40 živali – pritegnilo novo obilje nasledih kitov približno 200 kilometrov južneje. Tako organizirano obnašanje belih medvedov sicer ni enkrat dogodek, a je zelo redko.

Iz pomanjkljivih podatkov izvedena teza o ogroženosti polarnih medvedov zaradi zmanjševanja arktičnega ledu je postala še ena morda celo lepa teorija, ki so jo ubila grda dejstva. Zato bi pričakovali, da bodo beli medvedi izginili iz vsakovrstnih pripovedi o podnebnih spremembah. A odziv okoljevarstvenikov in celo nekaterih znanstvenikov je bil pravnasproten: očrtniti vse, ki ogroženosti polarnih medvedov ne priznajo. To je seveda propagandni pristop: beli medvedi so preveč uveljavljena 'blagovna znamka', da bi se ji kar tako odpovedali, saj med drugi tudi nastopajo v božičnih reklamah za najbolj znano brezalkoholno pijačo na svetu. In sploh, mladiči belih medvedov so tako luškani – sir David Attenborough je za svoj dokumentarec *Frozen Planet* kadre z domnevno ogroženimi pravkar rojenimi belimi medvedki, kot je poročal *The Telegraph*, posnel v londonskem živalskem vrtu –, da teze o njihovi ogroženosti morajo seči v srce vsakemu dobronamernemu človeku. Učinkovita reklama deluje na osnovi čustev, ne preverljivih podatkov.

Zanikovalka Susan Crockford

Vse bolj razširjena – čeprav neresnična – teza o ogroženosti polarnih medvedov je pritegnila še vrsto raziskovalcev, ki so na osnovi dokazano neustrezne metode Monnett-Gleason napovedovali še bolj katastrofične posledice. Svetla izjema je bila kanadska raziskovalka **Susan Crockford**, ki je v znanstvenih člankih in na svojem spletnem portalu kritizirala katastrofične izračune ter s konkretnimi podatki dokazovala, da je polarnih medvedov vedno več, ne manj. Če bi šlo za problem, ali so medvedi res ogroženi zaradi zmanjševanja ledu, bi nadaljnja razprava morda potekala okoli vprašanj o podatkih Crockfordove. A ker je poudarjeno ponavljanje napačne teze o ogroženosti polarnih medvedov predvsem v funkciji čustvenega odziva, je Susan Crockford postala zanikovalka.

Žaljivka, s katero zagovorniki teze o antropogenem ogrevanju označujejo vse, ki se z njimi ne strinjajo, zveni v slovenščini bolj nerodno. A angleški original *denier* je namerno izbran, da spominja na izraz *Holocaust denier*, oznaka za ljudi, ki trdijo, da nacisti med drugo svetovno vojno niso izvajali genocida nad Židi in da Auschwitz-Birkenau, Treblinka, Sobibor ter podobni niso bili taborišča za pobijanje ljudi. Primerjava je seveda logično absurdna, a ponovimo, razprava o antropogenem ogrevanju je usmerjena precej bolj na čustva kot na znanstveno utemeljene podatke.

Čeprav naj bi bila znanost zavezana resnici, lahko tudi podpre propagandne prijeme. Tako je v novembru 2017 znanstvena revija *BioScience* kot urednikov izbor objavila 'protiargument', članek Internetni blogi, polarni medvedi in posredno zanikovanje podnebnih sprememb. Kot avtorji so podpisani številni raziskovalci, ki so si ustvarili slavo s članki o podnebnih spremembah, med drugimi tudi **Michaela E. Mann** in **Stephan Lewandowsky**, ki sta tudi sicer slavna po napadih na znanstvenike, ki se z njima ne strinjajo.

Članek brani metode, ki napovedujejo z realnostjo skregano zmanjševanje števila polarnih medvedov, zato je njegova objava v znanstveni reviji milo rečeno neobičajna. Poleg tega neposredno in lažno diskreditira drugače misleče znanstvenike, med drugimi tudi Susan Crockford. Na primer, očita ji, da je samo »zanikovalska

ČEPRAV NAJ BI BILA ZNANOST ZAVEZANA RESNICI, LAHKO TUDI PODPRE PROPAGAN- DNE PRI- JEME.

blogerica«, ki nima znanstvenih referenc za razpravo o polarnih medvedih in tudi ne objavljenih znanstvenih člankov. Oboje je laž: Susan Crockford je doktorirala iz zoologije, z delom, ki specifično analizira tudi populacije belih medvedov; objavljenih ima več kot 30 znanstvenih člankov, številne na temo populacij polarnih živali, tudi medvedov. Za znanstveno publikacijo, ki se zaveda svojega temeljnega poslanstva, je to dovolj za uradni umik članka in opravičilo, kot je Crockfordova tudi uradno zahtevala (ter izpostavila še vrsto drugih neresnic v članku).

A avtorji so svoj namen že dosegli: v priznani znanstveni reviji so objavili članek, ki analize Susan Crockford proglašajo za zgrešeno in zlonamerno propagando 'zanikovalcev'. Ne glede na to, ali bo članek umaknjen ali ne, ga bodo mnogi zagovorniki teze o antropogenem ogrevanju še naprej citirali kot dokaz ogroženosti polarnih medvedov, ki predstavljajo čustveno tako pomemben 'argument'.

Žal igranje na čustva v teh razpravah ni nič novega.

Sneg na Kilimandžaru

V svojem dokumentarcu *Neprijetna resnica* (*An Inconvenient Truth*) iz leta 2005 je Al Gore trdil: »V desetih letih ne bo več snega na Kilimandžaru.« Trditev je postala eden od 'dokazov' za tezo, da človeški izpusti toplogrednih plinov, predvsem CO₂ iz izgozrejanja fosilnih goriv, povzročajo nevarno ogrevanje ozračja Zemlje.

ALKALAJ

Vendar je bilo že v času nastajanja Gorovega dokumentarca znano, da se snežna kapa na Kilimandžaru ne zmanjšuje zaradi toplejšega podnebja. Intenzivno izsekavanje gozda na nižjih pobočjih je povzročilo, da je vrh oblival bolj suh zrak, zato je prišlo do večje sublimacije snega v vodno paro. To je bilo mogoče prebrati v znanstvenih člankih. Ko so izsekavanje ustavili in nekatera pobočja spet pogozdili,

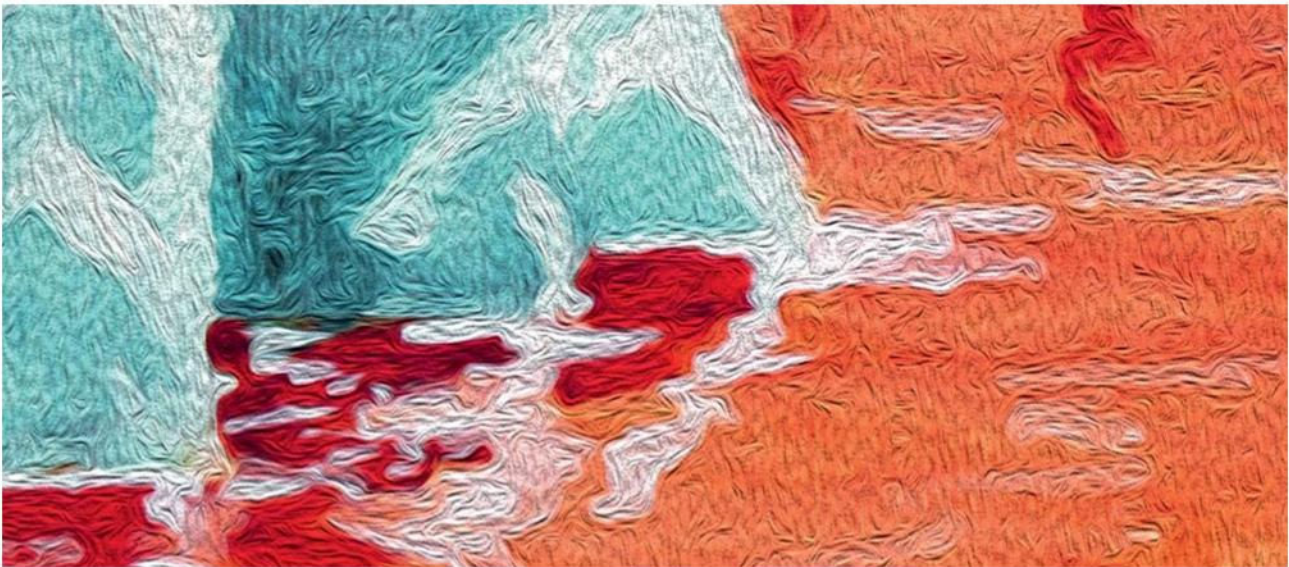
v lovski nesreči umira, ob tem se pa spominja dogodkov iz svojega življenja ter se privaja na neizogibnost smrti. Harryjeva usoda ostane na koncu zgodbe pogojno neznan: sicer še zasliši motor prihajajočega letala, a ne izvemo, ali ni šlo le za vročično halucinacijo.

Izvemo pa, zakaj je leopard splezal na Kilimandžaro: da bi tam umrl.

Če sneg na Kilimandžaru gledamo skozi optiko Hemingwayeve pripovedi,

ogrevanja/podnebnih sprememb ne bi smeli vplivati.

Ali 97 odstotkov znanstvenikov podpira oceno IPCC? Ne, to je medijska in politična floskula, t. i. argument večine, ki nima logične osnove, je pa pogost reklamni prijem. Številke, ki so utemeljene na znanstvenih člankih, kažejo 'konsenz' od 8,56 % (eksplicitno) do 31,65 % (implicitno) – večina znanstvenikov je do vprašanja neopredeljena.

ČLOVEŠTVO BI LAHKO REŠILI SUŠE, LAKOTE IN ŠTEVILNIH SMRTONOSNIH BOLEZNI.

se je zmanjševanje snežne kape ustavilo in začela je spet rasti.

Ampak bistven je čustveni naboj, ne dejstva.

Nam izraz sneg na Kilimandžaru ne pomeni kaj posebnega, najbrž nam je precej vseeno, koliko je snega na nekem ognjeniku v Afriki. A za Američane je to dobro znana zgodba njihovega nobelovca **Ernesta Hemingwaya**, po kateri so tudi posneli uspešen film s slavno igralsko zasedbo (Gregory Peck, Susan Hayward, Ava Gardner).

Na začetku zgodbe izvemo, da so v snegu na Kilimandžaru našli zmrznjeno truplo leoparda. Zakaj je plezal v te višine, kjer ni mogel ničesar ujeti?

Naprej beremo o zadnjih dneh pisca in lovca Harryja Streeta, ki hudo ranjen

nam seveda ne more biti vseeno, če izginja – tudi če sploh ne.

Ključno vprašanje antropogenega ogrevanja/podnebnih sprememb

Ali so človeški izpusti toplogrednih plinov, predvsem CO₂ iz izgorevanja fosilnih goriv, prispevali večino toplote za ogrevanje ozračja od začetka 20. stoletja? To je vprašanje, na osnovi katerega bi morali odločiti, ali je utemeljeno, da svet vложи po 3,7 milijarde evrov **na dan** v vsakovrstne načrte za 'zniževanje ogljika'.

Beli medvedi, sneg na Kilimandžaru ali domnevno potapljaajoči se otoki, kot je Tuvalu ... ali zeleni Božič so samo senzacionalistični reklamni triki, ki na naš odnos do antropogenega globalnega

Če je predpostavka IPCC pravilna (in računalniški modeli ustrezni), potem bi nadaljnje dodajanje toplogrednih plinov v ozračje povzročilo katastrofalno ogrevanje/podnebne spremembe – a ni prav verjetno, da bi lahko to sploh preprečili. Edina mednarodna zaveza o zniževanju izpustov toplogrednih plinov (Pariški sporazum, ki ni niti obvezujoč) namreč zagotavlja le znižanje globalnih temperatur za 0,17 °C do leta 2100 (v primerjavi s stanjem, če ne bi storili ničesar).

A če je predpostavka napačna oziroma neustrezna, kot meni večina znanstvenikov, potem za neučinkovito reševanje neobstoječega problema zapravljamo denar – v letu 2016 **3,7 milijarde evrov na dan!** – s katerim bi lahko človeštvo rešili suše, lakote in številnih smrtonosnih bolezni. ■

foto: Shutterstock

AM Ljubljana, d. o. o. Ilirskova cesta 30, 1000 Ljubljana

Najbolj obiskano
spletno mesto
za aktivni življenjski slog.

ŽIVLJENJE GIBANJE
aktivni.si

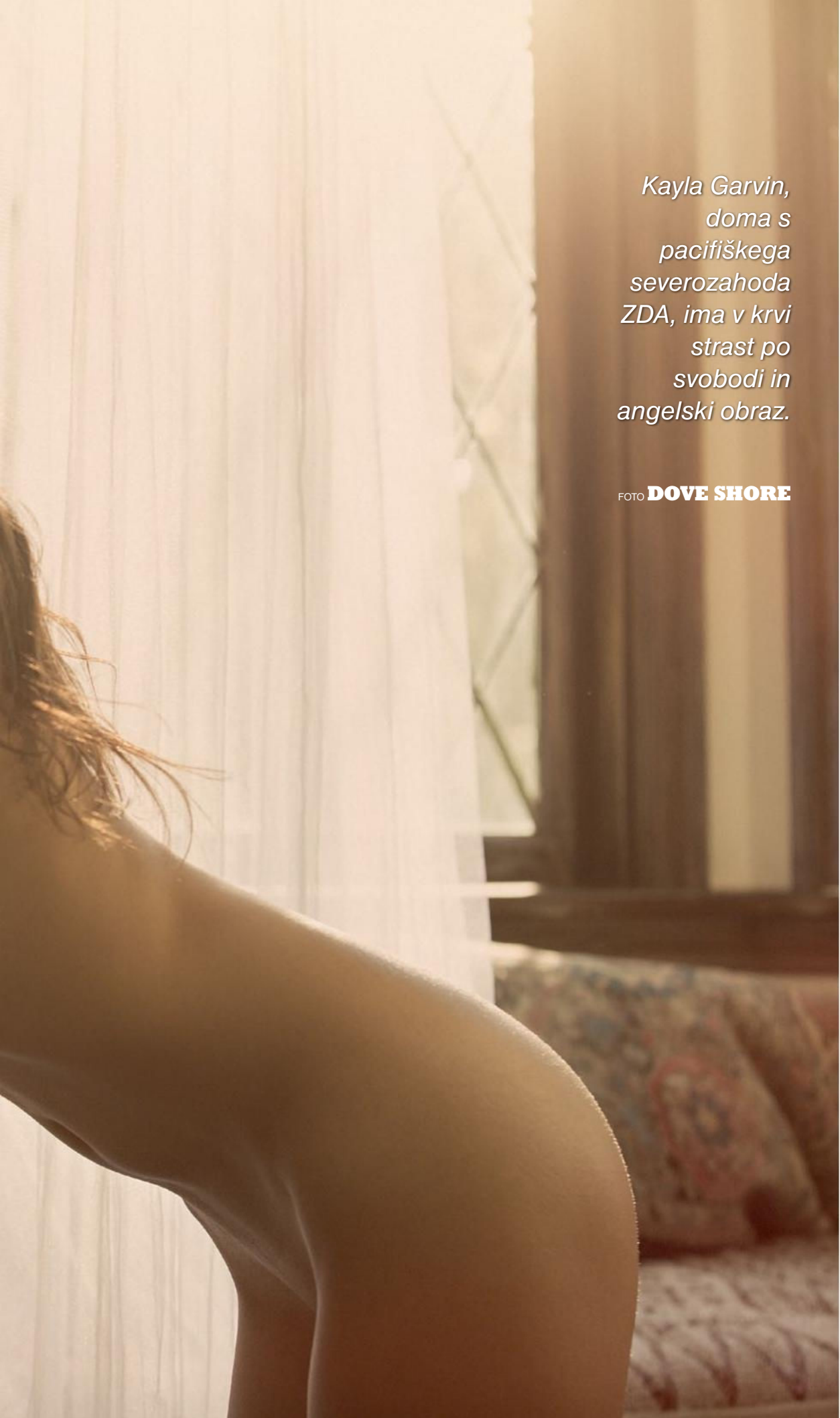

Z ANGELSKIMI KRILI

*Kayla Garvin,
doma s
pacifiškega
severozahoda
ZDA, ima v krvi
strast po
svobodi in
angelski obraz.*

FOTO **DOVE SHORE**

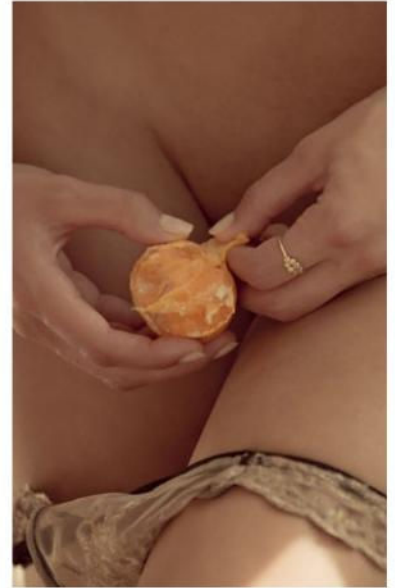
Ima več tatujev, pač v duhu mainstreama, za tistega na levi podlakti pa pravi, da predstavlja svobodo in jo opominja, da ostaja njeno življenje takšno, da ni pretežno, da je ne vleče k tlom. Rodila se je v Eugenu, ki leži približno 80 kilometrov od tihomorske obale in je s slabimi 160 tisoč prebivalci po velikosti drugo mesto zvezne države Oregon, takoj za Portlandom. Svoje rojstno mesto opiše kot hipijevsko. No, ko je bila stara sedem let, so se najprej preselili v Las Vegas in zatem v Kolorado, zato jo številni vprašajo, ali je iz vojaške družine. »Ne, samo moja mama se kot ciganka rada seli okrog.« To je vplivalo na Kaylo, da se zna prilagoditi in da je »za vse ... znotraj razuma«. Diplomirala je iz psihologije in umetnosti, vendar pa se je kot model profesionalno vrgla v modne vode. V družbi je vedno tista, ki skrbi za dobro voljo in da bi bilo vsem lepo. V razmerju z moškimi pa nikoli ne pozabi nase, to je zanjo pogoj za zdrav odnos. Njen svobodni duh se odraža tudi pri stiku s sodobno tehnologijo, in sicer samo sebe opozarja, da za več ur odloži mobilni telefon in si vzame čas zase. ■

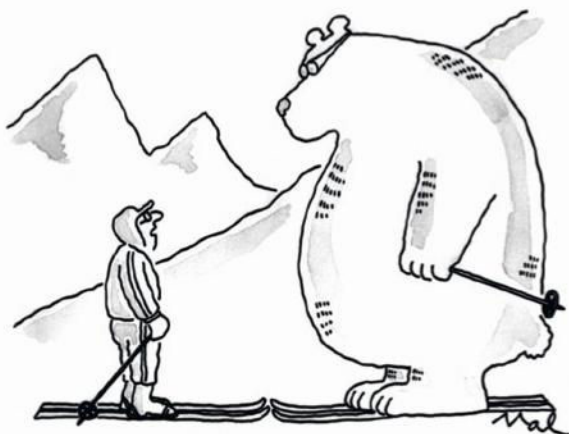

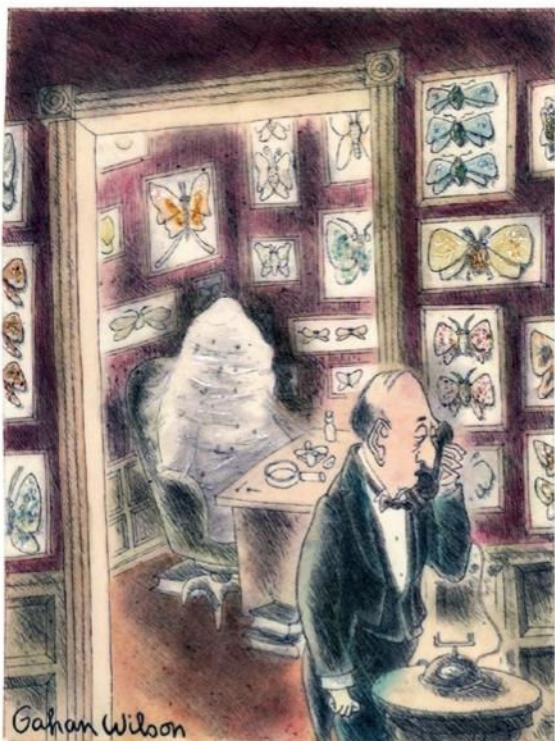

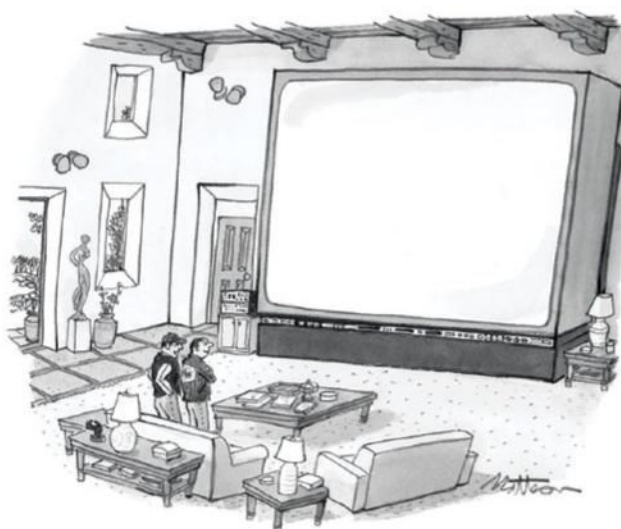
»Hej, večina medvedov med zimo hibernira in se počasi zbudi šele, ko je ta številka Playboya v prodaji.«

»Ljubica, a bi si med malico izbrala takšno darilo, ki me ne obvezuje k ničemur?«

»Žal mi je, gospod, toda profesor ne želi, da ga motimo vse do prihoda pomladi.«

»Olimpijske igre si to zaslužijo.«

» DEKLE MESECA: KAYLA GARVIN

GOLA DEJSTVA

ROJSTNI KRAJ: Eugene, Oregon **ŽIVI V:** Los Angeles, Kalifornija

Umetniška duša

Rišem in slikam od najzgodnejšega otroštva, pa tudi fotografija je pomemben del mojega ustvarjalnega življenja. V zadnjem času sem se posebej posvetila krajinski fotografiji in zato si res želim odpotovati na Novo Zelandijo. Na fotografijah je videti čudovita in tam bi gotovo naredila krasne fotke. Je na vrhu mojega seznama.

Ljubi sebe

Samozavest je lahko že del tvoje narave, toda lahko si jo tudi ustvariš. Vsi se bojujemo s samopodobo. Z odrasčanjem sem se naučila sprejeti samo sebe takšno, kakršna sem, ter sem objela svojo zunanjo in notranjo lepoto. Tega, kar drugi rečejo o tebi, ne smeš vzeti preresno in vedno moraš biti zvest samemu sebi.

Ognjena voda

Kaj rada spijem, ko grem ven? Rad ima tekilo. Dajte mi karkoli s tekilo in bom zadovoljna. Po nekaj kozarčkih bom pokazala svoje plesne gibe, potem pa pozor, ker sledijo karaoke.

V objemu narave

Ne maram telovadbe v zaprtem prostoru. Če grem športat, potem se spravim na kolo ali pa grem na sprehod. Pri vadbi nimam striktnega urnika, pri tem poslušam svoje telo.

Izkoristi svoj čas

Moj največji strah je, da svojega življenja ne bom na polno izkoristila, da si v starosti česa ne bom očitala. Res si ne želim česa velika obžalovati. Včasih nas vsakodnevne stvari tako pograbijo, da se pozabimo zaustaviti. Življenje

je kratko. Zato se moramo sprostiti in ga uživati.

Edina na svetu

Ko mi tip da čutili, da sem posebna in edina ženska na svetu, za katero mu je mar, takrat se me to res dotakne. Samo biti v trenutku, sladkem, ljubečem in pozornem.

Socialne veščine

Ljudi preveč prevzamejo socialni mediji, namesto da bi uživali v tem, kar jim je pred nosom. Včasih se mi zdi, da gredo kam samo zato, da tam objavljajo svoje fotografije. Pogosto sem sredi čudovite narave, vsi drugi pa s svojimi mobilniki samo fotkajo sami sebe! V redu, fotkaj, toda pomembneje je doživeti to, kar je pred tvojimi očmi!

VICI

PLAYBOY SE ŠALI

Kaj je moški optimizem? To, da si prepričan, da ti bo žena verjela, da imaš opraskanega tiča od zadrga na kavbojkah. Kaj je potem ženski optimizem? To, da je prepričana, da boš in si bil vse življenje samo z njo.

Pogovarjajo se trije kirurgi. Prvi reče: »Od vseh ljudi najraje operiram knjižničarje. Oni imajo tako lepo vse po abecedi razporejeno.« Drugi pravi: »Meni pa so bolj všeč inženirji, ker majo vse po barvi razporejeno in hitreje najdeš stvari.« Tretji nekaj časa razmišlja in reče: »Ja, saj po svoje mata prav, ampak meni je najlepše operirati mehanike. Njim je vseeno, če mi na koncu kakšen del preveč na mizi ostane.«

Pride 90-letnik k zdravniku na pregled. Doktor ga vpraša: »Kako se počutite?« »Nikoli nisem bil boljše volje,« odgovori ata, »moja ljubica ima 18 let in zdaj je noseča in bova dobila otroka.« Doktor malo pomisli in reče: »Dovolite, da vam povem eno zgodbico. Lovec, ki nikoli ni izpustil lovske sezone, je nekega dne tako neučakano odšel od doma, da se je zmotil in namesto puške vzel dežnik. Ko je prišel v gozd, se je pred njim pojavil velik medved. Lovec dvigne dežnik, nameri v medveda in ustrelil ... Gotovo ne uganete, kaj se je zgodilo? Medved je mrtev padel pred njega!« »Nemogoče! Nekdo drug je moral streljati!« »Ravno to sem vam hotel povedati.«

»**P**roesor doktor,« jamra mati študenta medicine, »če boste še enkrat vrgli mojega sina, se bo kar ustrelil!« »Nič hudega,« odvrne profesor, »s svojim znanjem anatomije itak ne bo zadel nobenega vitalnega organa.«

Mlad, postaven, a vidno skrušen študent se zateče v ordinacijo k priletni zdravnici. »Kaj vas muči?« ga vpraša dohtarca. »Težave imam z erekcijo.« »Tako mlad, pa težave z erekcijo?« »Ja, ampak v nasprotni smeri.« Zdravnica si natakne očala: »Kaj to pomeni? Mi lahko pokažete?« »Ja, bom,« zajeclja mladenič, »kar naprej mi stoji. Tudi po 12 ur na dan. To je nevzdržno! Kaj mi lahko daste?« Zdravnica se skloni k nesrečniku in mu zašepeta na uho: »Garsonjero pa tristo evrov na mesec!«

Na ljubljanski tržnici se srečata sošolca iz gimnazije. »Živjo, kje si ti, te nisem vidu sto let! Kolkr vem, si končou arhitekturo, ne?« »Sm, sm ... Povprečje 9,8. Pol pa magisterij, zdej pa doktorat pripravljam.« »Vsa čast, stari, ti si biu zmeri genij! In po kolk maš radič?«

Mica: »Kok pa s' dobiva, ksta naša dva v hosti podirava smreke in je tvoj France škripnu pod smreko?« Jožefa: »M'ljon.« Muca: »Bog se me usmil! Moj bk Ivan je pa odskoču!«

Prvi kirurg: »Teoretično ta pacient sploh ne bi smel preživeti operacije!« Drugi kirurg: »No, vidite kolega, kaj napravi močna volja do življenja! Proti njej je tudi moderna medicina nemočna.«

»**G**ospod doktor, kaj pa če operacija ne bo uspela?« pacient prestrašeno vprašala doktorja, tik preden mu dajo anestezijo. »Tega pa ne boste doživeli!« ga potolaži kirurg.

»**D**oktor, prišla sem se vam iskreno zahvaliti!« reče pacientka, ko vstopi v doktorjevo ordinacijo in na mizo postavi steklenico konjaka in modro kuverto. »Oprostite,« reče doktor, »ne spominjam se vas več. Ste vdova ali pacientka?«

»**G**ospod doktor imam en problem pri seksu. Moj penis je kot pes.« »Kako to mislite?« odvrne zdravnik. »Moji ženi noče nič, sosedo bi pa kar raztrgal.«

Proesorica zagleda na tabli majhen napis PENIS. Zdrgne ga z gobo in nadaljuje pouk. Naslednji dan spet isto, samo da so črke večje. Jasno, da krivca ni, zato revica vsak dan znova drgne s table vedno večji napis. Čez en teden, ko že misli sklicati sestanek učiteljskega zbora, pa jo poleg džambo napisa PENIS, čaka sporočilce: BOLJ KO GA DRGNEŠ, VEČJI JE ... TO BI RES ŽE LAHKO VEDELA!

Alley Neiman

»**P**unca, a maš ti službo?« »Imam.« »A hočeš, da ti zrihtam porodniško?«

25 V

RAFAŁ SONIK

LEVJESRČNI MILIJONAR Z DIRKAŠKO ŽILICO

Kdo je kontroverzni dirkač z najhitrejšim imenom v motošportu, kako živi, s čim leti in v kaj verjame?

TEKST **TINA TORELLI** FOTO **ARHIV RAFAŁA SONIKA**

Koliko življenj je mogoče pospraviti v življenje enega človeka? Odvisno od števila (dobrih) idej, potrebe po izzivih, žeje po znanju, hlepenja po lepem in uporniške nuje. Vsega tega ima poslovnež z najhitrejšim imenom v motošportu na pretek. »Nisem *businessman*, temveč *entrepreneur*,« pojasni že na začetku, da ga ne bi zabrisala v napačen predal. V slovenščini za oboje uporabljamo isto besedo, poslovnež, a Rafał Sonik, Krakovčan po rodu, ni trgovec, pa čeprav gradi nakupovalna središča po vsej Poljski, ni prekupčevalec, čeprav kupuje in prodaja, in ni dobičkar, čeprav dejansko zna zaslužiti. Njegovi dobički se merijo v dobrih delih, zabavi in zadovoljstvu, ki jih omogočajo – večkrat povsem odštekan – projekti. Tako imenovani SuperSonik je edini milijonar, če ne milijarder, ki ga v domovini neuradno kličejo predsednik, in edini neuradni predsednik Poljske, ki je na reliju Dakar že stal na najvišji stopnički. Zmagati v Južni Ameriki, kot se je potrdilo tudi letos – ni lahko. Zmagati v okolju, kjer se ti v bistvu vsi posmehujejo, še toliko teže. Njegova življenjska zgodba, tako kot literarna dela največjih socialnih realistov, neprizanesljivo razkriva človeško naravo z vsemi pomanjkljivostmi, dobroto in občasnimi svetlikanji genija. Redni gost

strani revije Forbes in prašnih dakarskih razpredelnice se na dirke vozi v limuzini ali s helikopterjem, a uporablja 17 let star telefon. V osnovnih življenjskih stvareh je voznik štirikolesnika, ki je letos na Dakarju nastopil že desetič, a si je na peti etapi poškodoval koleno in reli zaključil v bolnišnici v Limi, duhovito nedosleden. Skrivnost njegovega uspeha je nestremljenje po povprečnosti, ki ugaja, privlačna upornost, ki izziva sistem, ter neznosna lahkost bivanja, ki je ni mogoče kupiti. Počelo vsega je strast, orožje je um, orodje je kirurška analiza. Čustva so netivo, ki v nadaljem procesu izgubijo domovinsko pravico. In to je ves recept. Na Poljsko je Sonik pripeljal McDonald's in British Petroleum. Poveljniška ladja horoskopskega dvojčka je družba Gemini Holdings – družba, ki gradi in upravlja nakupovalna središča v Tarnowu in Bielsko-Biali. Nov Gemini Park v Tychyju bo odprt te dni. Že 20 let 51-letnik sodeluje z dobrodelno organizacijo Siemacha, je predsednik združenja Czysła Polska, ustanovil je neformalno skupino Kasprowy Wierch Friends, ki se vsako leto zbere na sveti pojski gori pri ekumenski maši za Babčo, staro gondolo v Zakopanah, ki je simbolj poljskega naroda – leta 2015 je bil tam kot del protokola tudi poljski pred-

sednik Bronisław Komorowski. Dokler bo Rafał Sonik živel in dokler bo živa njegova zapuščina, bo poskrbljeno tudi za starejše na širšem območju Tater, a seznam njegovih ambadorskih dolžnosti je enostavno predolg, da bi ga lahko odpri. A ker se je Sonik v slovenski Playboy zapeljal skozi startni obok motošporta, naj omenimo le, da je ambasador Zlatih pravil organizacije FIA s sloganom Vedno nosi čelado. Rafał Sonik, čelado dol! Za slovenski Playboy se je razgovoril na reliju Atakama v Čilu.

1. Kako vam uspe združiti toliko strasti in toliko različnih dejavnosti? Kako povežete posel in šport?

Prvič, če hočeš doseči uspeh na različnih področjih, to zahteva veliko umsko disciplino. Najprej moraš vedeti, da nekaj zares hočeš. Drugič, vedeti moraš, zakaj to hočeš. Zelo dobro moraš vedeti, kaj je namen tvojega početja. In tretjič, vedeti moraš in pri tem ne zavajati samega sebe, kaj hočeš s svojimi dejanji doseči. Ko enkrat veš te osnove, si zapoveš strogo disciplino, izločiš vse dejavnike, ki bi ti kradli pozornost, in dovoliš le dobro nadzorovan tok iz ene dejavnosti v drugo. V športu sem se, na primer, naučil stvari, ki sem jih preslikal v svoj posel, in obratno. V reliju sem uspešen, ker sem ga spremenil v svoje drugo podjetje, svojo ekipo sem formiral kot dobro strukturirano podjetje, le da se tu dobiček ne meri z denarjem, temveč z občutki. Če nam uspe, smo veseli, a ne pretirano čustveni. Ekipa mora biti učinkovita kot podjetje, bolj ali manj neodvisna od zunanjih vplivov, ker se 'zunaj' vedno zgodi kaj nepredvidljivega. Od drugih se učimo, a smo na koncu odvisni le od samih sebe ... in zato zmagujemo.

2. To je bilo moje naslednje vprašanje. Zakaj zmagujete?

Zmagujemo tudi zato, ker se stvari lotevamo analitično. Podobno kot v podjetju analiziramo napake, ki se zanesljivo vedno pojavijo, analiziramo probleme in pri tem ne pozabimo niti najbolj neznatnega. Vedno smo na sledi izvoru težav in dajemo velik poudarek navzkrižnemu učenju.

3. Videti je, da pri tem tudi zelo uživate.

To je bil drugi del mojega odgovora. [smeh] Veš, od začetka devetdesetih pa do leta 2001 sem imel družabnico, Američanko, zelo sposobno žensko, s katero sva skupaj ustanovila prvo večje podjetje. Začela sva z ničle in v desetih letih prišla na tri tisoč zaposlenih, bila sva solastnika družbe British Petroleum in bila skupaj vredna več kot milijardo. Po letih trdega dela se je odločila, da je prišel čas za družino, in mi mirno povedala, da bi rada, da jo izplačam. Prodala sva firmo in lani mi je k čestitki ob rojstvu mojega sina pripisala: »Rafał, vidim, da uživaš življenje in s svojim denarjem delaš lepe stvari. To je bistvo življenja.« Vesel sem bil njene čestitke in pripisa ter pomislil, da je to tisto, kar bi si želel, da bi pisalo na mojem grobu.

4. Kako bogati ste zares? Tukaj pije čaj in sediva v pesku, umazana kot dva tabornika. Monte Carlo ste zdi zelo daleč.

Po nekih običajnih merilih sem verjetno res precej bogat, a se še zdaleč ne morem primerjati z najbogateljšimi Poljaki. Verjetno sem v skupini sedemdesetih najbogatejših, uradno, seveda, medtem ko sem neuradno zagotovo precej nad številko sto. V nasprotju z mnogimi je moje premoženje transparentno, ničesar ne skrivam. To pa iz preprostega razloga. Ne zato, ker zdaj hočem izpasti poštenjak, temveč iz čiste energijske ekonomije. In skrivanje ne velja le za denar. Tako ko kaj skrivaš, za to trošiš več in več energije, da skrito ostane skrito, ter obenem trošiš energijo za stvari, ki jih manj in manj razumeš, a so nastale kot posledica prikrivanja. Če sklenem: neizmerno veliko ljudi je bogatejših in uspešnejših od mene, za začetek oče moje Karoline [Solowowa], ki je nekdani dirkač svetovnega prvenstva v reliju. Vsi, ki smo danes na vrhuncu, smo začeli v osemdesetih oziroma na koncu sedemdesetih, ko so bile razmere za to prave. Bil je pravi timing, kot bi lahko rekli. Kdor je ujel tisti val, so mu bila odprta marsikatera vrata.

5. Karolinin oče je bil nekajkrat podprvak v reliju, a je finančno uspešnejši od vas, vi pa ste stali na najvišji dakarski stopnički in osvojili Karolinino roko. Vesolje je perfektно urejeno.

Na nekem višjem nivoju zagotovo, na prvi pogled pa malo manj. Če si borec, pomaga. Če si zdravo tekmovalen in si si postavil visoke cilje, boš daleč prišel. Obstajajo osnovne zakonitosti, resnice, ki jih ni mogoče zanikati. Michał Solowow ima manko iz relija, saj je bil večkrat podprvak, zato pa je vso svojo življenjsko silo usmeril v posel. Odlično delo je opravil tudi s svojo hčerko, ki ni niti približno tako razvajena, kot bi lahko bila.

6. Kaj vam pomeni zmaga na reliju Dakar?

Zmaga proti lokalcem res ni kar ena navadna zmaga. To ni ista igra. Prvič, lokalci poznajo progo, imajo pomoč v vsaki vasi, ne menijo se za pravila, dokler jih kdo ne dobi na delu, a to je druga zgodba. Brez tega dejavnika bi zmagal dvakrat ali trikrat, a tako je, lekcijo sem pospravil v žep. Res je v redu. Ne čutim deficita v ponosu, ta je z zmago evaporiral. Oni vejo in jaz vem, da nisem zmagal le enkrat. Vse sem naredil, v vsakem pogledu, manjkrat sem padel, bolj sem pazil na gume, bolj sem navigiral, skonskruiral sem boljši in zanesljivejši štirikolesnik. Vsakdo v ekipi se je šest let trudil, dal najboljšo od sebe in po šestih letih se je to zplačalo. Vse smo naredili sami, v naši delavnici, na nikogar od zunaj se nismo zanašali. Uspeli smo kot podjetje.

7. Kaj vam daje šport? Kako Dakar obrusi človeka in predvsem, kaj ta dirka lahko nauči že prekaljenega podjetnika?

Če se zavedaš, da ni napake ali pomanjkljivosti, ki je ne bi mogel obrniti sebi v prid, se nikoli ne predaš. Na Dakarju vedno prideš v situacijo, ki je sprva videti nerešljiva. Enako je v poslu, tudi tu ni situacije, iz katere se ne bi mogel izkopati

VSI PRIVILEGIRANCI BI SVOJE PRIVILEGIJE MORALI DELITI.

tako, da bi bilo to zate plodno. Ne morem reči, da sem se tega naučil na Dakarju, zagotovo pa je to poligon, kjer daš sebe na test in svoje teorije preizkusiš v praksi. Primer: pred nekaj leti se je bil mladi partner znašel pred bankrotom in vprašanje je bilo, ali naj mu pustim, da potone, ali naj vanj še naprej verjamem in investiram v njegovo podjetje. Brez izkušnje iz športa bi mogoče rekel, pustimo, izgubili bomo nekaj milijonov, a življenje teče dalje. Namesto tega sem prevzel štafeto podjetja, vložil nekaj denarja in spremenil profil družbe. To je tiste vrste tveganje, ki ga poznajo tudi dakarski tekmovalci. Naj odneham, vklopim GPS, pokličem kon-

trolo, helikopter? Ni zagotovila, kako se bo izteklo in mogoče bom s trmo zabredel še globlje. Pomembno je, da najdeš kreativno rešitev in poskusiš. Ko si na Dakarju kompletno na tleh, te pokonci drži le notranja moč. Leta 2015 sem kot branilec naslova imel nemalo težav že prvi dan, v bivač sva se oba s štirikolesnikom vrnila uničena. Kazalo je tako slabo, da sem bil tik na tem, da se predam, a smo delali vso noč in nekako nam je uspelo, da sem bil naslednji dan pravočasno na startu. Dakar sem končal na četrtem mestu, kar je bilo za javnost razočaranje, zame pa uspeh. Svoj končni rezultat moraš namreč vedno primerjati z začetnim stanjem.

8. Včasih je že v vsakdanjem življenju težko ugotoviti, kdaj je čas za spremembo smeri. Vztrajanje za vsako ceno nima smisla – ali pač?

Ima, a le takrat, ko zvesto sledimo svoji viziji. Vztrajanje v nečem, kar ne prinaša za nas pozitivnih rezultatov, pa je kvečjemu neumno. A tu je govor o strasteh. Tu moraš do konca, in če si konstanten ter predan, rezultat pride tako gotovo, kot bo jutri spet vzšlo sonce.

9. Na vaši čeladi je kup imen, ki jih podpirate vi osebno ali pa vaša podjetja. To je v motošportu nekoliko obrnjena situacija ...

Res je, vpleten sem v številne družbene projekte, ki skrbijo za mlade in starejše. Samo v Shiemaho, s katero aktivno sodelujem že 20 let, je vključenih kar 4000 duš.

10. Iz česa izvira vaša potreba po dobrodelnosti?

Zelo preprosto je. Gospodarski vlak, na katerega sem stopil v osemdesetih, je bil do mene velikodušen. Čeprav sem ga nekoliko zamudil – tisti, ki so nanj vstopili v sedemdesetih, so se popeljali še dlje. Takrat je bila takšna klima, da si vse, kar si modro posejal, tudi požel. Podjetnim ljudem z vizijo je bil posel na doseg roke. Danes je drugače, če ne tudi teže. Zaradi tega, kar pripovedujem, se počutim privilegirane, vsi privilegiranci pa bi svoje privilegije v obliki izkušenj in denarja morali deliti. Denar je v tej zgodbi manj pomemben, saj golo nakazovanje finančne pomoči nima dolgoročnega učinka. Moja pomoč je idejna in strukturna. Je moje delo. To so ure predavanja projektom, ki mi bodo dali podobno zadovoljstvo kot dirkanje. Vsaka večja družbena akcija zahteva ljudi, ki so dobri v kritičnih situacijah, in jaz sem jih v življenju preigral že toliko, da jih poznam do obisti. V tem vidim svoj glavni prispevek.

11. Kakšno vlogo pri tem igra tem to, da ste se rodili v revni delavski družini?

Veliko, a ne zato, ker bi me gnala kakšna jeza, temveč vedenje, da nas rojstvo ne zaznamujejo toliko, kot mislimo. Velikokrat neprivilegirani posamezniki človeške družbe dosežejo mnogo boljše rezultate, le da nekateri med njimi, ki sem jim danes godi mnogo slabše, kot se je meni, potrebujejo le nekaj pomoči za življenjski start.

12. Kakšna je torej slika vašega otroštva?

Siva, zaradi dima. Rodil v delavskem naselju, v bližini težke industrije. Socializem je bil siv tako in drugače, in to je bil moj prvi stik s svetom. Zaradi dela v tovarnah so se v blokova naselja množično selili ljudje s podeželja, a ker niso znali živeti brez živali, so se te pasle kar po strehah blokov. Vsaj 50 dni na leto smo dihal čisti strup, saj je vzhodni veter dim iz jeklarn nosil v naše dnevne sobe. Vse je bilo onesnaženo – ljudje, prašiči na strehah, redke rastline v okolici, jaz pa sem kot vsak najstnik sanjal velike sanje.

13. Mogoče malo večje ...

Res je, veliko energije sem imel in veliko idej, kako bi se odkatapultiral iz tiste sivine. Deset dolarjev je bil takrat velik denar. Sto dolarjev je bil kapital ali, če prevedem, za 100 dolarjev je Poljak lahko kupil 200 litrov vodke, s katero je na svoji poroki napil svate, kar je bil bolj ali manj življenjski cilj. Tega nisem hotel sprejeti.

14. Kako ste se podali v svet odraslih?

Kupoval sem stare smuči in jih obnavljal. Kupil sem najbolj kakovostne smuči v zelo slabem stanju, jih popolnoma renoviral in prodal naprej. To so bile smuči, ki so stale nekaj toliko kot polletna povprečna plača. Tudi elanke so bile med njimi. [smeh] Največji izziv je bila popolnoma uničena masa na spodnji strani, a sem nekako ugotovil, da gre za isto plastiko, iz katere so bili narejeni koši v kmetijski trgovini. Končno potrdilo sem dobil na kemijskem inštitutu. In sem začel. Koše sem rezal na trakove, jih topil, polnil luknje na smučeh ...

15. Pomanjkanje stvari vodi v izumiteljstvo. S polno ritjo se težko česa domisliš.

Res je, in tudi zato me niti prvi Dakar ni zlomil. Zahvalim se lahko sivim letom socializma, ko je vsega primanjkovalo in smo morali biti inovativni vsak dan posebej. Kreativno reševanje problemov je bilo na dnevnem meniju. Vedno sem se znašel in pri šestnajstih sem že imel izpit ter majhnega fiata. Že sem se razlikoval od prijateljev, ki so še imeli bicikle. Luk-suz je bil, da si si lahko natočil bencin in šel, kamor si si želel. Sicer pa je kraljevala vodka. Če si imel nekaj malo denarja, si se napil in bil srečen. To je bilo naše dno. Sanjali smo o adidaskah in leviskah, celo o bananah in pomarančah. Vedel sem, da se iz tega lahko rešim le z delom. Bil sem premlad, da bi privatiziral, kot so to delali pet let starejši kolegi. Država je bila popolnoma nesposobna. Vse svoje družbe sem začel iz ničle, z enim stolom, eno mizo, enim računalnikom, v eni sobici. Moj dober odnos z gospodarstvom temelji na tem, da nisem ničesar prevzel, sem pa veliko rekonstruiral.

16. Delali ste nasprotno kot večina.

Bolj ali manj, ja. Danes po vseh letih, ko se nisem posluževal nobenih bližnjic, se na treninge ne vozim le z limuzino, ampak tudi s helikopterjem. Ne zato, ker sem razvajen, a zato, ker upravljam s svojim časom na najbolj učinkovit način. Na smučanje grem s svojim letalom, ker imam mogoče le tri ure časa, nato pa se vrnem na delo.

17. Katere letalo imate?

Piperja saratogo, takšnega, kot ga je imel Kennedy in s katerim je strmoglavil. Ta dogodek me je spodbudil, da sem se nehal učiti za licenco in to delo prepustil strokovnjaku. V takšnem letalu si le redko sam in odgovornost je prevelika.

18. Samokontrola vam ne dela težav.

Tega sam ne morem komentirati. To bi bilo treba vprašati punce ... tiste, s katerimi nisem.

19. Kaj bi rekile?

Najbrž bi rekile, da so bile prepričane, da se bo izšlo. Način, kako sem zaključeval svoja razmerja z njimi, je bil vedno analiza. Po nekaj mesecih ali letu sem rekel,

poglej, ti si takšna, jaz sem takšen in zato mislim, da dolgoročno ne bo šlo. Nekatere so bile jezne kot hudič, druge žalostne, še zdaj pa dobivam sporočila, ki dokazujejo, da sem imel prav. Še vedno me pokličejo, ko imajo težavo. Te vrste vročo linijo imam vedno odprto. No, hladno linijo, ker ne gre več za seks.

20. Zakaj mislite, da ženske privlačijo dirkači?

Mislim, da jih ne, ker bi bilo potem tu polno punc. Kje vidiš kakšno? Če bi jih res zanimalo, potem bi sledile reliju. Ne vidim nobene predanosti, njihova strast je površinska. Raje čakajo doma, kjer imajo udobna življenja in vse je bolj usmerjeno k pritoževanju: hej, zanemarjaš me, reli ti pomeni več kot jaz, res moraš toliko trenirati, smrdiš, tvoj kolega se je razbil, je v bolnišnici, hočeš res biti naslednji? Vsekakor se dirkači ne moremo primerjati z raperji in nogometaši, ne sežemo jim do kolen.

21. Kako se vam je sploh porodila ideja, da bi nastopili na Dakaru?

Že prej sem vozil enduro in v poljskem prvenstvu je bilo nekaj bajkerjev, ki so se iz mene delali norca, ker sem na dirke za državno prvenstvo prihajal s šoferjem, v limuzini. Čisto resno! Dirke so bile tudi 700 kilometrov od Krakowa, med vikendi, jaz pa sem vsak dan v tednu delal po 16 ur in sem običajno v avtu spal. Pa tudi ne vedno, včasih sem si sabo nosil tudi delo. Limuzina ni bila slaba, šofer je bil lepo oblečen in jasno je, da so se vsi iz mene delali norca. Za mano se je nato pripeljala druga skupina z mojo opremo. En star dakarski dirkač se je še posebno strastno spraval name, začel me je klicati predsednik in me zbadal, da so dirke moja kaprica. Dokler mi nekega dne ni vrgel prave kosti in rekel: »Če si resen dirkač, pojdi na resen reli!« Kam, sem ga vprašal. Na Dakar, mi je rekel, ti kupiš tovornjak, mi pa gremo s tabo in ti bomo pomagali. In smo šli. Pred relijem so se mi vsi režali, udobno nameščeni v tovornjak, ki sem ga kupil, ko pa sem se po prvi etapi vrnil v bivak, je bilo vse tiho. »Nekdo je izgubil stavo,« sem slišal enega od njih. Ko sem se v bivak vrnil tudi po drugi etapi, neopisljivo utrujen, je spet nekdo izgubil. Za mojim hrptom so delali stave, koliko časa bo Predsednik zdržal na

25 V

Dakarju. Ko sem se vrnil v bivač še po peti etapi, je zmanjkalo stavnic. Nihče mi ni dal več kot pet dni. Eden od njih me je konec petega dne posvem resno vprašal, katere droge jemljem. Nikakšnih, sem odgovoril, in to je bil prvi dan, ko sem zares začel verjeti, da mi lahko uspe, in zadnji dan našega prijateljstva. Nato so me vsak dan bolj sovražili, mene pa je to podpihovalo in izstrelilo vse do cilja Dakarja 2009. Bogatuna so izkoristili, a je bilo zanje konec poceni zabave. A ni zamer, niso me poznali, niso vedeli, kaj počnem, njihov odziv je bil zelo predvidljiv.

22. Med vsemi stvarmi, ki jih počnete, so tudi dobrodelni projekti. A kot razumem, ne v klasičnem pomenu besede. To so nekakšna podjetja, za vodenja katerih pa ne prejemate plače.

Leta 1991 sem iskal najboljše lokacije za McDonald's in eno najboljših so imeli duhovniki, ki so hoteli reaktivirati dejavnost, ki jo je pred 100 leti začel pater Siemazko. Ta je s ceste rešil ogromno otrok, jim omogočil dostojno odraščanje in izobrazbo. Našli smo skupen jezik, mi smo nekaj donirali in posest le najeli. Po letu dni me je duhovnik, ki je vse skupaj vodil, vprašal, ali bi bil pripravljen resneje sodelovati. Všeč mi je bilo, da je otroke vzgajal brez neposrednega vpliva Cerkve, v svobodnem duhu, in sem pristal. Spet se je ponovila zgodba enega stola, ene mize in ene sobe. Danes imamo 4000 otrok, za katere skrbimo na različne načine. Izkušnje kažejo, da tudi otroci, ki prihajajo iz nefunkcionalnih družin ali so izgubili starše, lahko razvijejo vrhunske sposobnosti, in to še toliko bolj, če so v družbi vrstnikov. Vrstnik, ki nekaj dobro počne, je zanje veliko boljši zgled kot mi, odrasli. Hranimo in oblečemo jih, a to je čista osnova. Otroci, ki ne morejo biti doma, živijo v naših strukturah, nekateri se ob večerih vračajo domov. Ko smo zgradili dom za otroke brez staršev, pa smo spoznali, da ti otroci nosijo dve stigmati. Prva je očitna, so brez staršev, druga pa je prepričanje, da je vse, kar imajo, slabše. Odločili smo se za eksperimentalni projekt in na deželi zgradili hišo z bazenom, ki je tem otrokom dala veljavo, saj so tja začeli dreti vsi okoliški otroci in hoteli postati njihovi prijatelji. Nedavno smo imeli težave s trenutno vlado, ki svojo

ZMAGUJEMO, KER SMO ODVISNI LE OD SEBE.

podporo pri ljudeh kupuje z denarjem za prvega, drugega, tretjega otroka in tako dalje. To seveda spremeni nataliteto, dejstva, da nekateri starši niso pripravljeni na svojo vlogo, pa ne. Veliko otrok, ki so zrasli v Siemachi, danes dela v mojih podjetjih, veliko je uspešnih glasbenikov, to pa pomeni, da slab start ne pomeni nujno slabega nadaljevanja.

23. Dolgoročno skupaj s pomočniki spreminjate usodo naroda.

Trudim se, da posegam v stvari, kjer državni sistem odpove. To me veseli in mi daje enormno zadovoljstvo. Projekt, o katerem sem govoril, ni moj, sem le njegov vitalni člen, in na ta način sem zapleten še v marsikatero zgodbo. Kar pa je moje, je projekt Čista Poljska. V Zakopanah sem preživel del mladosti in sem na te kraje zelo navezan. Leta 2011 sem spoznal, da so polne smeti, in ko me je skupina ljudi, združenih v projektu Clean it, vprašala, ali bi se jim pridružil, sem takoj vedel, da bo težave rešila le dobro organizirana vojska, ta pa potrebuje generala. Če že, je bilo treba narediti odmeven projekt, ki bi služil kot zgled. So stvari, ki jih je treba narediti v tišini, in so tiste, ki jih je treba obesiti na največji zvon, in tako sem odkupil pravice. V vsem tem času smo veliko delali tudi na

izobraževanju, očistimo tudi plaže, ne le gora, vojska pa šteje dobrih 4500 vojakov. Tatre z okoliškimi prebivalci so zame nepopisan list, ki ga polnim z dobrimi zgodbami. Od maše za gondolo Babčo do gledaliških predstav in praznovanja božiča za starejše. Zadnji hec, ki smo ga ušpičili skupaj s Tomom Hanksom, je precej popravil razmere v bolnišnicah. Vse se da, če imaš idejo in če si vanjo pripravljen vložiti čas. Za Toma smo obnovili enega starega fiata, ki so ga proizvedli na Poljskem, on pa napisal velik ček. Naredili smo nekaj dobrega in se ob tem zabavali.

24. Poleg očitnih imate kor SuperSonik še kakšno posebno supersposobnost?

[smeh] Mogoče pa res. Pred dvema letoma je bil tu v Iquiqueju cunami. Bil je večer, kot danes, in sedel sem ob oceanu in čutil čudno vznemirjenje. Bil sem nervozen. Povedal sem timu, da se bo tu zgodilo nekaj čudnega. Čez teden dni je Iquiqueju odneslo vso obalo. To sem začutil, tako kot žival.

25. Torej, Rafał Sonik, kdo ste?

I hope I am a man. Če danes kdo reče, da sem dedec, sem s tem povsem zadovoljen. ■

SORODNI

FOTO **JENNIFER STENGLEIN**

MAČKI

Abby Brothers iz Kentuckyja je predana veganka in otrok narave – sebe vidi s svojimi živalskimi instinkti kot veličastno divjo mačko. Te resda jedo meso, toda nihče ni popoln ...

INTERVJU: PROF. DR. EDVARD KOLAR, PREDSEDNIK UPRAVE ŠPORTNE LOTERIJE

VEČ KONCESIONARJEV ZA ŠPORTNE STAVE, VEČ DENARJA ZA ŠPORT?

V Sloveniji imamo zgolj dve delniški družbi, Loterijo Slovenije in Športno loterijo, ki smeta trajno prirejati tako imenovane klasične igre na srečo, kamor so uvrščene tudi loto igre in športne stave.

Obe družbi sta veliki podpornici slovenskega športa, Športna loterija pa naj bi bila športu še posebej zavezana ne samo zaradi svojega imena, ampak tudi zato, ker je leta 1996 nastala iz nekdanje izjemno priljubljene kviz loterije Podarim do-bim, ter zato, ker edina pri nas ponuja športe stave. Konec januarja je poslanec SMC Branko Zorman v državnem zboru v obravnavo samostojno vložil predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o igrah na srečo, s katerim naj bi se uredilo področje prirejanja športnih stav. Za mnenje, ali to področje pri nas potemtakem ni urejeno, smo se obrnili na predsednika uprave Športne loterije prof. dr. Edvarda Kolarja, ki to delniško družbo vodi od septembra 2017.

PLAYBOY: Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o igrah na srečo pravi, da je znesek plačanih koncesij od stav v Republiki Sloveniji 3,5 milijona evrov na leto, od tega za šport 2,8 milijona evrov na leto, po sprejetju novele ZIS pa da bo znesek plačanih koncesij od stav v Republiki Sloveniji znašal 13,5 milijona evrov na leto, od tega za šport 10,8 milijona evrov na leto. To povečanje sredstev bi bilo za slovenski šport dobro, vi pa Zormanovemu predlogu zakona nasprotujete?

KOLAR: Najprej moram popraviti oba zneska, saj je Športna loterija v letu 2017 plačala 5,2 milijona evrov za koncesije, in ne 3,5 milijona, ter ne 2,8 milijona Fundaciji za šport, ampak 4,1. Moram pa poudariti, da predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o igrah na srečo ni celovit, je nenatančen, strokovno pomanjkljiv in terminološko nekonsisten-

ten ter davčno in dajatveno neučinkovit. Za vse to imamo na Športni loteriji dokaze. Na Športni loteriji nikoli ne nasprotujemo povečanju sredstev za slovenski šport, menimo pa, da se s to novelo sredstva za šport nikakor ne bodo povečala. V predlogu je na primer tudi podatek, da znaša vsota, ki se pri igrah na srečo steče mimo naših davčnih institucij v tujino z nelegalno ponudbo, 250 milijonov evrov. Tega se ne da dokazati z nobenim izračunom! Raziskava iz leta 2011 namreč kaže, da igralci, ki igrajo pri tujih nelegalnih ponudnikih – od iger na srečo do pokra, spletnih kazinojev do športnih stav – porabijo povprečno 474 evrov na leto. Mi imamo zelo dober podatek o strukturi igralcev, ki igrajo na spletu, saj jih imamo v registru 62 tisoč. In ko to strukturo igralcev preračunamo na slovensko populacijo in upoštevamo, da je med njimi 88 odstotkov moških, ugotovimo, da v Sloveniji nimamo toliko moških med 18. in 35. letom starosti, da bi se lahko priigralo toliko milijonov evrov. Tako da so to domneve, ki nimajo realne podlage. Poleg tega so lahko sredstva za dober namen le posledica urejanja določenega področja, ne pa njegov izključni namen.

PLAYBOY: Če prav razumem, je torej v predlogu izračun koncesijske dajatve napačno zastavljen.

KOLAR: Tako je. Gre za temeljni problem. Treba je razumeti, kako se v Sloveniji do koncesijske dajatve sploh pride, kaj vse mora tisti, ki prireja igre, najprej odvesti. Najprej se odvede desetodstotni davek na srečke, potem se izračuna razlika med

kvoto oziroma med skladom za dobitke in med tem, kar ostane. Od tega se plačajo še davki. In od tega je odvisna višina koncesije.

PLAYBOY: Toda če bi dobili več ponudnikov spletnih stav, ali se ne bi povečalo število vplačanih koncesij?

KOLAR: S finančnega vidika je temeljni problem več koncesionarjev ta, da večja konkurenca pomeni več istih pro-

duktov na trgu, produktov, ki se lahko medsebojno razlikujejo samo pri stavah v višini kvote, ki jo ponudiš, diferencirajo pa se še s povečanim in bolj agresivnim oglaševanjem ter bolj tvegano stavno ponudbo. Se pravi, višja ko je kvota, bolj si zanimiv, bolj si konkurenčen. Naj bralcem pojasnim, kaj je kvota. Ta ne poveča možnosti pravilne napovedi, ampak do-bitek, ko je napoved pravilna. Ko staviš, vedno staviš na neko kvoto 'to se bo zgodilo', nato pa je na primer kvota 1 : 3, ali 1 : 1,5. Edina razlika pri več ponudnikih športnih stav bi bila torej le višina kvote. Višja kvota pa velikokrat pomeni višji sklad in višji sklad pomeni manjšo razliko med bruto prodajo in tem, kar se izplača igralcem. In to posledično pomeni nižjo koncesijsko dajatev, ne višje, saj bi se pri vsakem ponudniku toliko znižala razlika, iz katere se koncesija računa.

PLAYBOY: Pravite, da ima predlog tudi veliko povsem metodoloških napak.

KOLAR: Preračuni v predlogu so narejeni s predpostavkami, da bodo vsi igralci, za katere se v predlogu trdi, da igrajo zunaj, prišli kar igrat domov. Ta trditve bo težko držala, saj zadaj ni nobenih podatkov. Predlog ne upošteva, da je Športna

TEKST **BORUT OMERZEL**

INTERVJU: PROF. DR. EDVARD KOLAR, PREDSEDNIK UPRAVE ŠPORTNE LOTERIJE

loterija med podjetji, ki so največji sfinancer slovenskega športa, v več segmentih. Prvi pomemben segment je, da plačuje kot koncesionar države na tem področju koncesije, in sicer za lani 5,2 milijona evrov, ki je, kot že rečeno, v predlagani noveli navedena narobe. Drugi segment je, da je lastniška struktura takšna, da so 57-odstotni lastniki tri največje športne organizacije v Sloveniji: Olimpijski komite Slovenije z 20 odstotki, Smučarska zveza z 20 odstotki in Nogometna zveza s 17,3 odstotka. Se pravi, Športna loterija bo po lanskem dobrem poslovanju – to je spet odvisno od razlike,

o kateri sem malo prej govoril – našim lastnikom izplačala dividende. Tretji vidik pa je vidik sponzorstva in donatorstva. Vse skupaj smo v letu 2017 namenili slovenskemu športu skoraj osem milijonov evrov.

PLAYBOY: Ste k temu prišteli tudi davek od srečk?

KOLAR: Ne, seveda ne. Lani je bilo pri Športni loteriji vseh dajatev in davkov za več kot 15 milijonov evrov, davek od srečk pa znaša nekaj čez osem milijonov evrov, davek od iger na srečo pa nekaj čez milijon evrov in potem je še davek od dobička, ki znaša okrog pol milijona

evrov. In potem še že večkrat omenjena koncesijska dajatev. Ravno tu je priložnost, da s športom v konstruktivnem dialogu z državo najdemo pot, da se del teh sredstev nameni ravno športnim organizacijam.

PLAYBOY: Toda če bi k nam legalno prišli največji spletni ponudniki športnih stav ...

KOLAR: ... bi morali oni bistveno spremeniti svoj način poslovanja. Zakaj? Zato ker poslujejo z razliko med vplačili in izplačili med devetimi in štirimi odstotki. Se pravi, da od celotnih vplačil oni izplačajo med 91 in 96 odstotki. Takšni

FOTO IGOR ZAPLATIL

INTERVJU: PROF. DR. EDVARD KOLAR, PREDSEDNIK UPRAVE ŠPORTNE LOTERIJE

skladi pa pri nas niso mogoči, saj je lahko maksimalni sklad, če ga računamo na celotno bruto prodajo, zaradi davka od srečk največ 91-odstoten. Višji sklad za dobitke pa pomeni nižjo razliko, iz katere se izračunava koncesija. In to pomeni, da potem ni koncesij, ni davka od iger na srečo, ni dividend, ni sponzorstev, ni donatorstev. Zato utemeljeno ne verjamem, da bi ob liberalizaciji katerikoli od velikih ponudnikov – Bwin, Bet-at-home, Bet 365 itn. – legalno prišel k nam, kar je mogoče videti tudi iz mednarodnih primerjav. Ne glede na model, monopolen ali liberalen, ti veliki ponudniki še vedno ponujajo svoje produkte nelegalno.

In konkurenca poganja ravno višanje kvot in posledično velikokrat sklad za dobitke. Poglejte na primer Hrvaško, ki ima na tem področju liberalen sistem, na področju stav je tam šest ponudnikov, pa imajo zaradi tega ogromno težav – od dogovarjanj, ki spominjajo na kartelna, do tega, da imajo veliko stopnjo zasvojenosti. Nimajo niti enega velikega tujega ponudnika spletnih stav, ampak ti pri njih še vedno ponujajo stave nelegalno. Zato ker se jim ne splača, kljub temu da imajo na Hrvaškem na tem

področju bistveno ugodnejši davčni sistem kot v Sloveniji. Pri njih se plača samo pet odstotna koncesijska dajatev, ponudnikom pa se priznajo tudi manipulativni stroški v višini štirih odstotkov od bruto prodaje.

PLAYBOY: Zasledil sem očitke, da obstoječi zakon ni v skladu z evropskim pravnim redom.

KOLAR: Trenutni ZIS je neskladen samo v enem členu, in to je člen, ki govori o sedežu podjetja, ki prireja igre. Govori, da mora biti v Republiki Sloveniji, tukaj manjka 'ali v drugi državi evropskega gospodarskega območja', na to smo večkrat opozorili. To je edino neskladje. V trenutni ureditvi smo slovenska družba, ki nima nobenega interesa, da bi šla na Malto.

To neskladje je pa urejeno v predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o igrah na srečo (ZIS-F), ki ni šel v proceduro, čeprav je pripravljen že od leta 2015. Ta zakon, ki ga zdaj predlaga gospod Zorman, pa je v popolnem nasprotju s tistim, kar je za sprejem že pripravila vlada. ZIS-F je šel skozi notifikacijo in pri tem ni bilo nobenih pripomb. O tem, da bi ta proces prestal tudi predlog gospoda Zormana, pa nimamo podatkov. Poleg tega njegov predlog govori, da je bilo v primeru Bwin proti FIHO in FŠO ugotovljeno, da slovenska pravna ureditev ni skladna s pravom Evropske unije. Pri tem ne navaja sodbe

več, prav tako ne obveznega nadzornega sveta in predstavnika države v njem. Na primer, zdaj je lastniška omejitev, da ima vsak lastnik športne loterije lahko največ 20-odstotni delež. Torej, ukinja se kup varnostnih elementov z vidika prirejanja iger na srečo. To, da je to pač liberalen trg, da morajo biti postopki za pridobitev dovoljenj hitri in učinkoviti, je glede na potencialna tveganja po našem mnenju slab argument. Kajti liberalizacija bi imela zelo negativen učinek na več ravneh, tudi na financiranje športa.

PLAYBOY: Pravite torej, da je treba pri igrah na srečo ohraniti monopolno ureditev?

KOLAR: Tako je. Menim, da gre za področje, kjer ima država izrazit večplasten interes, da ga s svojimi vzvodi regulira in zagotavlja, da deluje, tako da ima nadzor tako pri ponudniku kot pri uporabniku. Pozitivne stvari monopola so predvsem povezane s temeljnimi postulati te dejavnosti. Ta dejavnost je deležna posebnega urejanja, ker je potencialno tvegana in mora združevati težko združljive interese številnih deležnikov. Tudi zato se ureja s posebnim zakonom, ki področje celovito ureja na nacionalni ravni. Treba je povedati, da Evropska unija pri

presoji pravnih ureditev članic tudi zaradi tega upošteva elemente, ki so značilni za posamezno državo na tem področju in tradicijo urejanja. Ta pa v Sloveniji obstaja. **PLAYBOY:** Katere pa so temeljne prednosti monopolne ureditve na tem področju?

KOLAR: Ena od temeljnih prednosti je, da se tako lahko zagotavlja spoštovanje temeljnih postulatov področja iger na srečo: odgovornega prirejanja, varnega igranja, primerne oglaševanja in preprečevanja nelegalnih pojavov. Med slednjimi so tudi za šport posebno pomembni pranje denarja, preprečevanje korupcije in prirejanje športnih rezultatov. To omogoča bistveno boljši pregled in kontrolo nad delovanjem ponudnika. S tem lahko seveda tudi

Očitno je, da bi drugačna ureditev tega področja lahko prinesla veliko škode tudi slovenskemu športu.

višjega sodišča, ki pove, da je slovenska ureditev skladna z evropskim pravnim redom. **PLAYBOY:** Če veliki tuji ponudniki spletnih stav legalno nimajo interesa priti k nam, kdo bi pri nas sploh lahko bili novi koncesionarji?

KOLAR: Predvidevamo, da bi se lahko zgodilo zelo podobno kot na Hrvaškem. Da bi torej šlo za slovenske družbe, ki bi se ustanovile in bi pač ponujale spletne stave. Danes lahko spletno ponudbo relativno enostavno kreiraš. Pomembno je poudariti predvsem to, da predlog zakona predvsem ukinja pri pravnoorganizacijski ureditvi tistih, ki lahko ponujajo stave, vse varnostne elemente. Se pravi, da bi poslej to lahko prirejala katerakoli gospodarska družba, tudi lastniških omejitev ne bi bilo

INTERVJU: PROF. DR. EDVARD KOLAR, PREDSEDNIK UPRAVE ŠPORTNE LOTERIJE

učinkoviteje načrtuješ in pobiraš davke in dajatve. Problem, ki se pojavi in ki ga imajo vse države, ne glede na to, kakšen sistem imajo, ali monopolen ali liberalen, je pojav spletnih nelegalnih ponudnikov. Ti ne ponujajo samo stav, ampak tudi številne druge igre. So pa v ZIS že sedaj določeni vsi elementi za to, da regulator prepove nelegalno ponujanje iger na srečo. Verjamem, da se bo učinkovitost pri preprečevanju vdora te nelegalne ponudbe še povečala. Druga prednost monopolne ureditve je seveda povezana z nevarnostjo igranja. Mi kot monopolni ponudnik smo zavezani kot član evropskega in svetovnega združenja loterij pridobiti certifikat odgovornega igranja. Konkurenca pa lahko povzroči, da se začnejo ponujati tvegane stave na en dohodek, stave na nižje lige. Športna loterija se tem tveganjem izogiba. To je varno igranje. Varno igranje torej pomeni, da je minimalizirana možnost prirejanja športnih rezultatov, tveganja zasvojenosti in drugih tveganj. Zgolj ekonomska logika bi take odločitve narekovala, varen trg iger na srečo in stav pa ne. Naslednja prednost monopolne ureditve je povezana tudi s primernim oglaševanjem. Če imaš monopolista, mu s tem na trgu zagotavljaš ustrezen status in s tem zmanjšuješ potrebo po agresivnem in čezmernem oglaševanju. S povečanjem konkurence se poveča oglaševanje, agresivno oglaševanje, saj je to eden od redkih razlikovalnih elementov med enakimi produkti. Čezmerno in agresivno oglaševanje je v marsikateri državi pripeljalo do tega, da imajo pri igrah na srečo velike težave z zasvojenostjo. **PLAYBOY:** Omenili ste odgovorno prirejanje iger na srečo. Kaj je to? **KOLAR:** Odgovorno prirejanje iger na srečo je usmerjeno k preventivnim in kurativnim ukrepom, ki ščitijo mladoletnike in druge občutljive skupine oseb pred škodljivimi vplivi čezmernega igranja iger na srečo, ter varuje interese vseh ostalih deležnikov v procesu iger na srečo in stav. Prireditelji iger na srečo morajo igralce opozoriti na tveganja, zlasti na možnost za zasvojenost z igrami na srečo, jim nuditi napotke za odgovorno igranje in informacije o tem, kje lahko dobijo pomoč ob zasvojenosti. Kot eden od ukrepov preprečevanja zasvojenosti z igrami na srečo je na primer v Sloveniji vzpostavljen sistem samoprepovedi. Ta omogoča igral-

cu, da od prireditelja iger na srečo, naj bo to v igralnici, igralnem salonu ali pri spletnih igrah na srečo, s pisno izjavo zahteva, da mu za določeno obdobje prepove udeležbo pri igrah na srečo. Poleg tega odprtje računa pomeni, da mora igralec dati določene osebne podatke, ki so vezani na prepoznavanje identitete, in večje dobitke moraš priti osebnostno prevzet z osebo izkaznico, tako da je na primer pri nas zelo malo verjetno, da bi igrali mlajši od 18 let. Razen ob primeru skrite identitete, kar je pa že popolnoma druga stvar. **PLAYBOY:** Kolikšna pa je pri nas tovrstna zasvojenost?

KOLAR: Na ravni države ni institucije, ki bi centralno vodila podatke in poglobljeno spremljala področje nekemičnih zasvojenosti, kamor sodijo tudi igre na srečo. Iz študije, ki jo je leta 2007 opravila Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici, je razbrati, da patološki oziroma problematični igralci predstavljajo od 1 do 2,5 odstotka prebivalstva, pri čemer ni razvidno, kolikšen je delež internetnih iger oziroma iger na srečo. Po podatkih Centra za zdravljenje zasvojenosti, ki deluje v okviru Zdravstvenega doma Nova Gorica, so določene oblike nekemičnih zasvojenosti v porastu, zlasti zasvojenosti z družabnimi omrežji in čezmernim igranjem internetnih iger. Konkretnih števil ni, saj se določene internetne igre po vsebini vse bolj približujejo igram na srečo. Vsekakor na tovrstno zasvojenost vplivajo obljube o visokih nagradah in čezmerno oglaševanje. Čezmerno igranje katerikoli iger pa ima neslutene posledice tako za igralce, njihove bližnje kot celotno družbo. Z napačno regulacijo dejavnosti iger na srečo bodo danes skoraj uravnoteženi prihodki lahko premajhni za sanacijo, ki bi jo povzročila čezmerna ponudba iger na srečo. Športna loterija že vrsto let v svoje poslovanje vključuje ukrepe, ki preprečujejo čezmerno igranje, čeprav je to v nasprotju z željami nekaterih igralcev. **PLAYBOY:** Če se vrneva k vprašanju o monopolni ali liberalni ureditvi tega področja, vi torej trdite, da je za Slovenijo boljša monopolna ureditev in da zadostujeta Loterija Slovenije in Športna loterija? **KOLAR:** Tako je, popolnoma. **PLAYBOY:** Toda ali Športna loterija s tem ščiti le sebe, svoj obstoj, ali ščiti tudi ureditev, interes športnih zvez in same države?

KOLAR: Kot uprava družbe smo seveda dolžni ščititi našo družbo, da ima čim boljši položaj na trgu, to je dejstvo. Ampak tukaj gre predvsem za odgovor na to, kar predlagatelj s tem predlogom Zakona spremembah in dopolnitvah Zakona o igrah na srečo poudarja. Položaj Športne loterije predstavlja negativno z napačnimi podatki. Da nam pada prodaja, da bo več denarja za šport ... Športna loterija ima realne podatke in znanje, da dokaže nasprotno. S tega vidika ščitimo tudi slovenski šport, ki mu z novimi praksami že tudi neposredno vračamo nazaj. **PLAYBOY:** Kako pa?

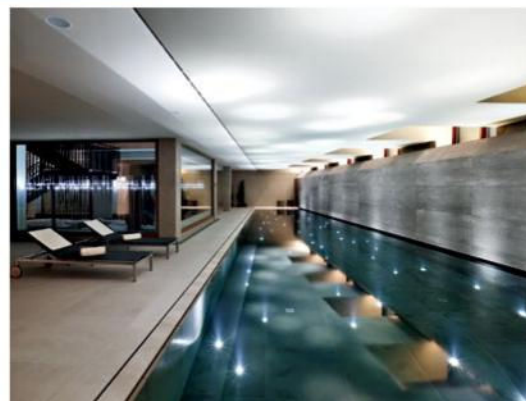
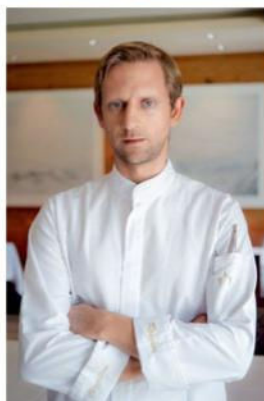
KOLAR: Zasnovali smo petletno strategijo, ki jo ravno zaključujemo. V njenem okviru smo kot pomemben cilj zastavili še dodatno finančno pomoč slovenskemu športu s tremi strategijami. Naš temeljni interes je, glede na to, da smo športna loterija, da ima šport čim več od tega. Ti ukrepi so vezani na eni strani na to, da bomo zagotavljali več koncesijskega denarja. To je povezano z našo ponudbo, ki bo širša – predvsem bomo sodelovali z ustreznimi mednarodnimi ponudniki, tako da bomo ponujali mednarodne igre skozi naš portfelj produktov; seveda samo tiste, ki imajo ustrezno dovoljenje v svojih državah znotraj evropskega gospodarskega območja, kar dopušča veljavni zakon. Kmalu bomo uvedli tudi stave v živo. S tem nameravamo našim igralcem ponujati širšo ponudbo, tako da bodo bistveno več igrali pri nas oziroma da jih bomo čim več preusmerili k nam. Verjamem, da bo to imelo učinek na koncesijske dajatve. Drugi pomemben segment je, da bomo prestrukturirali način oglaševanja, komunikacije in pojavnosti. Iz klasičnega ga bomo spremenili tako, da se bomo na primeren čim bolj povezali s športnimi organizacijami in tudi tako prispevati k razvoju športa in ne nazadnje tudi k naši prepoznavnosti, komunicirali bomo tudi našo odgovornost do področja iger na srečo in stav. Tretji segment pa je, da smo že začeli kreirati čisto posebne stavne produkte. Delež od stav, ki so bile vplačane na določene dogodke, si želimo nameniti za podporo razvoju športa. S tem si želimo še aktivneje pristopiti k športu, športu še več vrniti in se z njimi čim bolj povezati. Menim, da je iz predstavitve le dela naše aktivnosti očitno, da bi drugačna ureditev tega področja lahko prinesla veliko škode tudi slovenskemu športu. ■

Arlberg

Lech

Predarlška (Vorarlberg) je najbolj zahodna avstrijska zvezna dežela, kjer je tudi silno mondena smučarska vasica Lech, kamor radi zaidejo tudi kronane glave, kaj ne bi torej tudi Playbojevi uživači, saj smo tam odkrili izjemen petzvezdični Hotel Aurelio Lech (www.aureliolech.com) v Arlbergu. Njegov spa in hrana (spodaj chef) sta takšna, da se kar težko spraviš v zunanjo belino. Toda to moraš, še več, splača se ti skočiti do pet kilometrov oddaljenega Zürsa, ki je z žičniško povezavo spojen s St. Antonom na Tirolskem. Skupno ti je tako na voljo kar 87 žičnic in 305 urejenih prog, v St. Anton pa se z vrha Valluga spustiš po devet kilometrov dolgi užitek polni smučariji.

TEKST KATJA KRALJ IN BORUT OMERZEL FOTO DEAN DUBOKOVIČ, PROFIMEDIA/ALAMY/AURORA OPEN, AURELIO LECH, HOTEL ANTON, KEMPINSKI KITZBÜHEL, ALTA BADIA/TONY CHALEY/UTTA DETRAUSINES

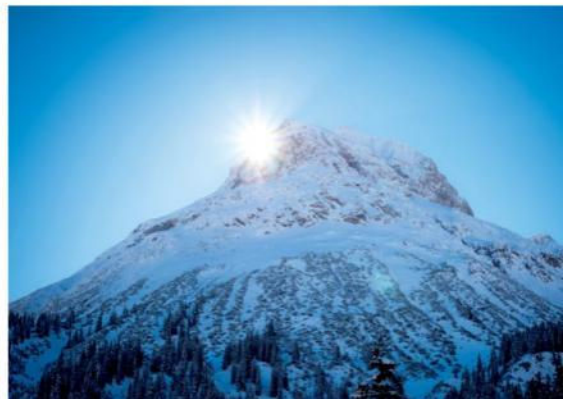

St. Anton

Tukaj ne slovijo samo po fantastični smuki, ampak tudi po najbolj norih apres-ski zabavah, zato se je treba nastaniti tako, da vse te tegobe življenja junaško zmoreš, da si v središču dogajanja. Zato smelo predlagamo Hotel Anton (hotelanton.at). Če pa vas je v družbi do osem uživačev, si le privoščite njihov Japanese Loft (desno) s štirimi spalnicami, veliko teraso, džakuzijem in savno. Res je v St. Jakobu, deset minut oddaljen od hotela, toda ne bo vam žal, ker je to raj za hedoniste. Mimogrede, na prelazu Arlberg so leta 1901 ustanovili prvi smučarski klub na svetu in v St. Antonu so leta 1937 postavili prvo smučarsko žičnico v Avstriji.

Po vsej Tirolski se s štirikolesnim pogonom povsod pride.

Kitzbühel

Kempinski

Ta tirolski kraj ni slaven samo po Streifu, klasični smukaški prog, ki velja za eno najtežjih in najdaljših tekmovalnih smučarskih prog na svetu, ampak po krasni smučarji tudi za nas, navadne smrtnike, ki dilcanje radi združimo z vsem, kar sodobnega človeka zabava. V ta namen je tukaj veliko vil in hotelov, mi pa vam predlagamo edini petzvezdični hotel v regiji, Kempinski Das Tirol (www.kempinski.com/en/jochberg/hotel-das-tirol), ki leži sedem kilometrov južno od Kitzbühla. Prepriča nas že sam zunanji bazen, savna je bogu hvala odprta od sedmih zjutraj do desete zvečer, odlične tirolske jedi pa razvajajo s pridihom Sredozemlja.

HEDONISTIČNO SMUČANJE

Sonnbühel

Naša druga vrhunska odločitev za bivanje v kitzbühelskem zimskem raju je povsem drugačna od Kempinskega. To je rustikalna smučarska koča Sonnbühel (www.sonnbuehel.at), ki si jo je v dvajsetih letih prejšnjega stoletja za zasebno zadovoljstvo postavil bogat berlinski industrialec. Od središča Kitzbühla je po cesti resda oddaljena kakšnih deset kilometrov, se pa tja, če se že morate, lahko podate tudi s smučmi. Pravljična hišica leži na samem smučišču in je s sončno zunanjo teraso tisto, kar si želite pozimi doživeti. Če pa ste še gurman, vam bo tukaj še toliko bolj hudo, ko vas bosta v svoje roke vzela čefa Attias Tarlao in Mauro Bagolin (na fotografiji s preostalim osebjem).

Alta Badia

Apartmaji Sportony

Tudi v južnotirolski Alta Badii, ki leži v osrčju Unescovih Dolomitov, je v obilni ponudbi razkošnih vil in hotelov ter številnih odbitih koč na smučiščih kaz težko izbrati, kajti za smučarja je povsod izborna poskrbljeno. Nam so zelo pri srcu vrhunski smučarski apartmaji rezidence Sportony v vasici La Villa (www.sportony.it). Kar pa se hrane tiče, boste v Alta Badii nepozabno jedli in pili domala povsod, toda vendarle ne spreglejte, da vam je v vsaki od 13 izbranih smučarskih koč v okviru slovitega projekta Sciare con gusto (Okus za smučanje) vso sezono na voljo po ena jed enega slovitega svetovnega chefa. Mi bi šli najprej v Club Moritzino (www.moritzino.it), saj tam letos gostuje Norbert Niederkofler, ki s tremi michelinkami sicer copra v restavraciji St. Hubertus v San Cassianu.

Ütia de Trausines

Koča Trausines, ki kraljuje na 2050 metrih nad morjem in le streljaj od Cluba Moritzino, ki je na 2010 metrih, letos sicer ni vključena v projekt Okus za smučanje, toda pred njo boste radi sneli smučke, če ljubite nepozabne jedi z žara, ki jih pred vašimi očmi speče chef in lastnik Villi (spodaj). On je v tem menda najboljši v vsej Alta Badii in še daleč naokoli. Menda pravimo zato, ker se mi ne moramo odločiti, ali ni morda še boljši njegov brat, ki kraljuje za žarom v koči Scotoni (www.scotoni.it), do katere vas z gore Langazuoi pripelje ena najlepših panoramskih smučarskih prog. Seveda nam nikar ne verjemite na besedo, raje vse to preizkusite sami.

HEDONISTIČNO SMUČANJE

Festival Care's

Na tretjem festivalu etične kuhinje Care's (www.care-s.it) se je letos zbralo 36 kuharskih mojstrov z vsega sveta, ki so v hotelih v vasicah San Cassiano, La Villa in Corvara ter kočah na smučiščih (Moritzino, Luigi Gorza, Piz Boe', Las Vegas, Col Pradot) razpravljali o trajnostni prihodnosti gastronomije, pa tudi kuhali, seveda. Na festivalu je sodeloval tudi naš kuharski vele mojster Tomaž Kavčič iz restavracije Pri Lojzetu v Vipavi (spodaj levo), ki je na večernem dogodku At the Top Care's Dinner v moderni koči Piz Boe' na 2000 metrih navdušil s tradicionalnim krožnikom iz Vipavske doline: vipavsko klobaso kuhano v vinu z rdečim radičem in gorčičnimi semeni.

Norbert Niederkofler (desno), kuhar s tremi Michelinovimi zvezdicami in sogizator festivala, je budno spremljal delo svojega slaščičarja Michela Lazzarinija.

GOURMET CUP LJUBLJANA 2018

SLOVENSKI

kulinarični presežek

Za uspeh je treba hoditi po robu. Poleg Ane Roš se tega vedno bolj zavedajo vsi, ki so štiridnevnemu Gourmet Cup Ljubljana, dodali košček svoje sestavljanke. Začel se je s kulinarično bogatim vikend programom na Krvavcu, sledila je strokovna konferenca na Ljubljanskem gradu, sklenjena z doživljajsko večerjo. Dogodek je zapečatil tradicionalni pokal v smučanju AUDI Pokal Gourmet na Krvavcu, seveda tudi ta s kulinaričnimi dobrotami in odlično vinsko kapljico.

Številni slovenski in tuji kuharski mojstri težke kategorije, kulinarični kritiki, pisci in strokovnjaki ter obiskovalci smo na Gourmet Cupu poslušali in predvsem okušali veliko tega, kar Slovenija vrhunskega ponuja v kulinariki. Gourmet Cup dviguje kulturo prehranjevanja pri nas in ljudem vsako leto

bolj približa vrhunsko kulinariko – po dostopnih cenah. Organizatorji so Jezerškovi, družinska dinastija na čelu z Luko Jezerškom, kuharskim mojstrom in pobudnikom številnih iniciativ. Pred tremi leti so dogodek še postavljali na noge, letos

pa so že dokazali, da se v Sloveniji da, saj se je Gourmet Cup postavil ob bok podobnim dogodkom iz velikih smučarskih središč, na primer Care's v Alta Badii in Ski Food Festivalu v Hochzillertalu, s čimer sledijo svoji dolgoročni viziji in strategiji – uveljaviti se kot najpomembnejši kulinarični dogodek v regiji. Martin Jezeršek je prepričan, da sta poroka za uspeh sodelovanje s kulinariko zunaj naših meja in postavljanje skupnih interesov pred interese posameznikov: »V treh letih je dogodek skupno predstavil kar 26 slovenskih in osem tujih chefov, ne sloni pa zgolj na mednarodno uspešnih obrazih, ampak promovira slovensko kulinariko kot celoto.«

Doživljajsko večerjo za 120 gostov z devetihodnim menijem, izbranimi peninami in 18 vini iz Hiše Koželj so skuhali Ana Roš iz Hiše Franko, Philip Racherger iz Mühltalhofa in Luka Jezeršek iz Dvora Jezeršek.

Visoka kulinarika v street food različici

Gourmet cup Ljubljana se je začel z Gorenje Gourmet Večerjo na zajli, kjer je za skoraj 100 gostov kahal letošnji MasterChef sodniški trio: Bine Volčič, Karim Merdjadi in Luka Jezeršek. V nedeljo je sledil Gourmet na snegu, kjer so dobrote postregli: Jure Tomič (Ošterija Debeluh) je združil postrv, telečja jetra in pastinak, Igor Delak (Mochoritsch, Avstrija) je postregel polnjen raviol z dimljenim brancinom, Ana Šušteršič

(Jezeršek gostinstvo) je bila zelo opažena z animacijo s starim likalnikom ter speglanim nedeljskim sendvičem in govejo župco, David Bucik (Gredič) je bil izviren s krompirjevo tortico z briško klobaso in žafranovo peno z drobjakom, chefa Cesare Battisti in Luca de Santi (Ristorante Ratanà, Italija) pa s svinjsko potrebušino s hrustljivo kožo. Piko na i sta dala slavna kuharja, ovenčana z Michelinovimi zvezdicami, z dvema Giuseppe Mancino (Il Piccolo Principe**, Italija), ki je pripravil izjemno čokoladno mandljevo tortico, in z eno Ivan Bombieri (Ristorante La Taverna*, Italija), ki je razvajal z raviolom, polnjenim z mehko polento.

V soju sveč na krvavški jeklenici so v soboto več kot 100 gostov z zimsko obarvanimi avtorskimi jedmi razvajali Luka Jezeršek, Karim Merdjadi iz Ateliera Karim in Bine Volčič iz Monstere.

Izobraževalna konferenca in doživljajška večerja

Ni pa vse potekalo na snegu, saj so v ponedeljek dopoldne na Ljubljanskem gradu na strokovno izobraževalni konferenci svoje poglede predstavili ugledni govorniki, kritiki, predstavniki državnih in izobraževalnih institucij, oglaševalci. »Konference, kot je današnja, so platforma, da smo odkriti in da se pogledamo v

FOTO DEAN DUBOKOVIČ, ŽIGA INTIHAR, MANUEL KOVŠČA

TEKST **NEJA DROZG**

Marko Pavčnik iz Pavusa je pripravil ješprenovo rižoto z laškim pivom in dimljeno postrvjo.

ogledalo,« je prepričana Ana Roš, ki je dodala: »Razumimo, da je pred nami še dolga pot in da moramo še veliko postoriti. Hkrati mislim, da imamo odlično izhodišče.« Ksenja Krajšek Mahorčič iz Gostilne Mahorčič meni, da gre pravzaprav za ozaveščanje: »Javnost [z dogodkom] spoznava visoko kulinariko, ki jo je možno preobleči v street food različico.« Italijan Giuseppe Mancino, prejemnik dveh Michelinovih zvezdic, ki se je dogodka udeležil prvič, je Slovence pohvalil, da kuhamo s srcem in da prav takšne išče v svoji kuhinji: »Iščemo dobre ljudi. Ljudi s karakterjem, olikane in vljudne, predvsem pa polne veselja. To nas pelje do cilja.« Predvsem pa je poanta jedi ta, da izhajajo iz sezonskosti in lastne regije.

Prvo mesto je na smučarski tekmi med gostinkami prejela nekdanja smučarka Alenka Dovžan iz Restavracije Eiga. Z vrhunsko penino Medot Millesime 2008 Magnum so bilo nagrajeni zmagovalci v vseh petih smučarskih kategorijah.

Vzhajajoča avstrijska zvezda, Philip Rachinger, ki skupaj z očetom v bližini Linza vodi družinsko restavracijo Mühlthalhof, pa je prepričan, da ne smejo štet nacionalnost in meje: »Gre za deljenje mnenj, da delamo za skupno dobro. To je tisto, kar nas povezuje.« Tomaž Bolka iz Gostilne Krištof je poudaril: »Po mojih izkušnjah nam tujci želijo predvsem lastne inspiracije. Ne smemo posnemati tujih trendov. Novo je to, kar ustvarjamo mi. Jemljimo sestavine iz naše okolice.« Da pa ne bi ostalo samo pri teoriji, so ponedeljek sklenili z nemudoma razprodano doživljajsko večerjo oziroma Experience Dinner, ki so jo za 120 gostov

Ilija Pejč iz Ilija Golf Cluba Tarvisio s svinjskim vratom

Takole je Giuseppe Mancino iz restavracije Il Piccolo Principe** pripravil izjemno čokoladno mandljevo tortico.

Tomaž Bolka iz Gostilne Krištof je eko vročega krškopoljca poročil z vodomčvo hladno šarenko.

David Bucik, kuharski mojster z Grediča, je sodeloval kar na dveh dogodkih med vrhunskimi chefi. Med drugim je bil izviran s krompirjevo tortico z briško klobaso in zafranovo peno z drobjakom. Poleg se kakopak priže hišna penina Medot.

GOURMET CUP LJUBLJANA 2018

Ena od dobrot na doživljajski večerji

CELOTEN IZKUPICEK DOGODKA JE NAMENJEN ZBIRANJU SREDSTEV ZA GOSTILNO ZA SOČIALNO OGROŽENE.

pričarali Ana Roš (Hiša Franko), Philip Rachinger (Mühlthof) in Luka Jezeršek (Jezeršek gostinstvo) s svojimi ekipami. Za devetihodni meni je vsak chef pripravil po tri avtorske jedi, h katerim so ponudili izbrane penine (med njimi tudi Medot) in kar 18 slovenskih vinov iz Hiše Koželj.

AUDI Pokal Gourmet

Že tradicionalno je bil zadnji dan rezerviran za AUDI Pokal Gourmet na Krvavcu, ki so ga poleg vijuganja med vratci seveda zaznamovali gurmanskimi užitki na sončni krvavški plaži. Kuharski mojster Janez Bratovž (JB Restavracija) je udeležence pričakal z zajtrkom Argeta Exclusive, na smučišču pa je bilo ponujenih osem jedi osmih chefov. Marko Pavčnik (Pavus) je pogrel s 106 tekmovalcev in drugih gostov presenetil z ješprenovo rižoto z laškim pivom in

Martin Jezeršek in Ana Roš na Krvavcu

Zajtrk Argeta Exclusive je postregel kuharski mojster Janez Bratovž iz restavracije JB.

ZA DOBER NAMEN

Celoten izkupiček dogodka je namenjen zbiranju sredstev za gostilno za socialno ogrožene Zavoda Pod strehco, s katerim Jezerškovi že nekaj časa sodelujejo. Njihova osnovna dejavnost je dnevna priprava toplih obrokov in razdeljevanje hrane socialno ogroženim osebam. »Vsi slovenski chefi so se odrekli honorarju. S skupnimi močmi bomo tako prispevali za več kot 2780 obrokov,« je dejal Luka Jezeršek.

dimljeno postrvjo, Luka Košir (Gostišče Grič) je združil krškopoljskega odojka in pekinško raco, Tomaž Bolka (Gostilna Krištof) je eko vročega krškopoljca poročil z vodomčvevo hladno šarenko, Boštjan Trstenjak in Dejan Hren (Cubo) sta razvajala s testeninami z neapeljskim ragujem, Ilija Pejić (Ilija Golf Club Tarvisio) s svinjskim vratom, kuhanim na nizki temperaturi, Ksenja Krajšek Mahorčič (Gostilne Mahorčič) s prašičjimi lički, Srečko Kunst in Ratimir Harapin (Gostilne Šempeter) s kopunom in knedlom ter Giuseppe Mancino (Il Piccolo Principe**) z raco, kuhano na nizki temperaturi. Če je bil ob vsem tem kdo lačen in žejen, si je sam kriv! Če pa vas zraven sploh ni bilo, se pripravite na Gourmet Cup Ljubljana 2019. ■

diVino^o

RESTAURANT & BAR

Začinjeno s strastjo...

Restavracija diVino združuje le najboljše, kar ponuja skupina **Dulcis Gourmet**.

Izjemno kulinariko chefa Matjaža Cotiča, ki navdih išče v tradiciji Goriških Brd in izkorišča kakovost sestavin lastne proizvodnje. **Moderno arhitekturo, prepleteno z rustikalnostjo**, ki navdušuje s svojo toplino in nudi prostor za nepozabna druženja.

Trendovske pogostitve za vse vrste dogodkov, izpeljane na najvišji ravni.

... in še veliko več.

ZGODOVINA

ART PAUL

MOŽ ZA ZAJČJO GLAVO

Neustrašni revolucionar Art Paul je na straneh Playboya obudil v življenje Hefovo vizijo sofisticiranega urbanega življenjskega sloga.

TEKST **DAN HYMAN**

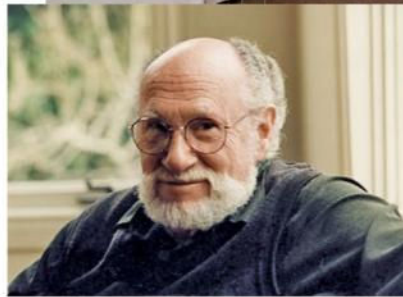
ZGODOVINA

Pred skoraj 40 leti se je takratni vodja Playbovega uredništva Arthur Kretchmer peljal z letališča v taksiju, ki si ga je delil z neznanko. Klepet z njo, mednarodno svetovalko, je bil kar zanimiv. Ko je Kretchmer omenil, da dela za Playboy, podjetje, katerega simbol, se je pohvalil, je drugi najslavnejši na svetu – zaostaja samo za Coca-Colo – se je nasmehnila in rekla, da se ne strinja. Precej časa je preživela v Aziji in pravkar se je vrnila iz Afrike. Vaš logo, je povedala Kretchmerju, je nedvomno najbolj prepoznavna znamka na svetu. Ko Kretchmer pove to zgodbo, se zahahlja. Ženska je morda mislila, da je pohvalila njega ali Playboy ali pa morda Hugh Hefnerja.

V resnici pa je pohvalila Arta Paula. Paul je bil prvi, ki ga je Hefner zaposlil – kot ustanovitvenega umetniškega direktorja nastajajočega Playboya, in kmalu je dokazal svojo vrednost, ko je v manj kot eni uri skiciral zdaj domala vseprisotno zajčjo glavo. Ta simbol, ki je vsekakor njegova najslavnejša stvaritev, je le eden od njegovih številnih prispevkov k Playboju. Kot se je Hef izrazil v svojem risanem dnevniku, Paulova temeljna misija je bila, da »reviji nadene resnično eleganten videz«. Paul, ki je bil odgovoren za oblikovanje splošne vizualne estetike revije, je imel višje cilje. »Namenil sem se spremeni ti ilustracijo kot tako, tako da sem spodbujal umetnike in ilustratorje, naj bodo bolj osebni, ekspresivni in inovativni,« mi Paul pove med dolgim dopisovanjem po elektronski pošti, preden se srečava osebno. S svojim oblikovanjem je, kot pravi, še dodatno okrepil napredni značaj in glas revije. »Vodila sta me Playbojev revolucionarni duh in ideja, da umetnost ne bi smela biti visoka ali nizka – karkoli je mogoče vrhunsko oblikovati.« Iz vsake številke je želel narediti grafično umetnino. Brati Playboy, pravi Kretchmer, je pomenilo »pustolovščino, izkušnjo, ki je prav toliko vizualna kot bralna.« In res je Playboy v oblikovalski skupnosti kmalu postal meka, v kateri so razkazovali talent najbolj vroči svetovni umetniki in ilustratorji. Andy Warhol, Salvador Dali, James Rosenquist in Ed Paschke so le nekateri izmed znanih umetnikov, katerih delo je bilo po Paulovi za slugi predstavljeno na Playbojevih straneh.

• • •

V otvoritveni številki revije je Hefner pisal o Playbojevem moškem, ki ima v življenju rad vse, kar je fino: »mešanje koktajlov in kakšno predjed, malo glasbe za razpoloženje na gramofonu, žensko družbo za umirjen pogovor

Prejšnja stran: Art Paul v Čikagu leta 1972 s svetlobo skicira slavno zajčjo glavo.

Zgoraj: Leta 1969 so bile na vhodu oddelka za umetnost Playbovega urada v Čikagu v desetem nadstropju razstavljene umetnine na različnih medijih – olje, les, kolaž, papirna kaša, mavce itn. – ki jih je Paul naročil za ilustracije člankov.

Levo: Paul okrog leta 1985. *The Art of Playboy* (Umetnost Playboya), dokumentarec o Artu Paulu filmske ustvarjalke Jennifer Kwong, je trenutno v izdelavi.

o Picassu, Nietzscheju, džezu, seksu.« Paul je bil tisti, ki je to idejo pretvoril v vizualno obliko. »Ideja, da je Playboy sofisticiran izdelek, je prišla od Arta Paula,« pravi Robert Newman, nekdanji vodja oblikovanja tudi pri revijah New York in Details. »On je tisti, ki je dal Playboju prestiž, sofisticiran in čuten odtенок.« Dokaz je bil na Playbojevih straneh, kjer je bilo pogosto mogoče najti prefinjeno umetnost, ki je bila videti, kot da prihaja naravnost iz galerije. Paul pa se za spremljavo k člankom ni omejil na tradicionalne možnosti slikanja in ilustracije, naročil je tudi dela na zelo različnih medijih, od večmedijskih stvaritev do skulptur iz mavca in smole do kamna in akrilnih kolažev. Paulov pristop k umetnosti – to, da je umetnike osvobodil strogega uredniškega nadzora – je bil za tiste čase radikalen. »V petdesetih letih so ilustracije navadno diktirali uredniki, umetniški vodje pa so sledili ukazom,« pravi Paul. »Nekdo je pač izbral sceno iz zgodbe in jo dobesedno predstavil, s podnapisom, če slučajno ni bila dovolj dobesedna – kar je umetniško dela izjemno omejevalo. Jaz pa sem,« pravi, »od ilustratorja želel, da interpretira občutek, ki ga zgodba zbujajo – to, kar ji

daje moč.« Paul je od ilustratorjev pričakoval, da bodo ustvarili metaforična dela in celo takšna, ki zbujajo nelagodje – karkoli se je pač najbolje podalo k članku. »Pustil jim je, da so si dali duška,« v smehu pove neki umetniški vodja. Poglejte na primer sliko Jerryja Podwilla, ki spremlja članek *Getting off* (Zrajanost) v decembrski številki leta 1974: otrok v plenici na tleh zraven polomljene ropotulje in z roko, potisnjeno globoko v plenico, kot da masturbira. Takšna svoboda je bila za umetnike privlačna. »Nihče, ki sem ga poklical, naj pride delat k nam, ni rekel *ne, ne zanima me*,« pravi Tom Staebler, ki je leta 1968 ustanovil Playbojev umetniški oddelek in postal najprej Paulov učenec, potem pa naslednik. Ni važno, kdo je bil ali kako znano ime je imel – vsi so želeli delati za Playboy. Če Paulu poveste, da je bilo njegovo delo zelo vplivno, bo skromni Paul samo skomignil z rameni. Pa saj mu ni treba hvaliti samega sebe, to delajo drugi. »Bil je briljanten vizionar in pravi mojster postavitve revije,« pravi Newman. »Pri Playboju so ilustracijo uporabljali popolnoma drugače,« pravi Bart Crosby, oblikovalec iz Čikaga in Paulov nekdanji kolega. »Uporabljali so jo

FOTO ALEXAS URBAN, DWIGHT HOOKER, SUZANNE SEED, POMPEO POSAR, MIKE SHEA, PATTY BEAUDET, MONROE PHOTO, INC. ILUSTRACIJE ART PAUL, FRED BERGER

ZGODOVINA

metaforično, reprezentativno. Uporabljali so dramatične ilustracije, ki so bile včasih šokantne. Art je skrbel za to. To je spodbujal in to je spremenilo svet ilustracije. Celo konservativne revije so začele biti drznejše v tem, kar so počele.«

• • •

Nekega toplega jesenskega jutra me Paul pozdravi v svojem stanovanju v visokem nebotičniku, ki si ga več kot štiri desetletja deli z umetnico Suzanne Seed, s katero sta poročena 40 let. Nosi razmršeno belo brado in karirasto srajco s črnimi hlačami; ko vstane z vozička, se nasmehne, pograbi leseno palico in me potrepnja po hrbtu. Januarja bo dopolnil 93 let; v preteklem desetletju je doživel več infarktov in zaradi makularne degeneracije je skoraj oslepel. Kljub temu se po stanovanju se vedno giblje z živahno radovednostjo. Prostor s panoramskim pogledom na mesto ter tu in tam tudi na kakšnega zabludelega sokola jemlje dih, zlasti zato, ker je lep poklon ustvarjalnemu in sodelovalnemu načinu življenja. Skoraj vsak centimeter stanovanja je prekrit z umetninami, fotografijami in okraski, od katerih so jih veliko ustvarili Paul, Suzanne ter njuni prijatelji in vrstniki. Suzanne je to popoldne moja vodička, Paul pa nama sledi in odobravajoče prikima, ko mi pokaže eno svojih najljubših in najbolj cenjenih del: igrivo zbirko risb, za katere se zdi, da se med seboj dopolnjujejo (sam jih imenuje *Pogovori*); raznobarvni kolaž koncentričnih krogov, ki kričijo z mladostniško igrivostjo; skice obrazov in

Na vrhu levo: Hugh Hefner in Paul leta 1955 pregledujeta negative.
Zgoraj desno: Zgodnje umetniško osebje Playboya je zbrano okrog Paula.

glav, ki obkrožajo vhod in vodijo v bližnji studio. Kljub težavam z vidom Paul pogosto skicira. Igra tudi klaviature: ko dobi idejo, naroči enemu izmed svojih skladateljev, da jo pretvori v dovršeno skladbo. Danes zame zaigra eno svojih novejših stvaritev, glasno doni iz zvočnikov, ki jih ima v stanovanju. Pesem, valček, zaveje po prostoru. Paul zapre oči in dovoli, da ga vsega prevzame.

• • •

Art Paul se je rodil v Čikagu 18. januarja 1925 judovskim staršem, ki so emigrirali iz Ukrajine z dvema starejšima otrokoma. Ko je bil Paul star le eno leto, mu je umrl oče. »Veliko let smo se borili, tudi med veliko depresijo, a je bila moja mati odločena, da bo družino obdržala skupaj,« pravi. Svojemu bratu Normanu, ki si je želel postati kipar, a je raje delal, da je preživljal družino, prip-

isuje zasluge za to, da ga je začelo zanimati življenje umetnika. K njegovemu razvoju je pripomogla tudi mati, ki je podpirala sinove umetniške ambicije; spominja se, kako mu je dovolila slikati sredi hiše, ker je »bila tam najboljša svetloba«. Paul je ob koncih tedna spremljal brata na izletih na umetniški inštitut, kar je v Paulu sprožilo dosmrtno navdušenje nad ustvarjalnostjo v nešteto oblikah. Začel je občudovati Michelangelovo delo, a je zelo cenil tudi ilustracije, ki jih je videl v priljubljenih knjigah iz zbirke Moderna knjižnica in v revijah iz tridesetih let, na primer delo Normana Rockwella v reviji *The Saturday Evening Post*. Visoka umetnost, nizka umetnost – zanj je bilo vse to preprosto umetnost. Paul je začel gledati na svet z očmi umetnika. Še posebej so ga navduševali obrazi. Rad jih je slikal po spom-

ZGODOVINA

inu, kot pravi, »toda ko sem pogledal vsak obraz, ko so ljudje hiteli mimo mene na ulici, kjer sem prodajal časopise, ali obraze, ki so prihajali z vlaka, ko sem šel pričakat brata, ko je prihajal z dela, sem videl obraze, ki so bili prav tako neverjetni kot tisti, ki sem jih prisnjal.« Dobil je šolnino za umetniški inštitut v Čikagu, a je študij prekinil zaradi služenja vojske med drugo svetovno vojno. Ko se je leta 1945 vrnil v Čikago, se je vpisal na inštitut za oblikovanje, pogosto imenovan tudi 'novi bauhaus', ker so se zgledovali po načelih slavne nemške umetnostne šole. »Oblikovanje se mi je zdelo bolj povezano s svetom kot slikanje,« pravi Paul. Ko je diplomiral, je v centru mesta odprl svoj studio za oblikovanje in ilustracijo, kjer je ustvarjal oglase in druga dela za ugledne stranke, kot sta trgovina Marshall Field's in založba Scott Foresman. Ko ga je skupni prijatelj povezal s Hefom, je Paul po zaslugi svojega oblikovalskega podjetja že užival udobno življenje.

Srečala sta se spomladi leta 1953, ko je Hef pustil službo tekstopisca pri reviji Esquire. Hef je prišel na prvi sestanek »neurejen, kosmat, utrujen, skoraj kot kakšen divji mož, z velikanskim svežnjem pomečkanih papirjev pod pazduho,« pravi Paul. Hef je Paulu odkril svojo idejo za novo moško revijo – njen naslov je bil Stag Party (Fantovščina). Zelo se je potrudil, da bi prepričal Paula, naj se mu pridruži. »Omahoval sem, ker sem imel odlične stranke, ki jih nikakor nisem želel zapustiti,« pravi Paul, a se je na koncu odločil, da sprejme službo umetniškega vodje pri reviji, ki so jo kmalu preimenovali v Playboy. Paul pravi, da ga je prepričala Hefova obljuba, »da mi bo dal popolno svobodo, da bom lahko od umetnikov in ilustratorjev naročal eksperimentalna in osebna dela, s kakršnimi sem se trudil prepričati svoje stranke«.

Prvi dnevi Playboya so bili naporni. Večinoma je bilo tako, da sta Hef in Paul sama sestavljala revijo, in delala tako tesno skupaj, da sta se kregala tudi o tem, kdo je na vrsti, da izprazni koš za smeti. »Prve številke so bile kot skicirka, v kateri sva s Hefom preizkušala teren,« pravi Paul. »Jasno pa nama je bilo, s tem sva se oba strinjala, da želiva narediti nekaj novega in eksperimentalnega.« Njun odnos je bil ena sama simbiotična rast: Hef je pokazal Paulu, kako urednik zgradi številko s privlačno vsebino, Paul pa je pokazal, kako lahko solidno oblikovanje to vsebino dopolni. »Drug drugega sva zelo spoštovala in dobro sodelovala,«

pravi Paul, »to je bil izjemen delovni odnos.« Prva številka, ki sta jo postavila – prelomni decembrski Playboy iz leta 1953 – je za Paula še vedno zelo pomembna. Potem ko je obiskal nekaj kioskov, da bi videl, kakšna mora biti naslovnica, da izstopa, se je zavedel, da bi belo ozadje lepo padlo v oči – drugi oblikovalci so se izogibali sijoče belim ali črnim naslovnicam, ker distributerjem niso bile najbolj všeč. »Hef je kupil črno-belo časopisno sliko Marilyn Monroe, ki na neki paradi sedi na avtu in maha,« se spominja. »Odstranil sem vse razen nje in ob strani dodal nekaj pravokotnikov, da so spominjali na konfete, vanje pa vstavil le nekaj promocijskih napisov.« Vse to je postavil vrh morja beline in poudaril z nekaj rdečega besedila. »Med poplavo barv in nereda reklamnih napisov na drugih naslovnicaх je bila videti osvežilno – tako kot Marilynin nasmeh.« Veliko Paulovih zgodnjih naslovnih je drznih in nenavadnih, včasih neverjetno mini-

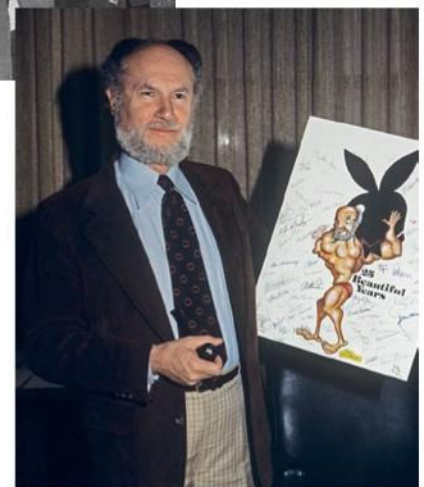
Na vrhu: Art Paul v Playbojevem uradu v Čikagu. »Oblika sledi frustraciji« je njegova različica oblikovalskega načela »Oblika sledi funkciji« – to pomeni, da ni za vsako obliko tako hitro dobil navdiha, kot ga je dobil za zajčjo glavo.

Na sredini levo: Paulova družina, vključno z mamo (na sliki s Paulom), je podpirala njegove zgodnje umetniške ambicije.

Na sredini desno: Paul okrog leta 1943 vstopa v letalo za usposabljanje vojaških zračnih enot.

Desno: Ko je Paul praznoval 25-letnico na položaju umetniškega vodje, se mu je Playboy zahvalil s kartico po meri.

malističnih. Junjska naslovnica iz leta 1957 je na primer popolnoma bela, z izjemo dveh manjšetnih gumbov z zajčjo glavo; notri ta dizajn odslikava izmišljena zgodba s skoraj popolno belino na dveh straneh, razen osamljene muhe v zgornjem levem kotu. Paul je najel tehničnega umetnika, da je žuželko narisal nadrealistično. »Vsi oblikovalci jo obožujejo,« pove o tej postavitvi. »Všeč jim je, da sem si drznil zasnovati skoraj popolnoma bel prostor, kot da je muha dejansko pravkar pristala na strani revije.« Playboy je bil poln inovativnih dizajnov, Paul pa je v svoje postavitve pogosto vključeval izrezane motive in prepognjene strani – to imenuje participativna grafika. Playbojev umetniški oddelček je bil izjemen kraj za delo. Umetniški vodje so imeli na voljo scenske oblikovalce in izdelovalce modelov, zato niso poznali ustvarjalnih meja. »Če si je bilo mogoče nekaj zamisliti, je bilo to mogoče tudi realizirati,« pravi Staebler. Umetniška skupnost je to opazila: v prvih 15 letih delovanja je Playboy prejel več kot 150 nagrad, priznanja pa so mu izrekala tudi prestižna društva, kot sta Klub umetniških vodij New Yorka in Združenje ilustratorjev. Paul je za svoje delo dobil več sto nagrad, njegova razstava *Beyond Illustration*

ZGODOVINA

Privlačne naslovnice

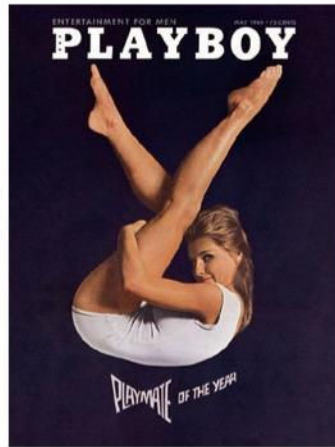
Art Paul je imel svoje s črnilom popacane prste v prav vseh vidikih Playbojeve vizualne estetike, od tega, da je naročal izdelke, do tega, da jih je sam ustvarjal. Spodaj je nekaj slavnih primerkov.

tion (Onkraj ilustracije), v okviru katere je v muzejih in galerijah od Evrope do Azije predstavljal najslavnejše umetnine iz revije, pa je obkrožila svet. Pomagal je oblikovati celo uredniško vsebino: pripisujejo mu zasnovano letnega prispevka *Year in Sex* (Leto v seksu), ki je bil prvič objavljen leta 1977 – čeprav, kot v smehu pove Kretchmer, je na sestanku, na katerem je Paul predstavil idejo, Hef v šali rekel: »Odlično delo opravljaš. Res sem vesel, da sem ti ga predlagal.« Malo umetniških vodij je postalo tako nerazdružljivo povezanih z revijo, za katero so delali, kot je postal Paul, pravi Mark Maltais, umetniški vodja revije Rolling Stone.

Toda po skoraj treh desetletjih na čelu Playbojevega umetniškega oddelka je Paul začutil, da je pri Playboyu ustvaril vse, kar je lahko. Konec leta 1982 je revijo zapustil. Paul je v desetletjih, ki so sledila, delal iz domačega studia (od časa do časa je prispeval ilustracije za Playboy) in prirejal razstave od Japonske do domačega Čikaga. Leta 1986 je bil sprejet v dvorano slavnih Kluba umetniških vodij, prejel pa je tudi nagrade za življenjsko delo Društva oblikovalcev v založništvu, Ameriškega inštituta za grafične umetnosti in Inštituta za oblikovanje, ki deluje v okviru Inštituta za tehnologijo v Illinoisu. Še naprej je živel življenje umetnika in bil aktiven je bil vse do svojih devetdesetih let. Leta 2016 je Paul v sodelovanju z Muzejem za oblikovanje v Čikagu ustvaril ročno napisan izdelek za Threadless, spletno skupnost umetnikov. »Jutri je čudovit izum – je najboljša definicija upanja,« pravi napis. Leta 2015 so mu ustvarjalci priljubljene igre cards against humanity (karte proti človeštvu) naročili, naj prispeva izdelek za njihovo posebno izdajo dizajnerskega kompleta, ki je vseboval ilustrirane interpretacije neslavnega monologa Georgea Carlina iz leta 1972, »Sedem besed, ki jih ne smeš nikoli izreči na televiziji.« Paul se je odločil, da bo ilustriral besedo *fuck*.

• • •

Doma v stanovanju Paul sedi na kavču in lista po zbirki svojih del. Ne govori, a je osredotočen in z očmi sledi stranem, ki drsijo mimo. Ustavi se in pokaže na februarско naslovnico iz leta 1967, na kateri čudovita rjavolaska leži pod zmečkano belo rjuho, njeno telo pa je v obliki zajčje glave, medtem ko gleda navzgor in se skrivnostno smehlja. Paul s prsti drsi po naslovnici, ki jo je oblikoval pred toliko leti. »Ta je bila kar dobra,« zašepeta. ■

»Nekoč sem imel idejo, da bi dekle poziralo v obliki zajca,« je povedal Paul za knjigo *Playboy's Greatest Covers* (Playbojeve najboljše naslovnice). »Prosil sem Donno [Michelle] in ni bilo težav.«

Paul je bil umetniški vodja pri ustvarjanju neverjetno minimalistične junijske naslovnice iz leta 1957. Takole je opisal koncept: »Sama belina, le Playbojeva manšetna gumba sta postavljena tako, kot da bi bila vržena na predalnik, pokrit s platnom.«

»Chaplin je bil zaradi svoje igrive ustvarjalnosti eden mojih najljubših igralcev, zato se mi je zdela igriva uporaba grafike primerna za njegovo zgodbo,« pravi Paul o ilustraciji, ki jo je ustvaril za profil slavnega komika v marčevski številki leta 1960.

Paulova s črnilom ustvarjena ilustracija spremlja članek Larryja Heinemanna o posttravmatski stresni motnji med sovjetskimi vojaki, ki so se vračali iz Afganistana, v julijski številki leta 1989. Ilustracija prikazuje golobico miru. »Zdelo se mi je primerno, da jo naredim žalostno,« pravi Paul.

Barvita ilustracija, ki jo je Paul naročil za zgodbo Johna McPheea leta 1971 ostaja zelo priljubljena. »Pozneje je McPhee omenil, da šampion v zgodbi igra z drugo roko in ne tisto, ki jo prikazuje ilustracija,« pravi Paul, »a je rekel, da ga napaka ne moti, ker je bila slika tako močna.«

NAJEMITE PLAYMATE ZA SVOJ DOGODEK

POSLOVNE ZABAVE
POSLOVNI DOGODKI
PROMOCIJE IZDELKOV
PROMOCIJE NOČNIH KLUBOV
ŠPORTNI DOGODKI
IGRANI FILMI & TV
OGLAŠEVALSKI VIDEOI & TISK
MODELI ZA MODNE EDITORIALE

PLAYMATEPROMOTIONS.COM

PLAYBACK

KIM FARBER

Februar 1967

FOTO STAN MALINOWSKI

VSE ŠTEVILKE. PRAV VSE.

CELOTEN PLAYBOYEV ARHIV

Pridobite dostop do ultimativnega paketa Playbojev – od prve številke do najnovejše – samo na iPlayboy.

BREZPLAČEN 14-DNEVNI DOSTOP:
iPLAYBOY.COM/FREE-TRIAL

TPU PETNA OPORA

PREPOZNAVNA OBLIKA VEZALK S 3 EQT ČRTAMI

SPREDNJA STRANSKA OPORA

EQT: SAMO BISTVO

